

Halit Yıldırım

İRFANÎ'NİN KÜFESİ

Mizahi Hikâyeler

Açikkara/Hikâye

Açık kara

Hayâli, kayalı, hakka dayalı dergi

Eser Adı:

İrfanî'nin Küfesi

Eser Sahibi:

Halit Yıldırım

Kahramanmaraş 2022

ısbı:

978-605-73280-2-1

Ana Yayın Numarası:

90722 /Mizahi Hikâyeler Serisi - 2

Adres:

Haydarbey Mahallesi 32077 Sk. Armada
Evleri DEF/ Blok D/6 Onikişibat /Kahramanmaraş

Telefon: 0535 391 92 50

e-posta: acikkaradergi@gmail.com

www.acikkara.com

Halit Yıldırım

İRFANÎ'NİN KÜFESİ
Mizahi Hikâyeler

Flçikkara/Hikâye

Halit Yıldırım

1968, Çorum Uğurludağ doğumlu. Çorum İHL, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni ve Anadolu Üniversitesi AÖF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu. Şiir, hikâye ve denemeleri ile ülke çapında yapılan yarışmalarda ödüller aldı. Bazı yarışmalarda jüri üyeliği yaptı.

Yazı ve şiirleri *Aşkın E Hâli*, *Edebiyat Bülteni*, *İstanbul Bir Nokta*, *Sebilürreşad*, *Edebiyat Ortamı*, *Hece Taşları*, *Açikkara*, *Genç Bakış*, *Kitabist*, *Hâle*, *Somuncu Baba*, *Kültür Ajanda*, *Güneysu*, *Çıngı*, *Künye*, *Edebiyat ve Sanat Akademisi* gibi değişik gazete ve dergilerde yayınlandı. Kimi dergilerde editörlük ve yayın yönetmenliği yaptı. Hâlen bazı yayınevlerine editörlük yapmaktadır. Amatör olarak müzikle de ilgilenen yazarın yüzü aşkın bestesi vardır. Yazar evli ve iki çocuk babasıdır.

Yayınlanmış eserleri:

Şiir: *Yarına Ağıt Düne Gazel*, *Gökçekimi*

Hikâye: *Anahtar*, *Yarış Atlarının Sırrı*

İnceleme: *Mahrem ve Münzevi Hüzün*, *Çorumlu Bestekârlar*, *Güftekârlar ve Müziğe Emek Verenler*

Derleme: *15 Temmuz'un Ruhumuzdaki İzleri*, *Ozulu Armağanı* (Prof. Dr. Meral Demiryürek ve Turhan Candan ile)

Roman: *Muska*, *Asinin Çılgılığı* (Mustafa Doğan ile), *Zamanda Kaybolan Adam*, *Zehir Hafife Ahir İlkokulda*, *Bahira*, *Abdultalib*, *Kuyuda Bir Yusuf*, *Selimlikten Yavuzluğa: Yavuz Sultan Selim*, *Oruç Reis*, *Barbaros Hayrettin Paşa*

Geç Gelen Saadet

Ben dedikoduyu sevmem. Madem sordunuz, öyleyse açın kulağınızı iyice dinleyin. Kel Üssük, zengin ve varlıklı bir adamdı. Amma lakin azıcık kusuru vardı. Nedir bu önemsiz kusurlar diye sorarsanız, sıra ile anlatayım. Efendim, bizim Kel Üssük azıcık hovardaydı. Gerçi nikâhsız hiçbir karıya el sürmedim diye yemin şart ederdi. Lakin resmi nikâhlı ilk karısı Saadet Hanım'dan başka bizim bildiğimiz yedi sekiz karısı daha vardı. Ancak bunlara da imam nikâhı kıydırdığını söylerdi. Tabi yersen...

Mahallenin büyükleri bir gün Üssük'ü bu hususta hesaba çektiler.

“Üssük, Allah en fazla dört kadına müsaade ediyor. Sen ise yedi, sekiz karı ile yaşıyorsun. Ayıp değil mi? Utanmıyor musun? Koskoca adamsın. Yaşından başından utan! Bir de hepsi nikâhlım diyorsun. Dört kadından fazlasına nikâh mı kıyılır?” diye onu azarlayınca Üssük gayet pişkin bir şekilde:

“Ben de biliyorum bunu. Şart olsun dört karıdan fazlasına nikâh kıymadım. Ha dersiniz ki bu yedi sekiz karı ne oluyor? Ağalar ben karı dırdırına gelemem. Bakıyorum karı dırdıra bindi. Hemen boşuyorum, gidiyor. Boşadığım her karının yerine ben de yeni bir karı bulup nikâhı bastırıyorum.” demişti.

Değiştiremediği tek karısı Saadet Hanım'dı. Hatta bazen zerhoş olunca:

“Ulen dırdır eden karıların hepsini boşadım da resmi nikâhı yüzünden şu Saadet'i boşayamadım. İşin yoksa mahkemede hâkiminen, savcıyınan uğraş. Bir de nafaka bağlarlarsa al başına belayı.” diye hayıflanırdı.

Tabii bu kadcılık kusur, kadı kızında da bulunur derler ya, eh hovardalığının yanında birazcık da kumarbazlığı vardı. Kumarbaz dediysek o kadar büyük çapta değil yani.

Batırdıklarını sayacak olursak çok mühim bir yekûn teşkil etmemekle beraber sadece beş yüz dönüm sulak arazi, iki yüz elli dönüm kıraç tarla, üç yüz baş koyun ve elli baş sığır ki vallaha billaha bunların sadece kırkı danalıydı.

Ha unutmadan köydeki on beş odalı iskedos konak ile şehirdeki her biri onar dairelik üç apartman ve yine çarşının içinde beş dükkânı da batırdı. Her biri beşer dönüm dört mahalledeki arsaları da... Hepsi bu...

E tabi arada bir de içerdi. İçerdi derken şart olsun cuma dâhil bütün mübarek günlerde, kocaa Ramazan ayı boyunca, Kurban ve Ramazan Bayramı'nda, hatta 23 Nisan, 29 Ekim ve 30 Ağustos'ta tövbeler olsun ağzına içki sürmezdi. Ancak çok dini bütün bir adam olduğu için Yahudilere inat olsun diye cumartesileri, Hristiyanlara gıcıklık olsun diye de pazar günleri ayık gezmezdi. Biz onun yalancısıyız ama pazartesileri Mecusilere, salı günleri Budistlere, çarşamba günleri Hindulara, perşembe günleri de satanistlere inat olsun diye içtiğini söylerdi. Bu günler de onların kutsal günüyümüş.

Dediğim gibi ben onun yalancısıyım. Öyle midir değil midir bilemem. İşte hafta içine denk gelen bu günlerde de oturunca sadece birkaç kasa devirirdi. Lakin öyle küpünen müpünen içtiği vaki değildir. Allah ne der sonra, iftira edemem.

Gerçi birkaç kere Müftü Cemal Efendi ile Ulu Camii Baş İmamı Recep Hafız ona nasihat etmişti. Onlara da:

“Hocam, ben evdeki karıların dırdırı yüzünden, kahrımden içiyorum.” diye kendini savunmuştu.

Hiç unutmam, Üssük bir kadeh içer içmez hemen ağlamaya başlar ve sızana kadar da ağlardı. Ayık olduğu bir cuma günü ona dedim ki:

“Üssük, sen neden içince böyle ağlıyorsun?”

Bana ne dese beğenirsiniz?

“İrfani Efendi, ben her akşam içkiye tövbe ediyorum. Sabah

tövbemi bozunca pişman oluyor, nedametten ağlıyorum.”

Yani sizin anlayacağınız Üssük essahtan da çok dini bütün bir adamdı. Ezan “Allahu ekber” der demez hemen ayağa kalkar ve bitene kadar put gibi beklerdi. Ezan bitince de ellerini açar:

“Allah’ım beni de böyle idare et, senin gönlün zengin, affın geniş.” diye dua ederdi.

Efendim, Kel Üssük’ün bir diğer müptela olduğu şey de tütündü. Halis Adıyaman tütününden sarma cigara içerdi. İşte bu cigara konusunda essahtan da onun üstüne cigara içeni bu memlekette bulamazdınız. Hatta onun için cigara içerdi demek yerine cigarayı emerdi desek daha doğru olur. Öyle ki tütün kokusundan yanına yöresine yaklaşmanın mümkünatı yoktu. Dişlerini bırak sakalı ve bıyığı dahi sapsarı olmuştu. Cigara yüzünden hırıltı ile nefes alır, mütemadiyen de boğuk boğuk öksürürdü.

Cuma günleri camiye giderdi ama içeri girmezdi. Dışarıda namaz bitene kadar beklerdi.

“Neden camiye kadar geliyorsun da içeri girip namazını kılmıyorsun?” dediğimizde bize:

“Birincisi çok cigara içtiğimden aşırı derecede tütün kokuyorum ve sürekli öksürüyorum. İnsanlar benden tiksinsinler, rahatsız olmasınlar, namazları fesat olmasın diye içeri girmiyorum. Lakin hocanın vaaz u nasihatini de dinlemekten kendimi alamıyorum.” derdi.

Gel zaman git zaman yaşı altmışa dayanan Kel Üssük, bazı alışkanlıklarından tövbe ederek karı kız ayaklarını bıraktı. Her zaman dediği gibi birisi resmi, üçü imam nikâhlı dört karısından başkasına dönüp bakmadı. Zaten son zamanlarında bu dört karının bile yanına uğramaz olmuştu. "Belli bir yaştan sonra karı dırdırı hiç mi hiç çekilmiyor." derdi.

Bazen bu dırdırlar, evlerden sızıp Kel Üssük’ün oturduğu kayfenin önüne kadar da gelirdi. Koskoca karılar sanki

öğretmiş gibi sırayla gelip kayfenin önünde maraza çıkarırdı. Neymiş efendim, “evde ekmek yokmuş, şeker bitmiş, yemek pişirecek bir şey yokmuş” gibi. Oysa Kel Üssük’ün eşi dostu aralarında para toplayıp her sene bu dört karının yaşadığı hanelere birer çuval un, birer külek yağ, onar metre basma pazen bırakırdı ki buna cümle âlem şahittir.

Şimdi yeri gelmişken söyleyelim ki Kel Üssük kendi aç susuz kaldı ama karılarını aç ve açık koymadı. İstidacı Sıddık Efendi onun adamıydı. Bir gün “karıları susturmak şart oldu” diyerek Sıddık Efendi’ye gitmiş. Ona demiş ki:

“Sıddık Efendi, malum benim biri resmi, üçü imam nikâhlı dört karım var. Sen şimdi bunların her biri için vilayete ve belediye reisliğine okkalı birer istida yaz, bu karıların hanelerine iane (yardım) versinler de iaşelerini temin etsinler.”

Sıddık Efendi bu! Öyle bir istida yazmış ki ertesi günü karılar bu istidalarla Vilayet'e ve Belediye'ye gidince bizzat Vali Efendi ile Reis Bey, karılar ile ilgilenip hemen nafakalarını temin için bir miktar tahsisat ile aşevinden günlük mutat yemek hakkı vermişler.

Sıddık Efendi'nin kalemi çok güçlüydü. Öyle bir yazmış ki istidalarını Vali Bey okuyunca adamın bir anda tansiyonu çıkmış ve hemen sıhhiye Ahmet Ağa'yı Vilayet'e çağırmişlar. O da Vali Efendi'ye bir iğne yapmış.

Bir gün Ahmet Ağa'ya bu istida meselesini sordum. Bana:

“Ben istidaları okudum İrfani Efendi. Ben hayatımda böyle bir istida görmedim. Aynen şöyle yazıyordu.” dedi ve başladı istidanın içeriğini ezberden okumaya:

“Vilayet makamına;

Ben şehrin malum u meşhuru, eşraftan Kel Üssük nam sefilin yüzüstü bıraktığı gayriresmi ancak Mevla katında nikâhlı zevcesiyim. Evde un, kepek kalmamıştır. Çoluk çocuk aç ve biilaçtır. Artık çarem kalmamıştır. Ya bana yardım edersiniz ya

da hafazanallah kötü yola düşeceğim. Eğer kötü yola düşersem yarın huzur-ı mahşerde iki elim yakanızda olur, bilesiniz. Hatta soranlara da Vali ve Belediye Reisi'nin sermayesiyim demezsem Allah belamı versin.

Kel Üssük nam hayırsızın zevce-i gayriresmisi Deli Asiye binti Bekir Ağa”

E tabi karıların okuma yazmaları yok. Götürüp bu istidaları ilgili makamlara vermişler. İşte bu istidalar üzerine dört eşi de fakr u zaruret yaşamamıştır, şahidiz.

Efendim, eli avucu kuruyan Kel Üssük, düştüğü fakr u zarurete dayanamayıp altmış yaşını bir iki sene geçince kahrından sekte-i kalp neticesi ölüverdi. Hemi de bir cuma günü selâ verilirken. Kayfede oturuyorduk, Kel Üssük selayı duyar duymaz birden “eziz Allah” deyip ayağa kalktı. Hoca selayı bitirmeden de çat diye yüzüstü yere düştü. Baktık ki ölmüş. Hemen ezen okunana kadar yuduk, kefenledik ve cenazesini namaza yetiştirdik. Cuma namazından sonra cuma cemaati dağılmadan cenaze namazını kılıp defnettik.

O ölünce tek nikâhlı karısı olan Sülüman Ağa'nın kızı Süslü Saadet Hanım da dul kalmıştı. Diğer karıları da dul kalmıştı tabii ki de. Lakin bizim hikâyemizin esas kahramanı Saadet Hanım olduğu için ve Açikkara mecmuasının bize ayırdığı sayfa sınırını zorlamamak adına diğerlerinin akıbetini şimdilik anlatmayacağız.

Saadet Hanım, Kel Üssük'ün ilk karısıydı. Varlıklı bir aileden geliyordu. Babası Sülüman Ağa'ya, çiçek ağası derlerdi ki bin dönüm ayçiçeği ekerdi. Koyun sürüleri bir köye sığmadığı için on köye dağıtılmıştı. Adam, tam bir ağaydı ve ondan dolayı “Sultan Süleyman'ın bile bu kadar saltanatı olmadı.” derlerdi.

Sülüman Ağa'nın şehirde de birkaç hanı ve yirmi kadar apartumanı vardı. İşte bu varlıklı adam yine kendi gibi zengin

bir aa olan Yediköylü Cemşit Aa'nın tek mahdumu olan bu Kel Üssük nam herife biricik kızı Saadet'i gözü kapalı vermişti. Lakin Üssük hem babasının hem de kaynatasının variyetinin altından girip üstünden çıkmıştı.

Saadet Hanım da bu kadar variyetin ardından Kel Üssük'ün yüzünden bir kuru ekmeğe muhtaç olmuştu. Üstüne üstlük kocasının ölümünden sonra şimdi bir de dul kalmıştı. Hiç çocuğu olmadığı için sığınacağı kimsesi de yoktu. Vilayetin kendisine verdiği üç kuruşluk iane ile de yaşanmıyordu.

Saadet Hanım, uzun süre hayatın zorluğuna dayandı ama artık kendisine gelen taliplerini kabul etmek durumunda kaldı. Lakin gelenlerin de Kel Üssük'ten bir farkı yoktu. Her koca namzedinin cemaziyülevveli soruşturulunca Kel Üssüğe rahmet okutur cinsten adamlar çıkınca, "Yastık değişse de kader değişmez" kavlı-i meşhuru, doğruluğunu ispat edercesine Saadet Hanım'ın da diline dolanıveriyordu. Bu yüzden hayırlı bir izdivaçtan umudunu kesmiş, gelenleri artık peşinen geri çevirmek durumunda kalmıştı. Tüm bunlar yaşanırken şehrin öbür köşesinde de benzer bir durum yaşanıyordu. Çaygeçe Mahallesi eşrafından Saadeddin Efendi güngörmüş varlıklı bir insandı. Onun da o sıralarda eşi ölmüştü.

Ölenin ardından konuşulmaz ama onun eşi Cevriye Hanım çok müsrif bir kadındı. Saadeddin Efendi evlenirken fakir bir kadınla evlenmeyi tercih etmişti ama eşi, onun zenginliğini ve çevresindeki ağırlığını taşıyamamış, onu çok kere hatırlı çevresine karşı küçük düşürmüştü. Bu sonradan görme kadının müsrifliği ve gereksiz kıskançlığı yüzünden Saadeddin Efendi'nin maddi durumu bozulmuştu. Buna rağmen ortanın üzerinde bir mali duruma sahipti.

Saadeddin Efendi bozulan mali durumuna rağmen hayr u hasenattan vazgeçmemişti. Bütçesine uygun bir şekilde fakire fukaraya yardımda bulunurdu. Genellikle de eşleri ölen ve

kimsesi kalmayan dul kadınlara el altından yardım ediyordu. Hatta bu Kel Üssük'ün eşlerine de yardım etmişliği de vardı. Tabii onun bu gizli ianeleri bazı hasutların gözlerinden kaçmayıp iş dedikodu kazanına düştü, pişen yalan ve iftira aşş dönüp dolanıp bu Cevriye karısının da kulağına servis edilince karı öfke nöbetleri geçirmiş bilahare de hırısından çatlayıvermişti.

Onun ölümü üzerine Saadeddin Efendi yalnız kalmıştı. O da evlenmek için eş arıyordu. Ancak Saadeddin Efendi bu defa süttten ağzı yananın yoğurdu üfürerek yediğı gibi doğuştan varyetli, güngörmüş ama sonunda fakr u zarureti de yaşamış, nimetin kadrini bilen ve çocuksuz bir kadın arıyordu.

Tabii çöpçatanlar durur mu? Hemen onun adının çıktığı bu Kel Üssük'ün dul kalan karılarına kancayı atmışlardı. Ancak Saadeddin Efendi'nin şürut u izdivacına en uygun olan eş, Saadet Hanım olunca bu cihete yönelip her ikisinin arasında mekik dokumaya başlamışlardı bile.

Efendim hülasatül-kelam kader-i ilahi, Saadet Hanım ile Saadeddin Efendi'nin yollarını böylece kesiştirivermişti. Lakin Saadet Hanım, kendisine Saadeddin Efendi'nin talip olduğunu bildiren ve dahi bu hususta gönüllü aracı olan şehrimizde çöpçatanlık mesleğinin piri olan meşhur Bohçacı Neriman'a red cevabı vermişti. Bohçacı Neriman bu, kaçın kurrası? Adamın anasını boyar babasına kız diye satarđı evelallah. Bohçacı Neriman, Saadet Hanım'a demiş ki:

“Saadet Hanımcığım hemen kestirip atmayın. Bakın onun adı da senin adına benziyor. Saadet ve Saadeddin... Belki bu isim benzerliğı talihinin dönüşüne bir işarettir.”

Eh Neriman'da laf bohça bohça... Altından girmiş üstünden çıkmış sonunda Saadet Hanım'ı adamlarla görüşmeye ikna etmiş. İş bununla kalsa Bohçacı Neriman el attığı işi yarıda kor mu? Hemen Saadet Hanım ve Saadeddin Efendi'yi şehrin

üçra bir yerindeki muhallebicide buluşup görüşürmüş. Her ikisi de birbirine kendi hikâyelerini anlatmış. Sonuçta ikisinin de aradığı özellik birbirinde mevcut olduğundan birbirlerine “he” demişler.

Bohçacı Neriman da işi bitirdiğinden dolayı hem Saadeddin Efendi'den hem de Saadet Hanım'dan komisyon olarak koca birer Reşat altını kapmış. Şimdi dersiniz ki Saadet Hanım altını nereden bulmuş? Zaten iş bitince Neriman kendisinden altın istediğinde Saadet Hanım da “Ben altını nerden bulayım?” demiş Bohçacı Neriman'a. Neriman:

“Kız haspa elli yaşından sonra yağlı kapı buldum sana. Nasıl olsa kocan yüz görümlüğü falan takar. Eline geçince ödersin.” demiş.

“Ben mi nerden biliyom bunları?” Kardeşim adama dedikodu yaptırmayın. Lanet gelsin huyuna, bizim karının da kulağı deliktir birazcık. Bohçacı Neriman da onun kankasıdır. Ondan duydum vallaha.

Neyse efendim, bu evlilik sayesinde Saadet Hanım için kâbus dolu günler bitmişti. Artık ocağı kaynıyor, üstü başı da istediği gibi donatılıyordu. Evinde yok yoktu. Görgülü, becerikli, mülayim bir kadın olduğu için Saadeddin Efendi kısa sürede kaybettiği veya eski karısı yüzünden kendisine mesafe koyan çevresi ile eski samimiyetine kavuştu. Bu durum onun ticaretine de olumlu bir şekilde yansdı. Sadettin Efendi de yeni eşinin sayesinde bir anda durumunu düzeltip kaybettiği eski düzenine kavuştu. O da bu yüzden karısına karşı çok saygılı ve hürmetliydi. Bir dediğini iki etmiyordu. Kahvede laf açılınca karısını yere göğe sıdıramıyordu.

Efendim, mahalle çeşmesinin önünde su keşşığı yani sırası bekleyen karılar aralarında konuşulurken bizim Keziban duymuş. Onun yalancısıyım yani. Bu Saadet Hanım da babasının evinde yaşadığı debdebeli günleri ona yaşatan

yeni kocasına karşı çok hürmetliymiş. Onun bir dediğini iki etmediği gibi giyimine, kuşamına çok dikkat ediyormuş.

Yanına gelen karılar ona:

“Kız Saadet bu herifi yarış atı gibi donatıp dışarı çıkarıyon. Sonra Kel Üssük gibi harama dadanırsa ne yaparsın?” deyince Saadet Hanım da cevaben:

“El içine çıkan adam, ilk önce kılık kıyafeti ile saygı görür. Ben de o yüzden kendimden çok onun kılığına, kıyafetine önem veriyom. Kadın dediğin ekmeğini yediği erini hoş tutmalı, ele güne karşı başını dik gezdirmeli. Onun haramda gözü olaydı şimdiye kadar çoktan adı çıkardı.” demiş.

Tabii baltayı taşa vurmuş. Daha çeşmeden ayrılmadan yine mahallenin baş belası Kulağıdelik Nemime Hanım:

“Haspaya da bak. Adı çıkmamışmış. Cevriye niye öldü? Aha bu haspa ile Saadeddin Efendi'nin gizli gizli kırıştırdıkları ortaya çıkınca karıcağız kıskançlıktan çatlayıp öldü. Bu da geldi boş eve oturdu. Şimdi de namus edebiyatı yapıyor.” demiş. Tabii diğer karılar da onu tasdik etmişler.

Yine bizim karı anlattıydı. Geçen gün Saadet Hanım'a gidince dikkat etmiş. Bizim Saadet Hanım kocasına kısaca Saadet Efendi diye hitap ediyormuş. Uzun uzadıya Saadeddin demiyormuş. Hatta bizim karı azıcık gevezedir. “Niye böyle diyon” deyince:

“Kız Kezban nasıl demem? O benim, ben de onun saadeti olduk.” demiş.

Ee ne de olsa güngörmüş kadın. Bizimki gibi kaba cahal değil ya. O da anca “Lan herif!” diye ünler durur ardımdan.

Neyse uzatmayalım. Saadet Hanım evlendikten sonra pazara çıkmaz olmuştu. Eskiden zengin fakir herkes haftalık sebze ve meyvesini pazardan alırdı. Öyle sallı saplı manav yoktu şehirde. Ben de çok kez şahit olmuşum ki bu Saadet Hanım, Kel Üssük ile evli iken pazara akşamları gelir ve pazarcıların

attığı sebze ve meyvelerin içinden sağlam olanları seçerek evine götürürdü. Yokluğun gözü çıksın. Kimi zaman karılar bu çürük için bile saç başa kavga ederdi. Yani anlayacağınız sebze pazarları fakir fukara için bir kâbus gibiydi.

Demek ki eski günleri yâd etmek istemiş olacak ki bir çarşamba günü Saadet Hanım eşi ile pazara geldi. Katıkçılardan katık alırken karşılaştım onlarla. Elleri, kolları doluydu. Ben de küfecilik yapıyorum ya, dedim ki yardım edeyim.

Saadeddin Efendi bana:

“Allah razı olsun İrfani, fayton durağına kadar el atarsan iyi olur.” dedi.

Ben ellerindeki öteberiyi yükledim küfeme. Peşlerinde dolanıyorum. Saadet Hanım gözünün tuttuğunu aldı. Şart olsun gönlünce bir pazar gördü. Öyle ki ben bile taşırken zorlanmaya başlamıştım. Sonra tamam dediler ve faytoncuların durağına yöneldik. Baktım bizim faytoncu Irıza orda. Hemen onun faytona yöneldim ve öteberiyi arabaya indirdim. Ben sizden para alamam dedimse de Saadeddin Efendi cebime bir kırk kuruş indirdi. Saadet Hanım da aldığı sebzelerin bir kısmını küfeme doldurup “Çocuklar yesin İrfani kardeşim. Keziban’a da selam söyle.” dedi.

Allah için saygılı ve eli bol bir kadını Saadet Hanım. Ben Allah razı olsun deyip yanlarından ayrıldım. Faytoncu Irıza da atlara deh deyip faytonu mezarlığa sürdü.

O yıllarda çarşamba pazarındaki faytonlar mezarlığın içinden geçerek şehre giderdi. Hatta ana caddelere girmek yasak olduğundan kenar sokaklardan gidecekleri yere giderlerdi. Bundan sonrasını daha sonra kayfede faytoncu Irıza anlattı. Ben dedikoduyu da iftirayı da koğ karameti de sevmem, onun yalancısıyım.

Fayton tam mezarlığın ortasına gelince Saadet Hanım kocasına:

“Saadet Efendi, biliyorsun evleneli buralara ayak basmadım. Hazır mezarlıktan geçiyoruz, şu bizim eski herifin mezarına bir uğrayım. Tam yolumuzun üstünde.” demiş.

Bu lafı duyunca İrıza şok olmuş. İçinden:

“Saadeddin Efendi'nin de şansına edeyim. Şu karının bir dediğini iki etmediği halde yine eski herifini unutturamamış. Ulan bu karı milleti de amma nankörmüş!” demiş.

Hatta geri dönüp bakmış ki zavallı Saadeddin Efendi'nin yüzü allak bullak. Ne de olsa zoruna gitmiştir onun da. Gerçi kibar adam, biz olsak senin de eski kocayın da cinsini, cibilliyetini der basardık kalayı. Bu konuşmadan iki üç dakika geçmemiş ki Saadet Hanım:

“Aha burası. Bak mezar taşında da “Gölköy'den gelme Hüseyin Yampiri (Kel Üssük Efendi) 1290-1945” yazıyor.” demiş. Saadeddin Efendi de faytoncu İrıza'ya:

“Ağa şurada dur da bir Fatiha okuyalım. İki dakika sürmez.” diye rica etmiş.

Faytoncu İrıza da:

“O nasıl söz ağam, elbette. Ben de hazır gelmişken rahmetli babama bir Fatiha okuyayım.” diye mukabelede bulunmuş. Amacı adamcağız utanmasın diye biraz yanlarından uzaklaşmakmış.

Neyse faytoncu İrıza atları “büüps” diyerek durdurup dizginlerini bir ağaca bağlamış ve babamın mezarına gidiyom diyerek oradaki büyük bir ağacın ardına saklanmış ve onları izlemiş. Saadeddin Efendi faytondan imiş ve karısının da faytondan inmesine yardım etmiş. Dizlerinde romatizma ve kireçleme olan Saadet Hanım eski eşinin mezarına ağır ağır yürürken o da ayıp olmasın diyerek mezarın başucuna dikilip ellerini açıp okumaya başlamış. Lakin mırıldayan dudaklarından Fatiha yerine:

“Ulan Üssük Efendi, sen bu kariya az bile çektirmişsin. Bak

deveye diken yarıyormuş, karı hâlâ seni unutamadı. Beni de başına dikti. Helal olsun sana.” sözleri dökülmüş.

ırıza bunları anlatırken:

“Yemin şart olsun kulaklarımla duydum, aynen böyle mırıldandı.” diyordu.

Neyse, bu esnada dizlerinin ağrısından çok ağır hareket eden Saadet Hanım mezarın başına dikilmiş. Birden mezar taşına bir tekme savurmuş:

“Köpeek! Ne vardı az daha evvel ölseydin de bana bu ıstırapları yaşatmasaydın. Sen beni aç, açık koydun ama bak yeni herifim aldığı sebzeyi elde taşıyamadığımız için fayton tuttu bana. Su çıksın yerinden inşallah!” dememiş mi?

Hatta Saadet Hanım hızını alamamış mezarı yıkmaya niyetlenmiş. Lakin Saadeddin Efendi onu kolundan tutup zor bela faytona bindirmiş.

“Aman Saadet Hanım günahdır, bir gören olursa el bizi ayıplar.” demiş karısına. Saadet Hanım:

“Efendi haksız mıyım, onunla yaşadığım her gün bir ıstıraptı. Seninle yaşadığım her gün ise saadet. Bu köpek evvel ölseydi de saadetim erken gelseydi. Olmaz mıydı?” diye cevap vermiş.

Faytoncu ırıza, daha sonra hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi gelmiş faytonun başına geçmiş. Bu arada göz ucuyla Kel Üssük’ün mezarına bir göz atmış. Bir de ne görsün Saadet Hanım nasıl vurduysa Üssüg’ün mezar taşı sağa kaykılmış. Sağlığında zerhoşluktan yampiri yürüyen Kel Üssük’ün mezar taşı da soyadı gibi yampiri olmuş.

Siz sordunuz ben anlattım. Ben dedikoduyu da yalanı da sevmem. Eğer kendimden bir şey kattıysam burdan şuraya gitmek nasip olmasın. İşin aslı bu minvaldedir.

Fırsattan İstida

Efendim, geçenki hekâyemiz çok tutulmuş olacak ki mehle kayfesine çıkamaz oldum. Herkeşin elinde birer cep telefonu, oradan açıp açıp okuyorlar ve habire gülüp duruyorlar. Birkaç kâri de Atmacaların Tayyib Efendi'ye yazmış: “Bu İrfani emmi eski kulağı kesiklerden olsa gerek. Bunda daha gün yüzü görmedik ne meseller vardır. Bir tane daha anlatıversin.” diyerekten.

O da aradı:

“İrfani emmi sen bir hikâyeye daha anlat hayrına.” dedi.

Efendim ben Allah'ın garip bir küfecisiyim. Yıllarca bu şehrin zerzevatını, kömürünü, odununu sırtımızda taşıdık. E tabii lafını, sözünü, Allah affetsin dedikodusunu da taşımışız demek ki... Çenemiz düşünce foyamız ortaya çıktı. Muhannetliğe de gerek yok. Zati yüzümüz de yumuşak, lügatimizde “hayır” kelimesi çoktan sizlere ömür... En son rahmetli babam şimdiki bizim hanimden dolayı bu kızı alacaan dediğinde bir cahallık edip “Hayır! Ben bu kızı almam.” diye inatlaşınca ondan işittiğim hatırı sayılır küfürden ve yediğim mükelef zopadan sonra bir daha ağzıma ‘hayır’ kelimesini alamadım. Neyse Tayyib Efendi'ye söz verdik, bir tane daha anlatacağız, çare yok.

Tabii bu iş bana accik mesarifli de oluyor. Benim okuma yazmam yok. Eskimez yazıyı okuma gözlüğüynen çat pat okuyorum emme onu da yazmayı beceremiyorum. Mecburen ben anlatınca birisinin de yazması gerekiyor. Eskiden beni konuşturup sesimi banda çekerlerdi. Sonra teyipte o bandı çaldırıp yazarlardı. Şimdi direk bilgisayara yazıyorlar. Hatta bizim torun beni konuşturup telefonda direk yazıya çeviriyormuş. Onu da bilgisayarda düzeltip gönderiyormuş. Ben bu işlerden anlamam.

Neyse bizim büyük toruna bi yüzlük ürüşvetinen bu hekâyeyi yalvar yakar bilgisayarda yazdırdık ve Açikkara Umum Müdürü Mehmet Pektaş Efendi'ye gönderdik...

Gelelim hekâyemize... Geçen sefer de bahsetmiştik ya hani İstidacı Sıddık Efendi'den. Ona bizim memlekette Pardon'un Sıddık Efendi de derler. Bu zat memleketin en meşhur istidacılarından birisidir. Onun yazdığı her istida bilakayd u şart reddedilmez, derhal yerini bulur. Kalemı çok güçlüdür. Onun eskiden Ağır Ceza Mahkemesinde zabıt kâtipliğinden mütekaid olduğuna dair bir iddia ortada dönse de bunu teyid edecek malumata şahsen erişemedim.

Efendim ben dedikoduyu sevmem. Madem eskilerden anlat dediniz anlatıyorum. Bizim Karacahisar köyümüzde âlim, âbid, zahid Hacı Nöri Efendi nam bir hocamız vardı. Bu zat Cumhuriyet öncesinde Dersaadet'te Sahn-ı Seman Medresesinden icazetliydi ve bizim memleketteki Batumlu Hafız Medresesinde müderris olarak çalışırdı. Cumhuriyet sonrasında medreselerin kapatılması ve akabinde malum harf inkılabı neticesinde Nöri Efendi yeni yazıyı öğrenmediği için zamanın mürür-i kanunisine göre cühela taifesinden addedilerek elindeki icazetleri iptal edildiği gibi vazifelerinden de el çektilmişti. Hatta bu Hacı Nöri Efendi eskimez yazı ile talebe okuttuğu gerekçesi ile birkaç kez tutuklanmış, nezarethanede birkaç gün kaldıktan sonra yapılan tahkikat neticesinde yazıyı öğretmediği sadece kulaktan süver-i salata bellettiği gerekçesi ile suçsuzluğu anlaşıl原因 olarak serbest bırakılsa da sürekli göz hapsine maruz bırakılmıştı.

Hacı Nöri Efendi bu takibattan bunalmış olacak ki birkaç sene sonra göçünü yüklediği gibi köyüne taşındı. Lakin Alaman Harbi esnasında memlekette yaşanan kıtlık neticesi halk perişandı. Geldi İsmet kalktı kısmet lafı artık dillerden düşmüyordu. O dönemde her şey karneye bağlanmıştı. Ekmek

karne ile, gaz yağı karne ile, şeker karne ile...

Efendim bizim Hacı Nöri Efendi de gaz yağı alabilmek için bir gün köyden kalkıp şehre gelmiş. Sormuş soruşturmuş, gaz yağı için karne alması gerektiğini söylemişler. Onu da Vilayet makamından veriyorlar. Hacı Nöri Efendi de doğruca Vilayete gitmiş ve oradaki kâtiplerden birisine:

“Efendi ben Karacahisar karyesinde mukimim. Gaz yağı alacağım. Bana karne verin.” demiş.

Kâtip Efendi:

“Hacı Efendi karne alabilmek için istida yazman gerekir.” deyince Nöri Efendi:

“Ben yeni yazı bilmem. Yani okuryazar değilim.” demiş. Kâtip homurdanarak:

“Git bir istidacıya yazdır.” demiş ve onu başından savmış.

Nöri Efendi mecburen oradan çıkıp Saathaneye doğru elindeki bastonu ile yürümeye başlamış. Ben de o sırada bir yere odun götürmüş geri dönüyordum. Yolda Hacı Nöri Efendi ile karşılaştım. E beni de okutmuşluğu var. Hemen elini öptüm. Hâl hatır sordum ama canının sıkın olduğu belli oluyordu.

“Hocam sizi pekiyi görmedim. Hayırdır bir sıkıntınız mı var?” diye sordum.

Hacı Nöri Efendi bana:

“İrfani evladım, gaz yağı alacaktım. İstida yazdırmam gerekiyormuş. Kime yazdırsak acep?” dedi. Ben de gülerек:

“Aman be hocam dert ettiğin şeye bak! Gider Pardon’un Sıddık Efendi’ye yazdırırız. Onun kalemi de kelamı da çok güçlüdür. Biraz nakıs biridir ama istediği parayı verince onun yazdığı istidanın önünde kimse duramaz.” dedim.

Neyse beraberce Saathanenin karşısında bulunan amele kayfesinin önünde kollarında siyah koluğu, başında İngiliz silindir föteri ve Alaman usulü Hitler tipi kesilmiş bıyıkları ile Sıddık Efendi’yi bulduk. Birisine istida yazıyordu. Bir de

baktık ki bu adam bizim köyden Pinti Rıza... Hoşbeşten sonra yanlarına oturup mecburen bekledik.

Pinti Rıza'nın istidası bitti. Sıddık Efendi, daktilodan kâğıtları çıkarıp Rıza'ya uzatırken "Borcun on kuruş." deyince Rıza boşboğazlık edip:

"Sıddık Efendi sana helalinden beş kuruş vereyim. İki şık şık bir tık tık, on kuruş olmaz." demez mi?

Sıddık Efendi birden ayağa fırladı ve Rıza'ya uzattığı kâğıdı bir anda parça parça etti ve ona:

"Madem yaptığım iş iki şık şık bir tık tıktan ibaret de sen niye yapmadın? Sana istida mistida yok. Değil on kuruş, on kaime de versen senin için tek harf yazanın anasını avradını..." diye bastı küfürü.

O esnada ortalık bir anda karıştı. Sıddık Efendi ile Pinti Rıza yumruk yumruğa girdiler. Bu arada daktilo masası devrildi. Yazı makinesi kırıldı. Araya girdik ama olan olmuştu bir kere. Neyse Rıza'yı oradan uzaklaştırdık. Biz şimdi ne yapacağız diye birbirimize sorarken Sıddık Efendi bize ters ters bakıp:

"Sizin hacetiniz neydi?" diye sordu.

Süklüm püklüm yanına yaklaştık:

"Sıddık Efendi, bu kişi karyemizden âlim, fazıl bir şahsiyet olan Hacı Nöri Efendi'dir. Lakin eskimez yazıdan gayrini okuyup yazamaz. Gaz yağı almak istiyor. Vilayet'ten 'Karne alacaksın, istida yazdırman lazım.' demişler. Alıp size getirdim." dedim. Sıddık Efendi bir bana bir Nöri Efendi'ye baktı.

"Siz deminki Rıza'nın köylüsüyünüz değil mi?"

Birbirimize baktık. Pinti Rıza'nın yüzünden bu adam bizim istidayı da yazmayacak gibiydi.

"Sıddık Efendi sen ona bakma. Biz onunla köylüüz ama ona bizim orada Pinti Rıza derler. Biz borcumuz neyse peşin öderiz. Pazarlık yapmayız." dedim.

Sıddık Efendi:

“Bakın istidanızı yazardım amma makinem tamir istiyor. Elimle yazarım lakin yedi buçuk kuruşunuzu alırım. Eğer yazdıracaksanız parayı şuraya tek tek sayın. Yoksa yazmam.” dedi.

Hacı Nöri Efendi hemen kesesinden yedi buçuk kuruşu tek tek sayıp Sıddık Efendi'nin masasına bıraktı. Sıddık Efendi'nin asık suratı bir anda değişivermişti. Gülerek sordu:

“Hacı Efendi gerçekten medreseli misin?”

Nöri Efendi utana sıkıla:

“He evlat, bir zamanlar öyleydi. Müderrislik etmişliğimiz de vardı lakin inkılaptan sonra bunların hükmü kalmadı. Bir günde cühela taifesinden oluverdik.”

Sıddık Efendi bir müddet düşündükten sonra tekrar sordu:

“Yeni yazıyı hiç mi öğrenmedin?”

“Sadece adımı yazarım, o da imza olsun diyerek. Parmak basmak ağrıma gidiyor.” dedi.

Sıddık Efendi'nin neşesi yerine gelmişti. Tekrar mütebessim bir ifade ile sordu:

“Öğrensen ne kaybederdin? Bak on kuruşluk istida için benim gibi ayaktakımına ağız eğiyorsun.”

Hacı Nöri Efendi derin bir iç geçirdi:

“Aman evladım o nasıl söz, estağfurullah. Lakin inatlaştık bir kere. İkide bir eski yazı okutuyor diye karakola götürüldük. Müdde-i umuma, müstantiğe ifade verdik. Sürekli peşimizde adamlar dolanıyor. Şehri terk edip köyümüze göçtük. Bu yüzden inatlaştık, yeni yazıyı okumadık.”

Sıddık Efendi bir kâğıt uzatarak:

“Madem sadece adını yazıp imza atıyorsun. Şu kâğıda elimle gösterdiğim yere adını yaz. Üstünü ben doldurayım.” dedi.

Nöri Efendi kâğıdın en alt sağ köşesine adını yazıp üzerini karaladı. Sıddık Efendi de kafasını sağa sola salladıktan sonra

başladı yazmaya. Nerdeyse kâğıt dolmuştu.

Nöri Efendi:

“Evladım bir litre gaz yağı için bu kadar lafa ne gerek var?” diye sordu.

Sıddık Efendi:

“Hacı Baba ben herkese böyle uzun istida yazmam. Seni sevdim. Başkasına olsa bu istidayı yirmi kuruştan aşağıya yazmam. Bana çok dua edersin.” diye mukabele de bulundu.

Neyse uzun etmeyelim Sıddık Efendi istidayı güzelce katlayıp bir zarfın içine koydu. Biz zarfı aldığımız gibi ayağa kalktık ama Sıddık Efendi bize:

“Zarfı açmadan direk vilayet kâtibine verin. Eğer zarfı açarsanız Vali Efendi istidanızı yırtar atar. Aman deyim zarfı açmadan götürün. Ben üstüne “Zata mahsustur” diye yazdım. Şayet kâtipler açmaya kalkarsa da itiraz edin. Yoksa bu herifler sizin işi savsaklarlar. Ürüşvet almadan da Vali Bey’e istidanızı ulaştırmazlar. Sen âlim, fazıl bir adamsın. Ürüşvet mi vereceksin bu yaşta on paralık gaz yağı için!”

Biz “tamam” deyip Vilayet’e doğru yürüdük. İstidayı vilayet kâtibine verdik. Adam bize ters ters bakıp:

“Zarfın üstüne “Hususidir, zata mahsustur” yazmışsınız. Hayırdır?” diye sordu.

Nöri Efendi:

“Kâtip Efendi, istidamızı Vali Bey’e direk arz etmemiz lazım. Ondan öyle yazdırıldı.” dedi.

Kâtip itiraz edecek olsa da Nöri Efendi:

“Maruzatımız şahsa mahsustur. Zarfı açmadan ulaştırın.” diye resti çekti. Kâtip homurdanarak zarfı alıp içeri girdi.

Nöri Efendi de kulağıma eğilip:

“Sıddık Efendi haklıymış. Namussuz kâtip, ürüşvet alamadım diye nasıl da homurdanıyor? Ulan ben adama ürüşvet verir miyim?” dedi.

Neyse aradan beş dakika geçti geçmedi ki kâtip koşarak geldi:

“Vali Bey derhal ikinizi de görmek istiyor.” dedi.

Biz birbirimize baktık. İçeri girerken Nöri Efendi:

“Sıddık Efendi’nin kelimayı bayağı güçlüymüş. Bak Vali Bey bizi huzura çağırıyor.” dedi.

Huzura girer girmez Vali Efendi ayağa fırladı ve elindeki kâğıdı sallayarak:

“Bu istida kimin? Nöri hanginiz?” diye bağırdı.

Hacı Nöri Efendi gayet kendinden emin bir şekilde:

“Benim efendim.” dedi. Bu cevap üzerine Vali Efendi elindeki kâğıdı Hacı Nöri Efendi’nin suratına çarptı:

“Utanmaz adam, ahlaksız! Yaşından, başından, saçından, sakalında utanmaz mısınız? Rezil herif!” diye bağırdı.

Vali Bey o kadar sinirlenmişti ki yüzü kıpkırmızı olmuştu ve bağırırken boynundaki damarlar oklava gibi şişmişti. Ben içimden “adam bizi dövecek ellam” diye düşünürken Hacı Nöri Efendi:

“Gaz yağı istemek ayıp mı Vali Bey? Siz ne demek istiyorsunuz? Bu yaşıma kadar böyle hakaret görmedim. Ben nezdinizde cahil olabilirim ama Dersaadet’te medrese tahsili yapmış eski bir müderrisim. Bana böyle bağıramazsınız. Ben ne istibdatta ve ne de müstebid İttihatçıların zamanında bile böyle bir hakarete maruz kalmadım. Teessüf ederim.” diye çıkıştı. Bu okuryazar kısmı pek de bir hadsiz oluyor canım. Ama işin ucu kötü... Ben Hacı Nöri’nin kolundan sarsıp susturmaya çalışırken bir de baktım ki bizim Vali de suspus oluverdi. Deminden beri köpüren adam bir anda duruluverdi ve derin bir taaccüple yüzümüze uzun uzun baktı.

“Sizin okuryazarlığınız yok mu?” diye sordu.

Hacı Nöri Efendi sert bir şekilde cevap verdi.

“Biz yeni yazıyı bilmeyiz. Eskimez yazıyı okur yazarız.”

Vali bu söz üzerine tekrar sordu.

“Peki bu istidayı kime yazdırdınız o zaman?”

Bu defa ben araya girdim ve gayet naif bir üslupla:

“Sayın Vali’m okuryazarlığımız olmadığı için İstidacı Sıddık Efendi’ye yedi buçuk kuruş mukabilinde yazdırdık.” dedim.

Vali, odanın içinde bir iki tur attıktan sonra tekrar sordu:

“Peki size yazdığını okumadı mı?”

İkimiz birden:

“Okumadı.” dedik. Vali yine sordu:

“Peki birisine okutmadınız mı?”

Hacı Nöri Efendi:

“Efendim istidayı zarfa koydu, ağzını yapıştırdı ve üzerine zata mahsus yazdığını, zarfı açtırsak sizin kızacağınızı ve hatta kâtiplerin de zarfı açmaması için dikkat etmemizi söyledi.”

Vali yine sesini yükselterek sordu:

“O da niyeymiş?”

Nöri Efendi:

“Efendim, ‘Kâtipler zarfı açıp okurlarsa ürüşvet vermeden işinizi yapmazlar ama istida Vali Bey’in eline geçerse derhal işinizi halleder.’ dedi. Biz de kâtiplere zarfı açtırmadan size ulaşmasını sağladık. Ben bu yaştan sonra kimseye ürüşvet veremem.” dedi.

Bu arada Vali Bey yanımızda bekleyen kâtibe:

“Duydunuz mu Kâtip Efendi? Bu işten sonra sizin de canınıza okuyacağım.” dedi. Sonra bize dönerek:

“Şimdi okuyayım da dinleyin bakalım yazdırdığınız istidayı.” Başladı okumaya:

“*Vilayet Makamına*

Şehrimiz günden güne büyümekte, genç nüfusumuz artmaktadır. Yaşanan kıtlık ve Alaman Harbi’nin dünya iktisadı üzerine yaptığı menfi tesir yüzünden ticaret hayatı felç

olmuştur. Bunun yanında fakr u zaruret yaşayan ve geçtiğimiz dönemdeki Cihan Harbi neticesi ersiz kalan kadınlarımız ve kızlarımızın ırzı tehlikedir. Bir kuru ekmeğe muhtaç duruma düşen bu biçarelerin himayesi şarttır. Bu arada yine bu fakr u zaruret yüzünden evlenemeyen gençlerin ihtiyaçlarını gidermek de elzemdir. Bu yüzden ilimizde faal bulunan ve Yaniğin Hanim'in işlettiği umumhane ihtiyaca cevap veremediğinden bir yenisinin açılması için şahsıma gerekli izin ve ruhsatların verilmesini arz ederim.

Karacahisar karyesinden eski müderris El-Hac Nöri Efendi."

İkimiz de duyduklarımıza inanamadık. Utancımızdan yerin dibine geçmek istemiş, Vali Bey'in yüzüne bakamaz hâle gelmiştik. Tevekkeli adam deminden beri bize boşuna bağırp çağırılmıyormuş. Hacı Nöri Efendi bir anda oracığa yığılıverdi. Adama neredeyse inme inecekti. Hemen su getirip eline yüzüne serptiler ve birkaç yudum içirdiler. Hükümet tabibini de çağırdılar. Bu esnada Vali Bey polis müdürünü çağırıp Sıddık Efendi'nin derdest edilip derhal huzura getirilmesini emretti. Biz Hacı Efendi'yi sakinleştirmeye çalışırken yarım saat geçmemişti ki Sıddık Efendi iki polisin arasında içeri girdi.

Vali Bey ona bağırdı çağırdı ama Sıddık Efendi:

"Efendim benim suçum nedir? Bu adamları ben de bugün gördüm. Daha evvel ne gördüm, ne bilirim. Bunlar üç kişiydiler. Birisi istidayı yazınca parayı vermek istemedi. Kavga ettik. Bunlara kızdığım için bu istidayı şart olsun ben yazmadım. Ben yazsam daktilo ile yazarım. Kavga esnasında bunlar daktilomu kırdılar. Bu dilekçeyi bu adam kendi el yazısıyla yazmış. Yazısı çok bozuk olduğu için bana daktilo ettirmek istedi... Baktım ki umumhane açmak için ruhsat istiyor. Neuzü billah ne günlere kaldık dedim. Ben böyle adi bir evraka el süremem dedim. Israr edince baktım imzasını atmamış, şuraya imzanı

karala dedim. Altında imzası var. İmzadaki yazı ile istidadaki yazı bire bir aynı. Bu yazı müteferrikan ve acemice yazılmış bir yazıdır. Hatta ben bu utanmaz adamın elindeki yazıyı kimse okumasın diye bir zarfa koydum ve bu istidayı kimse okumasın diye zata mahsus diye yazdım ve bunlara da “Aman bunu kimseye okutup da rezilliğinizi faş etmeyin. Kâtiplere bile okutmayın. Memlekette fesada sebep olmayın diye tembih ettim. Zarfın üzerindeki yazı şahsıma aittir. Göreceğiniz gibi benim yazım gayet düzgün bir el yazısıdır. Buradan her iki yazıyı mukayese edebilirsiniz efendim. Bütün esnaf ve kayfeci de olaya şahittir.” demez mi?

Hacı Efendi, Sıddık Efendi'ye elindeki baston ile öyle bir vurdu ki Sıddık Efendi ağılık tutmuş tavuk gibi kendi etrafından bir iki tur atıp oracığa yığıldı. Kafasına on beş dikiş atıldı. Haklı iken haksız olmuştuk. Mahkeme Sıddık Efendi'yi haklı bulduğu gibi Hacı Nöri Efendi'ye altı ay mapusluk ve 350 kaime ceza kesti. Allah'tan bana acıdılar da olayla ilgimin olmadığından beraatıma hükmedildi.

Nöri Efendi altı ay içeride yattıktan ve para cezasını ödedikten sonra altı ay daha yaşadı. Ellerine titreme gelmiş. Gaz yağı lambasını düşürdüğünden evi barkı yanıp kül oldu kendi de dumandan zehirlenerek ahirete irtihal etti.

Sıddık Efendi ise aldığı para ile kendisine bir arzuhalci dükkânı tuttu ve makinesini tamir ettirdi. Fırsattan istida ederek pardon istifade ederek bu işten kârlı çıktı ama lakin olan bizim Hacı Nöri Efendi'ye oldu.

Siz sordunuz ben anlattım. Ben dedikoduyu da yalanı da sevmem. Eğer kendimden bir şey kattıysam burdan şuraya gitmek nasip olmasın. İşin aslı bu minvaldedir.

Meres Hikâyesi

Efendim, geçen hafta sonu Urfa'mızın ehl-i irfan ve erbab-ı kaleminden Azlalzade Eyyüb Efendi ile bir muvahere ettik. Hazret bizim Mecmua-yı Açıkara'da tefrika ettiğimiz hikâyelerimizi okumuşlar, hem tebrik hem de teşekkür etmek istemişler.

Mâlûmuâliniz kendileri aynı zamanda memleketimizin medar-ı iftihar ceridelerinden birisi olan Milad ceridesinde fıkra muharriridir.

Efendim ceridelerinin adı Milad olunca söz dolaştı geldi Eyyüb Efendi'nin dünyaya teşrif ettikleri veladet gününe. Kendisini tebrik edip sağlıklı ve müreffeh bir ömür diledik. Bu arada Hazret bana:

“Üstadım eski bir zat-ı muhteremsiniz. Medreselere yetişemeseniz de onun bakiyesi hocaefendilerin rahle-i tedrislerinden geçmişsiniz. Şimdi benim veladet günüm nedeniyle “tevellüd-i âli” diye bir tabir kullandık. Sizce bu tabir böyle mi olmalı yoksa başka bir şekilde mi kullanalım?” diye sordu.

Bendeniz de:

“Haşa üstadlık ne haddimize efendim! Ben garip bir küfeciyim. Sıbyanlığımızda her ne kadar eskimez yazı ile medrese usulü birkaç cüz ders okusak da şebablığımızda haylazlık edip sebat etmedik. Badehu çarşıda pazarda küfecilik ettik. Her ne kadar dedikodudan hazzetmesem de kocalığımızda çenemiz düştü, eskiden şahit olduğumuz bir miktar değersiz hatırat kırıntısını geveleyip dururken Pektaşzade Mehmet Efendi'nin teşviki ve Atmacazade Tayyib Efendi'nin de tazyiki ile bunları geveliyoruz. Lakin bize göre ‘tevellüd-i âli’ demek Peygamber Efendi'mize münasıptır. Siz bunun yerine ‘yevm-i tevellüdünüz âli olsun’ deyiverin.” dedik.

Bu esnada aklımıza bu ceride-i Milad'dan ve tevellüd kelimelerinden mütevellid geçmişte yaşanmış bir vakıa geliverdi. Eyyüb Efendi'ye bunu arz edince:

“Üstadım bu hikâyeyi önümüzdeki sayıda Açık kara için yazın.” demez mi?

“İlahi üstadım dedim, ben de bu sayı için ne yazsam acaba diye kara kara düşünürdüm. Doğru söylüyorsunuz ben bu işi anlatayım.” dedim ve hemen bizim torunu çağırdım. Yalvar yakar zor razı ettim. Ettim etmesine de bu bizim köpoğlusuna bana demez mi?

“Dede artık bir 100'lük kurtarmaz. Dolar arttı, tüpe zam geldi. Sen bu kitabet ücretimi 150 kaimeye çıkar. %50 zam isterim. Yoksa tek harf yazmam.”

El mecbur, ayak gardiyan kabul ettik. Bizim yumurcağın tahsisatını 150 kaimeye çıkardık.

Efendim bu perdah-ı kelamdan sonra gelelim sadede...

Vakt-i zamanında bizim Karahisaritemurlu kazasına bir kaymakam atanmıştı. Kaymakam Bey çok naif, terbiyeli, saygılı ve çalışkan bir insan evladı idi.

Sabah dairesinde öğleyin bir karyede, bir nahiyede, çarşıda, pazarda... Halkın arasına karışıyor, dert dinliyor, oturup vatandaş ile çay içiyor. Köye gidince ekin biçenlerle tırpan sallıyor, harman savuranlarla döğen sürüyor.

Bağdaş kurup köylünün sofrasına oturuyor. Soğanı yumruklayıp kırıyor, sunağı tabağa aşı bandırıyor, dürümü kıvrata kıvrata götürüyor, maşrapa ile ayran, testi ile kafasına dikip su içiyor, kimseyi hakir görmüyor, pissinmiyor...

Allah anasından babasından razı olsun böyle bir evlad yetiştirdikleri için.

Kaymakam Bey buradan tayin olduktan sonra çok geçmedi küçük bir vilayete vali de oldu. Çok başarılı olup adı bir anda öne çıkınca az daha büyük bir vilayete atandı. Eee ne

demışler büyük yerin derdi de büyük olur, bizim acar vali fincancı katırlarını ürkütmüş olacak ki hemen kızağa çektiler. Sonra duydum ki Angarada bilmem ne genel müdürlüğünde mübaşir mi müvaşir mi işte bir şey olmuş. Oradan da günü dolar dolmaz emekli oldu gitti.

Efendim, Kaymakam Bey bir gün bizim nahiyelerden Gazili'ye gitmiş. O zamanlar oranın muhtarı köyün eski ağası Rüstem'in mahdumu Irıza Kâhya... Irıza Kâhya askerliğini jandarma çavuşu olarak yapmış, yol yordam bilen genç bir adamdı. Lakin babası Rüstem Ağa ise tam tersi, eski düzeni yürütmek isteyen aksi bir adam. Köylünün ricası ile oğlunun kâhyalığını kabul etmiş ama oğluna kâhyalık ettirmiyor, illa ağalığa devam...

Ha bu arada Rüstem Ağa çok varyetli ve çok eli açık bir adam. Kurtlar, kuşlar bile sofrasından sebeplenir. Kaymakam gelince koca bir danayı yıkıp köyde ziyafet verir. Lokma döktürür. Bir anda köy panayır yerine döner. Ee boşa dememişler ağalık vermekle olur diye!

Neyse yemekler yendikten sonra Rüstem Ağa'nın meşhur odasına geçilir. Oda bu, öyle herkes içeri giremez. Köyün yaşlıları ve eşrafi... Allah sizi inandırsın -ben Kaymakam Bey'in şoförü Hacıköylü Hurşit'in oğlu Pilot Rahmi'nin yalancısıyım- Irıza Kâhya bile kapının ağzında el göğüste bir hizmet olur mu diye bekliyor. Rüstem Ağa onu bile meclise oturtmuyor.

Neyse Kaymakam Bey bizim Rüstem Ağa'ya yaklaşır soruyor.

“Ağa tevellüd kaç?”

Rüstem Ağa'nın şeytan koltuğuna giriyor.

“Kaymakam Bey buradan sonra hangi köye gideceğen?” diye soruyor.

Kaymakam Bey şaşırıyor. Sorduğu soruyla bunun ne alakası

var Şimdi diye dŐŐŐnŐyor ellam.

“Hacıömer köyüne gideceđim Rűstem Ađa.” diyor.

Rűstem Ađa:

“Bak Kaymakam Efendi, bizim burada benim sinnimdeki adamlara ‘tevellűd kaç?’ demek ayıp karŐılanır. Őimdi sen sakın burada yaptığın hatayı Hacıömer’de yapma. Orada da benim gibi bir Arif Ađa var. Onun da Osman isminde bir ođlu var. Aha Őu bizim iŐ bilmez gibi köyün kâhyası. Arif Ađa bonkörlükte beni de katlar. Lakin çok gururlu adamdır, hassastır. Ona da böyle sorarsan incinir.” der.

Kaymakam iyice Şaşırır:

“İyi de Rűstem Ađa, ben kötü bir Őey demedim ki. Kaç yaŐındasınız diye sordum. Sizler eski adamlar olduğunuz için de sizin lisanınızla sorayım istedim. Benim dedem de hep bir ihtiyar görse ‘Tevellűd kaç?’ diye sorardı. Ne var bunda kırılacak, ayıplanacak anlamadım.”

Rűstem Ađa iyice Kaymakam’a sokulur ve diđerlerinin duyamayacađı bir Őekilde fısıltı ile der ki:

“Allah razı olsun Kaymakam Bey, soracaan tabii. Amma ‘Kaç meresinde?’ diye soracan. Yoksa ayıp sayılır. Sen Şimdi Hacıömer’e gidince Arif Ağa’ya ‘Kaç meresinde?’ diye sor bak ne kadar memnun olur. Dinime, imanıma köye yeni mektep iste kitapsızım bir ayda cebinden harcar köye sıfır mektep diker.”

Neyse Kaymakam Bey oradan ayrılır. Ertesi günü de bizim köye geldi.

Davul zurna karŐıladık Kaymakam’ı. Et, ekmek diz boyu. Yendi içildi. Sonra Arif Ağa’nın odaya geçildi. Biz de genciz o zamanlar. Odaya girdik ama kapının ağzında ayakta bekliyoruz, birisi su isteyecek, çalkama isteyecek diye.

Kaymakam Bey hoşbeşten sonra yüksek sesle bizim Arif Ağa’ya:

“Arif Ağa kaç meresindesin?” demez mi?

Arif Ağa o esnada çalkama içiyordu. Adamcağız öyle bir tıksırdı ki sormayın. Kaymakam’ın eli yüzü, üstü başı katığa bulandı. Meclisteki ihtiyarlar bir anda buz kesti. Benim bile neredeyse kalbim duracak gibi oldu. Kaymakam Bey ise ne olduğunun farkında olmadan Arif Ağa’nın ayrıntı genzine kaçırdığını düşünerek bir yandan sırtını tıptışıyor, bir yandan kendi elini yüzünü mendili ile siliyor, bir yandan da Arif Ağa’ya:

“Helal, helal Arif Ağa, kendi malın sonuçta.” diyordu.

Arif Ağa kesif bir öksürüğün ardından kendine gelince Kaymakam Bey’e döndü.

“Kaymakam Bey, sen meres ne demek bilir misin?” diye sordu.

Kaymakam önce bir durakladı. Sonra:

“Valla ben de ilk defa burada duydum. Sizin gibi saygıdeğer köy büyüklerine yaşlarını sormak için kullanılırmış. Bana öyle dediler.” dedi

Bu söz bizi daha da şaşırtmıştı. Arif Ağa, ismi gibi arif bir adamdı. Hemen olayı kafasında çözmüştü.

“Kaymakam Bey, sen buraya gelmeden önce hangi köye gittin de sana bunu söylediler?” diye sordu.

Kaymakam Bey de bir şeyler döndüğünü anlamıştı. Tedirgin bir şekilde:

“Gazili’ye gitmiştim. Orada söylediler.” der demez Arif Ağa:

“Şerefsiz, adi Rüstem Ağa... Sana bunları o dedi değil mi?” dedi.

Kaymakam Bey, Arif Ağa’nın bu çıkışına bir anlam verememişti. Ama oradaki herkes bu iki ağanın birbirleriyle öteden beri böyle bel altı şakalaştıklarını bildiği için kahkahalarla gülmeye başladılar.

Arif Ağa, Kaymakam Bey’in meramını gideren açıklamayı

da yaptı:

“Kaymakam Bey, meres diye itin yaşına denir. Davara bir köpek alacağın zaman satan adama ‘Bu it kaç meresinde?’ dersin. Bu Rüstem olacak düzrü de aklınca bizi köpek yerine koymuş ve bu pis şakasına da seni alet etmiş.”

Kaymakam Bey bu sözleri duyunca çok utandı.

“Çok özür dilerim, ben inanın bilmiyordum.” deyince Arif Ağa:

“Bunda senin bir suçun yok. Sen müteessir olma Kaymakam Bey. Ben ondan bunun acısını çıkarırım. Lakin bir daha böyle bir oyuna gelme. Gençsin, daha çok şey öğrenecek ve tecrübe kazanacaksın. Azıcık uyanık ol, ayağı çarıklı diye köylü kısmını boş görme. Şark kurnazlığı diye bir şey var. Buralarda öyle tilki dölü adamlar var ki şeytanı bile yola susuz getirir, susuz götürür.” dedi.

Her ne kadar gülünüp eğlenilse de Kaymakam Bey bir daha candan gülemedi. Bu işe çok bozulmuştu. Sonradan öğrendiğimize göre bir daha da Gazili’ye ayak basmamıştı. Lakin Arif Ağa, bu olayı bir daha hiç gündeme getirmede. Ta ki sekiz ay sonra Kurban Bayramı gelene kadar.

Kurban yaklaşınca Rüstem Ağa’ya beni gönderdi. Dedi ki:

“Git, Rüstem’e de ki, Arif Ağa bu yıl kurban için üç tane koç besletti. Birisini sana gönderecekmış. Bu sene kurban almasın, yoksa gücenirim. Koç, dana kadar varmış. Görmelere mahsusmuş. Üç aydır ahırdan dışarı çıkarmıyormuş. Bayram namazından sonra bizzat kendisi iletcekmış.”

Ben de gittim söyledim. Rüstem Ağa çok memnun oldu.

Kurban günü Arif Ağa direktörün ardına Aksaray malaklısı dev bir köpeği bindirir. Sırtını kınalar, süsler. Doğruca Gazili’ye varır. Kimse görmeden sabah namazı vakti köpeği Rüstem Ağa’nın ahırına bağlar, oradan doğruca camiye gider.

Namaz sonrası Rüstem Ağa ve köylüler ile bayramlaşır. Bu

sırada Arif Ağa köyün ileri gelenlerini başına toplar, onları Rüstem'e bir kurbanlık getirdim görmelere mahsus diye alıp Rüstem Ağa'nın evine getirir.

Rüstem Ağa sevinçle ahıra dalar ama girmesi ile çıkması bir olur. Zira ahırda koç yerine eşşek kadar bir Aksaray malaklısı vardır.

Arif Ağa hemen içeri girer ve zincirinden tutarak köpeği dışarı çıkarır.

Köylüye:

“Nasıl Rüstem'in kurbanlığını beğendiniz mi?” der.

Rüstem Ağa köpürür.

Arif Ağa, oradakilere Rüstem Ağa'nın Kaymakam'a oynadığı oyunu anlatır:

Herkes:

“Rüstem Ağa sen bunu hak etmişsin.” der.

Arif Ağa bu sırada boş bulunur zinciri elinden kaçırır. Köpek Rüstem Ağa'yı önüne kattığı gibi evinin etrafında dört döndürür. Köpeğin zincirini güç bela yakalayıp bir direğe bağlarlar. Kanter içinde kalan Rüstem Ağa da küfürün bini bir para...

Arif Ağa, Aksaray malaklısının başını okşarken:

“Ne kızıyor oğlum tam iki buçuk meresinde! Kurban olur. İnanmazsan hocaya sor.” der.

Hoca bir tövbe neuzu billah çeker ama millet gülmekten yerlere yatar.

Bu sırada evin önüne yeşil renkli bir cip durur. Cipten önce kaymakam çıkar. Ardından şoförü koşup cipin arka kapısını açar ve oradan kocaman bir koçu indirir.

Herkes kaymakamı karşılarında görünce şaşırır. Rüstem Ağa da kızarır, bozarır, ne diyeceğini bilemez.

Kaymakam:

“Hayırdır Rüstem Ağa bir hoş geldin yok mu? Yoksa koçu

beğenmedin mi? Arif Ağa senin için özel olarak besletmiş. Bana da bu mübarek hediyeği siz verirseniz çok bahtiyar olurum deyince kıramadım.

Ha bu arada insanın yaşı sorulurken ‘tevellüt kaç?’, köpeğin yaşı sorulurken ‘kaç meresinde?’ diye sorulurmuş, bunu öğrendim. Eee şimdi söyle bakalım Rüstem Ağa koçun yaşı sorulurken ne diye soracağız?”

Efendim siz istediniz, ben anlattım.

Ben dedikoduyu da yalanı da sevmem. Eğer kendimden bir şey kattıysam burdan şuraya gitmek nasip olmasın. Bu hikâyede de işin aslı bu minvaldedir.

Ben Bu Eve Yakıştım

Efendim fi tarihinde iyi bir yağmur yağmıştı. Kuzu göbelekleri çıktığı için dağa mantar toplamaya gitmiştik. Zamanın gençleri olarak yedi sekiz kişi vardık. Köyün kuzeyindeki dağ silsilesinde bulunan çam ve meşe ağaçları ile karışık ormana dağıldık. O zamanlar kar çok yağdığı için her koyaktan sular akardı. Derelerden geçmek için bir hayli zorlanırdık. Her bir kayanın altından buz gibi sular kaynardı. Ot dizde, koyun kuzu beraber dağların koynunda yayılırdı.

Hangi ağacın dibine varsak mutlaka değişik mantarlara rastlardık. Meşe mantarı ve kuzu göbeleği topladığımız için başka mantarları pek toplamıyorduk. Akşama kadar bayağı bir yol yürümüş ve bayağı bir mantar toplamıştık. Akşam olunca hep birlikte güle oynaya köyün yolunu tuttuk.

Köy meydanında Hacı Rıza isminde ufak bir bakkalımız vardı. Hacı Rıza; kısa boylu, hafif kilolu, kırmızı yüzlü, beyaz sakallı ve huysuz bir adamdı. Karşıdan bakıldığında çukura düşmüş izlenimi veren gözlerinin üzerindeki gür kaşları serpenek gibiydi.

Hacı Rıza bizi kapıda karşıladı. Sırayla mantarları tartıp bir kâğıda yazıyordu. Geçmiş gün hatırladığım kadarıyla mantarın kilosunu on beş kuruştan alıyordu. Tabii bu parayı bize peşin ödemiyordu. Ya borcumuzdan düşüyordu ya da bu para kadar bir şeyler alıyorduk. Ben üç kilo toplamıştım. Hesabı yaptı, yazdı çizdi. Gözlüğün üzerinden bakarak:

“İrfani Ağa senin kırk kuruş borcun varmış. Onu sildim. Beş kuruşluk bir şeyler al.” dedi.

Borç namus, ödemem diyemiyorsun.

“Kalanına da püskürüt, lokum ve kırık leblebi ile fıstık ver bari.” dedim.

Tartarken elleri titriyordu. Bir gram fazla vermemek için

resmen öteberiye takla attırıyordu. Neyse nevalemizi alıp evin yolunu tuttuk.

Aradan üç gün geçmişti. O akşam Fakıların köy odasına gitmeye karar verdim. Odaya girdiğimde Sarı Mehmet, Fakıların Hacı Ali, Hasan Ağa nam-ı diğer Kocabıyık başköşeye oturmuşlar eskilerden anlatıyorlardı. Bana da yer gösterdiler. Hacı Ali Ağa aç olup olmadığını sordu. Yemek yediğim için teşekkür ettim. Hoş geldin beş gittinden sonra kapı çaldı ve içeriye bizim köylerde çerçicilik yapan Çerçi Musa girdi. Ayağa kalktık yer gösterdik. Odanın sahibi Fakıların Hacı Ali hemen bir çocuğu eve gönderdi. Az sonra elinde bir sini ile çocuk odaya girdi. Sinide bulgur aşısı, yoğurt, kuru fasulye, pekmez ve bir baş da soğan vardı. Çocuk siniyi Çerçi Musa'nın önüne koydu. Sonra da bir tas ile su testisini yanına bıraktı. Biz hep bir ağızdan afiyet olsun deyince Çerçi Musa da bize:

“Ağalar buyurun beraber olsun.” diye mukabelede bulundu.

Kocabıyık Hasan Ağa:

“Biz az evvel yedik Musa Ağa, sen devam et.” dedi.

Çerçi Musa yemeğini bitirene kadar sağdan soldan konuşmaya devam ettik. Yemek faslı bitince Çerçi Musa tabakasını çıkardı ve oradakilere halis Adıyaman tütününden sardığı cigaralarından ikram etti. Oradakilerin çoğu cigara içmezdi. Sadece ben ve Hasan Ağa birer dal cigarasını aldık.

Kocabıyık Hasan Ağa gülerek:

“Çerçi Musa, seni görünce aklıma geçenlerde yaptığım muziplik geldi. Anlatayım mı anlatmayayım mı diye tereddüt ediyorum ama...” deyince merak ettik.

“Anlat canım sen de, şuraya vakit geçirmek için geldik.” diye ısrar ettik.

Yalnız Çerçi Musa biraz tedirgin oldu.

“Hayırdır Hasan Ağa, beni görünce aklına gelen hadisenin benimle alakası var demektir. Bir kusurumuz olduysa anlatıp

da bizi rezil etmezsin inşallah.” dedi.

Kocabıyık ellerini dizine vurarak:

“Seninle ilgili ama senin bu işte bir dahlin yok.” dedi ve bir yudum su içerek sözlerine devam etti.

“Geçen yine sabah erkenden mantara çıktık. Öğleden sonra ne topladıysak yeter deyip köye döndük. Yorulmuştum, karnım da acıkmıştı. Baktım bizim büyük karı ocak yakıyor. Ona:

“Kız karı, bana tereyağında bir yumurta pişir de yiyim.” dedim.

“Valla herif evde hiç yumurta yok.” demez mi?

Bakıyorum evin önünde on beş tane tavuk geziyor ama bana yumurta yok.

“Ulan kör karı! Bu kadar tavuk boşa mı geziyor? Nasıl yumurta yok?” diye erkekleşsem de karı yemin billah yok dedi başka bir şey demedi.

Neyse önüme yoğurt, pekmez, pendir bir şeyler getirdi. Karnımızı doyurduk. Tabii karnım doyunca yorgunluğun da verdiği rahavetle uykum geldi. Dam üstüne çıkıp biraz uzandım. Uyumuşum. Bu arada senin sesine uyandım.

“İncik boncuk, defter kalem, baharat! Çerçi!!!” diye bağırp duruyordun.

Gözümü açtım her zamanki gibi doru atına yüklediğin çerçi dolabının kapaklarını açmış çoluğa çocuğa iğne, iplik, defter, kalem kim ne isterse satıyordun. O ara gözüm ambarın üzerinde bir şeyle uğraşan bizim hanıma ilişti. Baktım oradaki eski bir bakır leğen ile uğraşıyordu. Leğenden bir şey alıp önlüğüne koydu. Sonra ambardan indi ve senin yanına vardı. Önlüğünden yumurtaları çıkarıp eline verdi. On kadar vardı sanırım. Onunla bir şeyler aldı ve eve girdi. Ben de o evdeyken kalkıp ambarın üstüne çıktım. Baktım ki o eski bakır leğenin içini samanla doldurmuş, oraya yumurtaları saklamış. Dedim

“Ulan karı sana sorarım bunları!”

Neyse malum sen bizim köye her hafta salı günü geliyorsun ya ben de bir hafta sabrettim. Takip edebildiğim kadarıyla bizim hanım her gün oraya iki yumurta saklıyordu. Gerisini çoluğa çocuğa yediriyordu. Salı günü sabah kalkar kalkmaz tekrar gözlemeye başladım. Baktım hanım o sabahki yumurtaların da ikisini zulaya koyup eve girdi. O eve girince hemen leğeni kaptığım gibi ahıra koştum. Yumurtaları oradaki bir sepetin içine saklayıp üzerini samanla örttüm. Leğenin içine de bizim camızın taze mayısından bir kürek koyup üzerini samanla iyice örttüm. Sonra kimseye görünmeden leğeni ambarın üzerindeki yerine koydum.

Öğleye doğru elime birkaç ağaç parçası, testere, keser gibi birkaç malzeme alıp damın üstüne çıktım. Güya oturak yapıyorum. O sırada senin sesin gelmeye başladı. “Çerçi, çerçi!” diye bağırıp duruyordun. Sesini duyan bizim karı hemen ambara koştu. Ben de mahsus sırtımı ondan yana döndüm ki benden huylanmasın. Bizim karı elini leğene bir daldırdı. Taze camız mayısı eline bulaşmış olacak ki bastı küfrü. Ben gülmekten yerlere yatıyorum. Ama bana saydırıyor. Sin, mezar bırakmadı tabii... Damdan inip ahıra gittim ve yumurtaları sakladığım sepeti alıp önüne koydum.

“Bana yumurta yok diyorsun, Çerçi Musa’ya saklıyorsun. Al, yumurta öyle saklanmaz böyle saklanır.” dedim.

Bu defa başladı ağlamaya.

“Ben çoluğun çocuğun ihtiyacı için yapıyorum. Senden niye saklayım.” Bu defa yüreğim. Neyse hanım yumurtaları tam görünce sevindi gitti yine ne alacaksa aldı.”

Bu işe hep beraber gülüştük. Çerçi Musa da olayın içinde olmadığına sevinmişti. O sevinçle:

“Yahu ağalar madem mantar topluyorsunuz. Sizin buralarda kuzu göbeleği de vardır. Ben her salı geliyorum toplayıp bana

getirin, ben değerince alırım.” demez mi?

Birden ciddileştik.

“Kaça alırsın kilosunu?” diye sordum.

Çerçi Musa kafasında bir hesap yaptı.

“Kilosunu sizden yirmi beş kuruşa alırım. Ben de zaten otuz beş kuruşa veriyorum. Hem de parası peşin. Kuruşları avucunuza sayarım.” der demez bizim Hasan Ağa:

“Vay şapkasının çörtene ettiğim Gâvur Rıza vay! Bizden on beş kuruşa alıyor sözüm ona, onu da borçtan düşerek güya iyilik ediyor.” diye sövdü saydı.

Tabii biz de kızmıştık. Bahar geleli ben belki otuz kilo mantar toplamıştım. Bedava gibi vermiştim o herife. Zaten yokluk yılları, para nerde?

O hafta yine mantara çıkmaya karar verdik. Pazartesi günü akşama kadar, salı günü de öğleye kadar mantar toplayıp Çerçi Musa'ya verecektik.

Pazartesi ve salı günü o ekip ile beraber dağa çıktık. Şansımızdan iki gün önce de yağmur yağmıştı. Bayağı bir mantar topladık. Biz sadece kuzu göbeleği toplamıştık. Yalnız salı günü bize katılan Karaculuğun Ahmet, yemek için de mantar toplamıştı.

Köye dönünce mantarları Çerçi Musa'ya sattıktan sonra Ahmet:

“Ben şimdi közde mantar pişireceğim. Gelin beraber yiyelim.” diye bizi davet etti.

Hep beraber kalkıp onun evine gittik. Ahmet meşe kütüklerini çattı, köz düşünce mantarları pişirmeye başladı. Közün üzerinde az da bir tuz atınca mantarlar sulana sulana pişmeye başladı. Kokusu bile adamı acıktıran mantarlardan afiyetle yiyorduk. Ben mantara pek güvenemediğimden bilmediğim mantarları yemedim. Ahmet de çok fazla yememişti. Hatta:

“Aman ha dikkat edin araya zehirli karışmış olabilir.” diye de bizi uyarıyordu.

Lakin Kocabıyık Hasan ile Sarı Mehmet “bize bir şey olmaz” diye tıka basa yediler.

Yemekten sonra sohbet, çay derken akşam da olmuştu. Artık müsaade isteyip kalktık ama bizim Kocabıyık'ın her zamanki gibi muzipliği tuttu. Tam kapıdan çıkıyoruz geri dönüyor:

“Ehmet takkem kalmış.”

Ahmet takkeyi getiriyor, “Allaha ısmarladık” diyoruz bu defa Hasan Ağa geri dönüyor:

“Ehmet tespihim kalmış.”

Tespih geliyor, bu defa:

“Tabakam kalmış, bastunum kalmış.” diyor.

Böyle iki üç derken Hasan Ağa kapının eşiğine oturdu.

“Ehmet benim buradan hiç gidesim yok. Ben bu eve yakıştım sanki.” demez mi?

Hasan Ağa gençliğinde çok hovarda birisiymiş. Ahmet de onun akranı olduğu için huyunu bildiğinden o da bize:

“La oğlum bu düzü elimdeki kariya göz dikmiş, kariyu elimden alacak elleham! Alın şunu götürün buradan.” demez mi?

Biz gülmekten yerlere yatarken Hasan Ağa bu defa başladı halay çekmeye. Bir de baktım Sarı Mehmet de bir taşın üstüne çıkmış sağa sola nutuk çekiyor, ağız avrat küfredip duruyor. Şaşırdık kaldık bunların işine. O arada Hasan Ağa:

“Ehmet ben senin karın Satı'yı değil bacın Hatçe'yi istiyom.” demez mi?

Ortalık karıştı. Araya girdik. Hasan Ağa gülüyor, Sarı Mehmet sapır saçma konuşmaya devam ediyordu. Hasan Ağa bir ara sırt üstü kapının önüne uzandı. Eliyle yıldızları gösterip:

“Bakin la, bakın dönüyor dönüyor.” demeye başladı.

“Ne dönüyor Hasan Ağa?” diye sorduk.

“Ne dönecek dünya dönüyor.” dedi.

Sarı Mehmet de eğildi:

“Hani göster, ne tarafa dönüyor?” deyince Hasan Ağa ona bir şamar çaldı ki sormayın. Sarı Mehmet kendi etrafında bir iki tur atıp yere yığıldı. Sonra da düştüğü yerden kahkahalarla gülerek:

“Ulaa essahtan da dönüyormuş!” demez mi?

Hasan Ağa bu defa ayağa kalktı bir bana vuruyor, bir Ahmet’e vuruyordu. Eli de bir hayli ağırdı. Vurdukça gözümden çingri çıkartıyordu. Ahmet de Hasan Ağa’nın şamarını yiyince:

“Bunları mantar çarpmış. Sıhhiye Kamil’i çağırın!” dedi, öylelikle ayıktım.

Bu defa Hasan Ağa, Sarı Mehmet’in sırtına binmiş:

“Haydi küheylan yürü Sultan Hamid bizi bekliyor. Yaşasın Enver Paşa, selam sana Çakmak Paşa, selam sana Kemal Paşa!” diye haykırmaya başladı. Sarı Mehmet de at gibi kişniyordu.

Hemen Ahmet’in atına bindiğim gibi Sıhhiye Kâmil’in evine gittim. Sıhhiye Kamil, askerde sıhhiye çavuşuymuş. Bayağı becerikli birisiydi.

Kamil Çavuş’a durumu anlatınca o da atını eyerleyip hemen dörtünale Karaculuğun Ahmet’in evine sürdü.

Hasan Ağa sırt üstü yatmış, bacak bacak üstüne atmış hâlâ:

“Ehmed ben bu eve yakıştım. Bacın Hatçe’yi almadan şuradan şuraya gitmem” diye bağıırıyordu.

Kamil Çavuş, çamur, yoğurt bir şeyler özedi, Hasan Ağa’ya ve Sarı Mehmet’e zorla içirdik. Bir müddet sonra ikisi de istifra etti. Sonra da kafalarından bir helke suyu boca ettik.

Kocabıyık Hasan Ağa ve Sarı Mehmet yarım saat sonra kendine geldi ama bizde ayakta duracak hâl kalmamıştı.

Demirgırat

Efendim sürekli eskilerden anlattığım hikâyelerin yayınlandığını duyan bir ahabım geçenlerde ziyaretime geldi. Eskileri yâd ettiğime çok memnun olmuş. Lakin biraz sitem ederek şu bizim Kocabıyık ile Sarı Hasan'ın başına gelenleri de anlatsana dedi. Ben de unutmuştum aslında, o deyince hatırladım.

947 yılıydı. Bizim Karacaköy, sırtını çam ormanlarına dayamış şirin bir Anadolu köyüdür. O yıllarda fakirlik, bakımsızlık, viranelik ilk bakışta ben buradayım diyordu. Kurtuluş Savaşını yaşamış, Alman Harbi yüzünden kıtlığı görmüş insanlar hallerine şükretseler de gidişattan memnun değillerdi. "Geldi İsmet, kalktı kısmet" lafı artık dillere pelesenk olmuştu. Kahve sohbetlerinde 46 seçimleri konuşuluyordu. Açık oy gizli tasnif gibi yeryüzünün en ucube ve en şeytani seçim usulüne isyan had safhadaydı. Artık böyle gidemez, gitmemeli diyordu herkes ağız birliği etmişçesine.

Yoksulluğun yanında bir de insanlara yapılan manevi baskılar çekilir gibi değildi. Millet çoluğuna çocuğuna dinini, diyanetini öğretmiyordu. Kur'an'lar toplatılıyor, hocalar sürekli takibat altında tutuluyordu. Ezanı bile asli haliyle okuyamıyorduk.

Son 46 seçimleri halkın sevincini kursağında koymuştu koymasına ama içine de bir ümit ışığı yakmıştı. Artık bu zulmün sonuna gelindiği fikri yaygındı. Demirgıratlar gelecek ve insanların yüzü gülecekti. Köy odalarında yapılan sohbetlerin ana gündemi bunlardı.

O akşam yine Süleyman Ağa'nın odada Kocabıyık Hasan'ın etrafına oturan insanlar bu sıkıntılardan dem vuruyordu. Kocabıyık derin derin düşünüyor, sanki bir şey diyecekmiş de vazgeçiyormuş gibiydi. Dayanamadım:

“Kâhya, sen sanki bir şey diyecek oluyon sonra vazgeçiyon. De hele çıkar şu ağzındaki baklayı.”

Kocabıyık yani asıl adıyla Hasan Kâhya bu sözüm üzerine yutkundü. Sonra gördüğü bir rüyayı anlatmaya başladı.

“Komşular Allah bizi bu garanlıktan çıkaracak. Üçtür aynı rüyayı görüyom. Bizim Topal Hoca, şu bizim uzatmalıynan Moskof Affan’ın omuzlarına çıkmış “Allahu ekber” diye ezen okuyordu. Köylü toplanmış hüngür hüngür ağlaşıyordu.”

“İnşallah” sesleri odayı doldurmuştu.

Tabii daha o gece Affan Ağa’nın muhbirleri hemen durumu ona anlatmışlar o da ertesi gün soluğu karakolda almış. Tesadüf bu ya o sabah Dursun Çavuş beni karakola çağirtmiş karakolun ihata duvarında uçan taşları yeniden örmemi istemişti. Ben de işe koyulmuşum. Bu esnada Affan Ağa kurşun gibi içeri girince huylandım.

Ben de haşa huzurdan ufak su dökme bahanesiyle karakola girdim. Cendermeler dışarıda benimle çalıştığı için karakolun içi boştu. Saten on cenderme bi uzatmalı çavuş vardı. Etrafı gözetleyerek kapıya kulak verdim. Affan Ağa hararetli bir şekilde akşamki konuşulanları abartarak bire bin katarak komutana aktarıyordu. Biliyorsunuz ben koğ gaybetten nefret ederim. İş aynen bu minvalde oldu.

“Bu adamların artık haddi bildirilmeli gomutanım, Ben şehere gidemiyom. Biz bunları hükümet baştayken bitirmezsek bunlar yarın Demirkırat’ın ayaklarını sırtımızdan yürüdecek... Halk bunların lafına, sözüne gidiyo. Neymiş öşürler haksız alınıyomuş, Affan Ağa’nın ambarları öşürünen doluymuş, devlete heç getmiyomuş. Dürzü bizi mi gözlüyo? Ne yap et şu Kocabıyık ile Sarı Mehmet’i derdest et. Gönder şehere bir mapusta kapı altı olsunlar. Namuzsuzum çok deel alti ay bi yatsınlar gerisi pambık gibi olur. İtim diyemezler.”

Kapı ırığından baktım ki Durmuş Çavuş, Affan Ağa’nın

sözlerini can kulağıyla dinliyordu. Zaten o da Sarı Mehmet ile bu Kocabıyık denen adama çok kızılıyordu. Dişlerini sıkıp masaya bir yumruk çaldı.

“İyi dersin de Affan Ağa bunları içeri tıkacak iyi bir sebep olmalı. Bir suçüstü yaptık mı tamam. Yoksa alınan alırsak bu heriflerin nahiyede taraftarı çoğaldı. Karakoku bile basar bunlar.”

Affan Ağa oturduğu koltukta iyice geri yaslanıp ayak ayak üstüne çattı ve sinsice sırıttı.

“Yahu gomutan orasını bana bırak. Bu Sarı Memet tam bir silah hastası. Ben ona bi dabanca sipariş iderim. Yalnız Barabellum, Fransız onlusunu ve bir de Belçika isterim. Hangisi hoşuma giderse alacağım, derim. Kocabıyık da hani silah deyince ehlihukukdur ya... Onu da çağırıttırırım. Ben para getirme mahanasıynan dışarı çıkıncı sen de Sarı Memed'in evini basarsın.”

“Vallahi yaman adamsın Affan Ağa. İşi silah kaçakçılığına getirirsek bunlar 3-4 sene ceza alır. Sen ayarla bu kadarını, gerisi benim işim.”

Affan Ağa kikirdemeye başlamıştı:

“Yahu gomutan bak eğer bu işi çarçabuk halledemezsek bunlar senin de başını yiyecek habarın olsun. Evelden buraların gıralı sendin. Şimdi bir de nahiye müdürü çıktı, nöfucusu çıktı. İki de Demirkıratmış. Geçenki seçimde sayende sandık mandık koymadık da milletin önüne, dayakla kötekle işi kurtardık. Bunlar bunu epeydir ağızlarında sakız ediyorlarmış. Ahdediyorlarmış ikimize de.”

“Bak sen! Görüyor musun Ağa? Ulan ben de Durmuş Çavuş'sam bu pırpırları onların suratına kazıyacağım.”

“Bak demedi deme, hele senin 'Milleti meydanlığa toplayıp seçim var. Halkçılar sola, Demirgıratlar sağa ayrılınsın.' deyip Demirgıratlara çaldığın dayağa çok kinleniyorlarmış. Sen

Hacı İsmail diklenince sırtına bindiydin ya... Ona çok kızıyorlarmış, ağaz avrat sana sövüyorlarmış.”

Dursun Çavuş oturduğu yerden ayağa fırlayıp:

“Vay cibilliyetsizler! Gösteririm ben onlara. Bu iş artık şart oldu Ağa. Bugünden tezi yok sen silahları getirt. Ben de gereğini yaparım.” dedi.

Dursun Çavuş'u iyice gaza getiren Affan Ağa pis pis sırtarak fitneliğe devam etti.

“Demirgırat kazanınca ilk ezeni onun sırtında Topal Hoca'ya Allahu ekber diye okutturacaam diyomuş Kocabıyık.”

Dursun Çavuş önündeki çöp tenekesine bir tekme bastı:

“Bak sen! Ezanı da eski haline çevirteceklermiş öyle mi? Adamı asarlar be! Ziya Hurşit gibi, Ayıcı Arif gibi, İskilipli Atıf gibi asarlar be! İsmet Paşa deyince kırk saat düşüneceksin. Koca anlı şanlı Karabekir Paşa'yı bile onun elinden Kemal Paşa zor aldı. Artık Kemal Paşa da yok. Kim alacak bu çulsuzları ipten ha! Ulan adam yılların Çakmak Paşa'sını bir günde tekaüde ayırdı, kimsenin gıkı çıkmadı be...”

“Bunlar Menderese çok güveniyorlarmış. Bayar reiscumhur olacaamış, Menderes de başvekil... Hayale bak hayale...”

“Sen dur Affan Ağa, ben bunları bir uykudan uyandırırım da görsünler Anya'yı Konya'yı. Sen hemen bu gün planı işlet. Haber bekliyorum senden.”

Onların birdenbire ayağa kalkacağını kestirememişim. Kapı birden açılınca kaçamadım.

Dursun Çavuş:

“Kapının ağzında bizi mi dinliyordun lan alçak?” deyip yakama yapıştı.

Beni gören Affan Ağa renkten renge girdi:

“Aha bu namussuz da onların adamı! Bunu sakın koyurma, tık nezarete.” demez mi?

Dursun Çavuş tekme tokat bana girişti. Sonra dışarı bağırdı.

İki cenderme beni alıp içeri tıktı.

Sonradan anlattıklarına göre Affan Ağa karakolun merdivenlerden adeta yel gibi inip hemen konağına koşmuş. Kâhyası Cemşid'i hemen Sarı Mehmet'e göndermiş. Akşama birkaç tabanca ayarlamasını ve Kocabıyık'ı da çağırmasını söylemiş.

Akşam namazından sonra Affan Ağa, Sarı Mehmet'in evine gitmiş. Az sonra Kocabıyık da gelmiş. Affan Ağa, Sarı Mehmet'in gösterdiği silahlara bakmış. İçlerinden birisini beğendiğini söylemiş. Kocabıyık da silahın güzel olduğuna dair epey bir şeyler anlatmış. Affan Ağa fiyatını sorup hiç pazarlık yapmadan evden para alıp geleyim siz beni bekleyin diye dışarı çıkmış. O esnada evin etrafı cendermeler tarafından çevrilmişmiş.

Affan Ağa oradan çıkar çıkmaz evi çeviren cendermeler eve girmişler. Sarı Mehmet ve Kocabıyık'ı silahlarla beraber kıskıvrak yakalamışlar. Onları karakolun nezarethanesine getirdiler. Tabii beni görünce ikisinin şaşkınlığı da artmıştı.

İkisi bir ağızdan:

“Nörüyon sen burda İrfani?” diye sordular.

Ben de olanı anlattım. Benim içeri atıldığımı kimse bilmiyormuş meğerse. Lakin üçümüzün de içeride tutulduğu öğrenilince o gece nahiyede bir huzursuzluk başlamış.

Nezarethanenin demirli camlarından dışarıyı gözükiyordu. Nahiyenin ileri gelenleri sabaha kadar karakolun önünde nöbet tuttular adeta. İçeri girenlerin sesi bizim nezarethaneye kadar geliyordu. Ne yaptılarsa Durmuş Çavuş ikna olmadı.

“Tutanakları tutuldu, yapacak bir şey yok. Sabah mahkemeye çıkarılmak üzere kazaya gidecekler.” diye kestirip atıyordu.

Ertesi sabah daha ezen vakti gelmeden Kocabıyık, Sarı Mehmet ve benim kollarıma kelepçe takıldı ve iki cenderme refakatinde mahkemeye çıkarılmak üzere kazaya doğru yola

çıkarıldık.

Cendermelerden birisi Erzurumlu Ali Onbaşı diğeri de Maraşlı Ökkeş isimi bir askerdi. Ali Onbaşı yürekli ve merhametli bir askerdi. Kurulan tuzaktan haberdar olduğu için bu görevi özellikle istemişti. Ökkeş de Ali Onbaşı'yı ve Kocabıyık'ı çok severdi. O da bu göreve gönüllü çıkmıştı. Zira yürüme mesafesi sekiz saat süren kazaya mahkûm götürmek hem çok zahmetli hem de çok riskliydi. Önceden de dediğim gibi zaten karakolun mevcudu Durmuş Çavuş'la beraber on iki askerdi.

Nahiyemiz bir dağ köyüydü. Kazaya uylaşmak için ovaya inilip Kızılırmak kenarındaki Salcı köyüne gidilip oradan sal ile karşıya geçmek gerekiyordu. Dört saat yürüdüktan sonra bir çeşme başında mola verdik.

Irmağa bir saatlik yolumuz kalmıştı. Askerler çentelerinden çıkardıkları azıklarını çeşme başında yediler. Bize de bir iki lokma bir şeyler verdiler. Tekrar yola koyulurken kollarımızdaki kelepçeler yeniden vidalanmıştı. Fakat Ali Onbaşı vidaları tam sıkmamış, Kocabıyık'ın kulağına:

“Yol çatında kaçın, korkmayın. Sizi vurmayaçağım. Havaya bir iki el atarım.” demiş.

Kocabıyık da Ali Onbaşı'yı çok severdi. Ona itimadı tamdı. Hemen kafasında bir plan yapmış. Kocabıyık ortamında yürüyordu. Çaktırmadan bana ve Sarı Mehmet'e:

“Ben işaret verince İrfani tepeye doğru, Mehmet sen de susaya aşağı kaçacaksınız. Ben de geriye doğru kaçacağım. Elmabeli'nde buluşup sonrasını ayarlarız.” dedi.

Sarı Mehmet titreyen bir sesle:

“Lan oğlum bunlar bizi vurur.” dedi.

Hasan Kâhya ise gayet kendinden emindi.

“Vurmazlar, korkma. Üç deyince kolunuzu kelepçekten çekip kaçın. Cenderme arkamızdan bir iki el havaya ateş

edecek. Ardınıza bakmadan kaçın.” dedi.

Bu arada Ali Onbaşı, Ökkeş'i:

“Ökkeş, çalılar arasında bir tavşan var, vur şunu da yiyelim.”
diye çalılara yönlendirdi.

Kocabıyık işareti çakmıştı. Hemen bize:

“Şimdi, üç!” dedi.

Kocabıyık üç deyince zaten gevşek olan kelepçeden ellerimizi çekip sağa sola koşmaya başladık. Kocabıyık da aksi istikamete doğru var gücüyle koştu.

Ali Onbaşı

"Durun!" diye bağırıp birkaç el havaya ateş etti. “Ökkeş koş!” dedi ama iş bitmişti artık.

Ben tepeye çıkınca emin olmak için cendermeleri göreceğim bir ağacın arkasından onları izlemeye başladım. Bu da bir tuzak olabilirdi.

Ökkeş korkmaya başlamıştı.

“Ali Onbaşı'm bu adamlar tekin değil. Belli ki buraya bir yere silah neyi getirtmişler. Bunların adamları da vardır. Peşlerine düşersek bunlar bizi vurur. Gel geri dönelim. Üç beş kişi bizi tuzağa düşürdü. Mahkûmları kaçırdılar deriz.” diye yalvarmaya başladı.

Ali Onbaşı da:

“Tamam Ökkeş, haklısın. Dursun Çavuş'a bizi tuzağa düşürdüler. Yüzleri kapalı üç silahlı atlı adam bizi yemek yerken bastırdı. Bize tüfeklerini doğrulttular. Mavzerlerimizi elimizden aldılar. Mahkûmları yedeklerinde getirdikleri atlara bindirip susaya aşağı kaçtılar. Peşlerine düştük ama biz yayan ve silahsızdık, onlar atlı ve silahlıydı. Bir şey yapamadık. Lakin baktık tüfekleri atmışlar. Alıp peşlerinden bir iki el sıktık ama nafîle, deriz.” dedi ve geri döndüler.

Onlar geri dönünce bu işte bir tuzak olmadığını anlayıp Elmabeli'ne doğru yürüdüm. Aradan yarım saat geçmişti ki

sözleştığımız Elmabeli'nde buluştuk.

Kocabıyk:

“Ankara’ya, bizim partinin umum idarehanesine gidelim. Onlar bizi dağda bayırda arasınlar. Bizim Ankara’ya gideceğimiz akıllarına gelmez.” dedi.

Bu plan içimize sinmişti. Ankara’ya ameleliğe sürekli gittiğimiz için yolunu izini çok iyi biliyorduk. Hemen Ankara’ya doğru yola revan olduk. Şoseye vardığımızda şansımızdan Ankara’ya giden bir kamyonu rast geldik. Ona binip Ankara’ya vardık. Ankara’ya varınca ilk işimiz Yenişehir’deki Demokrat Parti Umum İdarehanesine gitmek oldu.

Üç kafadar parti binasının önünde mahcup mahcup bakınırken içeriden birisi bize seslendi.

“Ağalar buyurun içeri gelin hele.”

Üçümüz de kasketleri çıkarıp binadan içeriye girdik. Bizi çağıran orta yaşlı adam önümüze düşüp bizi bir odaya götürdü. Kapıda “Umumi Reis” yazıyordu.

İçeri girince masada oturan adam ayağa kalktı. Bu adam orta yaşta, hafif kilolu ve siyah, yuvarlak gözlüklüydü. Bize:

“Oturun.” dedi.

Biz masanın etrafındaki sandalyelere iliştik. Adam da masaya oturdu. Gözlüğünün üzerinden bakarak:

“Nerelisiniz ağalar?” diye sordu.

Kocabıyk cevap verdi.

“Biz Çorumluyuz efendim.”

“Hayırdır, ameleliğe mi geldiniz?”

“Yok biz Celal Bayar’la görüşmeye geldik.”

Adam geriye yaslandı, siyah yuvarlak gözlüklerini çıkarıp masanın üzerine koydu ve gülümseyerek:

“Oğlum ne yapacaksınız Bayar’ı?” dedi.

“Ona diyeceklerimiz var efendi. Bizi ya onunla ya da Menderes’le görüştürür müsün?”

Adam ellerini birbirine vurarak gülmeye başladı.

“Buyurun evladım ben Celal Bayar.”

Üçümüz de bu sözü duyar duymaz ayağa fırladık. Baktık masanın üzerindeki isimlikte de Celal Bayar” yazılıymış, Kocabıyık sonradan söyledi. Ben o zaman eskimez yazıyı biliyordum, yeni yazıyı bilmiyordum. Hemen Bayar’ın elini öpmek için hamle yaptık. Bayar elini geri çekerek babacan bir tavırla:

“Oturun oğlum, eksik olmayın. Bırakın el etek öpmeyi artık. Biz köylü milletin efendisi olsun diye bu yola çıktık. El etek öptürmek için değil.” dedi.

Kocabıyık:

“Haşa Reis'im. El öpmekle dudak aşınmaz. Ben Demirgırat Partinin Karacaköy nahiyesi ocak başkanıyım. Arkadaşlarım da bizim azalarımızdandır. Efendim biz bu Halk Partisi'nin zulmünden bıktık usandık. 46 seçimlerinde bize olmadık işler ettiler. Bir meydanda bizi seçim var diye topladılar. Durmuş Çavuş diye bir uzatmalı “Halkçılar şuraya, Demirgıratlar şuraya ayrılınsın.” dedi.

Nahiyenin ekserisi Demirgıratçıların safındaydı. Askerlere emir verdi Demirgıratçılara meydan dayağı attırdı. Koskoca yaşlı başlı adamların sırtına bindi. 'Seçim bitti.' dedi bir de duyduk ki bizim nahiyeden neredeyse silme Halk Partisi'ne oy çıkmış. Hırsını alamadılar hâlâ bizimle uğraşıyorlar. En son bize tuzak kurup hapse attırmak istedi karakol gomutanı Durmuş Çavuş, Halkçı bir ağa ile.”

O sırada içeriye güler yüzlü bir adam girdi. Bayar onu görünce:

“Gel Adnan Bey bak, Anadolu'dan gelen partimizin azaları ile tanış. İnsanlar bizim için eziyet çekiyorlar.” dedi.

O zamanlar televizyon yok, gazete ancak şehere gidilirse görülüyor. Biz ancak ezberle adlarını bildiğimiz Bayar ve

Menderes ile yüz yüze gelmiştik. Hemen ona doğru istikbal ettik. Elini öpmek istedik. Adam gayet kibar bir şekilde:

“Efendim reca ederim. Estağfirullah asıl bizim sizin elinizi öpmemiz gerekir.” demez mi?

Üçümüz bir ağızdan:

“Haşa Adnan Bey.” dedik.

Adnan Bey gülümseyerek:

“Gençler, çok yakında bu zulüm bitecek inşallah.” dedi.

Bayar da:

“Siz şimdi burada karnınızı doyurun sonra da memleketinize gidin. Ben o çavuşu bir tel emriyle oradan aldirtırım.” dedi.

Bize mükellef bir sofraya kurdurdu. Hep beraber yemek yedik. Adnan Menderes başımıza gelenlerden dolayı çok müteessir olmuştu.

Bize:

“Artık halkın bu zulümden bir an önce kurtulması gerekiyor. Yapılacak ilk seçimde gereken yapılmalı ve bu seçimlerde sandıklara sahip olunmalı.” dedi.

Biz o gün Ulus'ta bir otelde misafir edildik. Ertesi sabah otele ayrıldık. Ancak köye hemen gitmek istemiyorduk. Hazır gelmişken birkaç gün çalışıp cebimize üç beş kuruş koyalım hem de biraz zaman kazanalım dedik.

Bir inşaatta iş bulduk. Bize yatacak yer de verdiler. Bir hafta on gün kadar çalıştıktan sonra tekrar memleketin tozlu yollarına düştük. Ama bu kez kalplerimiz kırık değil aksine ümit doluydu. Köye varınca Bayar'la Menderes'le yemek yedik desek kimse bize inanmazdı ama yine de anlatacaktık hem de ballandıra ballandıra.

Köye geldiğimizde gerçekten de Durmuş Çavuş tayin olup gitmişti. Affan Ağa da ne olur ne olmaz diyerek Kocabıyık ile Sarı Mehmet'i ziyarete gitmiş, olayla bir ilgisi olmadığını dair yeminler ediyordu. Hatta el konulan silahların parasını

bile ödemek istiyordu. O böyle atıp tutarken ben üzerlerine girince Kocabıyık:

“Ulan şerefsiz yediğin haltı bilmiyoruz sanma. Şimdi elimizi belaya sokma ve bir daha ayağımıza dolaşma.” dedi ve onu kovdu.

Aradan iki yıl geçmiş ve seçime sayılı günler kalmıştı. Kocabıyık her gece rüyasında Topal Hoca'nın Affan Ağa ve Durmuş Çavuş'un omuzları üzerinde "Allahu ekber" diye ezan okurken gördüğünü söylüyordu.

Biz de "İnşallah" diye dua ediyorduk.

Gerçekten Allah o günleri de gösterdi. Seçimden sonra çok geçmedi ezanlar aslına döndü. Bizim Topal Hoca minareye çıktı. Daha Allahu ekber der demez adamcağız heyecandan oracığa yığıldı. Eski medrese okumuşluğum olduğu için hemen koştum minareye, hocanın eline yüzüne su çaldım.

Bana:

“İrfani sen devam et. Benim kalbim dayanmayacak ellaham.” dedi.

Ayağa kalktım, elimi kulağıma atıp ezanı okudum. Bütün köylü hüngür hüngür ağlıyordu.

Baktım bizim Affan ağa bile hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Meğer herkes bu "Allahu ekber" sesine hasret kalmıştı. O sene öyle bir yağış oldu ki sormayın. Ne kıtlık kaldı ne kuraklık.

Muhtar Bekir

Sene elliydi sanırım. O sene Menderes, Hicaz'a hacca gitmeyi serbest bırakmıştı. Bizim köyden de beş kişi hacca gidecekti. Hacca gidecekler arasında dayım Fakıoğlu'nun Ali Ağa da vardı. Biz de Ali Ağa'yı uğurlamak için odasına gitmiştik. Oda tıklım tıklımdı. O sırada bizim Müzevir Mehmet kaba kaba soluyarak içeri girdi ve Fakıoğlu'nun Ali'ye:

“Dayıoğlu senin Bekir ile Gödek Osman'ın Faik bizim bostanları yolmuşlar. Hiç olacak iş mi?” demez mi?

Fakıoğlu'nun Ali, huysuz ve aksi bir adamdı. Birden yüzü düştü.

“Vay kanı altına akasıca!” diye kükredi.

Eğer misafirler olmasa atına atladığı gibi Düdüklük Yaylası'na çıkıp Bekir'i ezecek sanki.

Bu sırada Fakıoğlu'nun dayısının oğlu olan Hasan Ağa ayağa fırladı. Müzevir Mehmet'in yakasını tuttu.

“Olmadı Mehmet, olmadı! Ulan alçak şimdi müzevirliğin sırası mı? Adam hacca gidecek sen iki bostanın davasına taa buraya geldin. Utanmaz herif, cahil çocuk bir bostanı yoldu diye senin şu yaptığın oldu mu? Unuttun her halde onun bunun bağını bahçesini yolduğun günleri. Olmayan senin pintiliğin, defol şuradan!” dedi.

Adamı yaka paça odadan dışarı attı. Biz de kızmıştık, bu günde olacak şey mi, diye.

Neyse Ali Ağa'yı ve diğer dört hacı adayını Seyit Ağa'nın kamyonu bindirip Ankara'ya yolcu ettik. Hacılar Ankara'dan uçak ile gidecekti.

Üç ay sonra bir de duyduk ki bizim hacılar dönmüş. Köyde âdetâ bir bayram havası vardı. Ziyafetler verildi. Zenzem içmek, hurma yemek için sıraya girmiştik. Sağ olsun onlar da her birimize takke, tespih, yüzük getirmişler. Oraları

gözyaşları içinde anlatıyorlar, bizler de gözyaşları içinde özlemle dinliyorduk. Allah bize de nasip etse diye dualar ediyorduk. Tabii Menderese duanın biri bin... Zira Arapları “Türkler gâvur oldu, onun için hacca gelmiyorlar.” diye kandırmışlar. Bizim hacıları görünce onlar da şaşırılmışlar, Osmanlının evlatları gâvur olmaz, diye bizim hacılara sarılıp ağlaşmışlar.

Hacı ziyaretleri bitmiş, işimize gücümüze dönmüştük. Öküzlerle tarla sürüyorduk. O sırada benim sabanın burnu kırıldı. Baktım ileri tarlada dayım Fakıoğlu'nun Hacı Ali oğlanları ile çift sürüyor. Onların yanına gideyim de belki yardım ederler diye düşündüm. Tarlaya doğru yürüdüm. Bir de ne göreyim. Ortanca oğlan Abidin öküzlerin başından çekiyor, saban elinde Bekir de çift sürmeye çalışıyor ama sabana gücü yetmiyor. Bizim Hacı da eline almış övendireyi ha bire Bekir'e dürtüp:

“Nasıl, Mehmet Çavuş'un bostanları yolarken iyiydi değil mi? Bak bir kötene gücün yetmiyor.” diye homurdanıp duruyordu.

Adam hacca gidip gelmiş ama hâlâ bu işi unutmamıştı. Canım sıkıldı. Selam verdikten sonra:

“Yahu Hacı bu yaptığın doğru mu?” der demez bizim Bekir köteni bıraktığı gibi kaçtı.

Hacı Ali peşinden:

“Sana bunu sorarım, kaç nereye kaçacaksan. Tilkinin dönüp dolaşacağı kürkçü tükeni.” diye bağırdı ama duyan kim?

Hacı Ali bu defa bana:

“Eee İrfani Efendi, madem yaptığım yanlış. Buyur o zaman sen geç sabanın ardına.”

Neyse uzun etmeyelim o gün akşama kadar çifti sürdük. Benim sabanın burnunu da burunladık.

Aradan birkaç sene geçince Bekir askere gitti. İki buçuk sene

askerlik yapıp köye geldi. Askerliğini jandarma çavuşu olarak Erzurum'da yapmış. Babasına bir de at aldirmiş. Altında at ile Hınıs, Tortum, Horasan, Hasankale, Oltu gezmiş durmuş.

O gün köy meydanında oturuyorduk. Gençler askerlik hatıralarını anlatıyordu. O sırada 60 inkılabı olmuş, Menderes'i asmışlardı. Biz otururken askeri bir cip gelip önümüzde durdu. Gelen hem kaymakam vekili hem de askerlik şube başkanı Yüzbaşı Cezmi Efendi idi.

Yüzbaşı, efendi bir adamdı. Hepimizi selamladı. Cipi gören de gelince bayağı bir kalabalık olmuştu. Bu sırada azalar da koşarak geldi. Nahiye Müdürü berberdeymiş. O da duyunca hemen geldi. Yüzbaşı, Nahiye Müdürü'ne:

“Bu sizin muhtarı ikidir çağırıyorum, yanıma gelmiyor. Ben sana onu bana gönder demedim mi Müdür?” dedi.

Müdür kızardı, bozardı.

“Vallahi Yüzbaşı'm aha da köylü şahit, adam bir aydır burada yok. Ankara'ya çalışmaya gitmiş. Mührü de azasına vermiş. Aza burada. Haber saldım bir giden ile ama henüz bir haber alamadım.”

Yüzbaşı bu izahattan sonra biraz sakinledi.

“Ya öyle demek! Madem köyde çarkını çevirecek gücü yok, ne diye muhtar olmuş? Böyle şey olur mu? Köyünün başında durmayan adamdan muhtar olmaz. Onu azlettim. Aza, ver mührü!”

Muhtarın azası Kör Ahmet'in Ramazan, hemen cebinden mührü çıkarıp Yüzbaşı'ya verdi. Hepimiz şimdi ne olacak diye merakla bekliyorduk. Yüzbaşı kalabalığı şöyle bir süzdü. Kalabalığın ucundaki gençlere doğru yürüdü ve bir komut verdi.

“Askerliğini yapanlar bir adım öne çıksın!”

Gençlerin çoğu askerliğini yapmıştı. Üçü hariç orada bulunan yedi sekiz genç ileri çıktı.

Yüzbaşı tekrar onları süzdü. Sonra:

“Askerde jandarma olanlar ileri çıksın.” dedi.

Bu defa dört genç ileri çıktı.

Yüzbaşı:

“Tamam, jandarma çavuş olanlar ileri çıksın.” deyince bu defa iki genç kaldı.

Yüzbaşı bu kez bize döndü.

“Ağalar, bana genç ve cevval adamlar lazım. Bu iki gençten birisini muhtar olarak seçin. Ben de mührü ona vereceğim. Bir itirazı olan var mı?”

O sırada Sağırların Hüseyin Çavuş ileri çıktı:

“Yüzbaşı’m, eğer bu iki gençten Celal’i seçersen bu çocuğun bir varyeti yoktur. O da iki gün sonra yorganını sırtına vurup Ankara’ya gider. Amma Bekir’i seçersen o bir yere gidemez. Lakin onun babası huysuz bir adamdır. O da çocuğa dirlik vermez. Biz de baba sözü hükümet sözü gibidir. Bence sen bu çocuğu babasından izin iste. Sonuçta bu çocuk da babasının eline bakacak.” dedi.

Yüzbaşı’nın niyeti belli olunca Bekir:

“Yüzbaşım, Hüseyin emmim doğru söyler. Babam benim muhtar olduğumu duyarsa beni eve koymaz. Sen bilirsin beni de bu işten affet.” diye yalvarmaya başladı.

Yüzbaşı sert bir şekilde:

“Sen kimin oğlusun?” diye sordu.

Osman:

“Fakıların Hacı Ali’nin oğluyum.” deyince Yüzbaşı’nın gözlerinin içi güldü.

“Sen Bekir değil misin? Bu iş oldu. Baban beni kıramaz. Haydi düş önüme. Müdür, yanına Hüseyin Ağa ile birlikte hatırı sayılır üç kişi daha al. Hep beraber Fakıoğlu’na gidiyoruz.” dedi.

Nahiye Müdürü, Sağırların Hüseyin’i, Ali Ağa’nın Hasan’ı ve

beni de işaret edince hep beraber Fakioğlu'nun odaya doğru yürümeye başladık. Fakioğlu bizi kapıda karşıladı. Hemen Bekir'e:

"Çabuk bir toklu kesip kebab edin. Eve haber ver, sofraya hazırlasınlar." diye emir verdi.

Bekir koşarak eve gitti. Biz odaya çekildik. Hoş beşten sonra Yüzbaşı:

"Bak Hacı Ağa seni çok severim. Sen de bizi seversin. Allah razı olsun hanen de, odan da devlet hizmetinden bir an geri durmaz. Hatırın yanımızda çok büyüktür. Sizin sülaleniz bu havalide teke gelir. şimdi devlet senden bir fedakârlık ister." dedi.

Fakioğlu şaşırmıştı. Bizi tek tek süzdükten sonra:

"Hayırdır Kumandan Bey, devletimizin benden isteği nedir? Seferberlik mi var? Devlet için kelleimiz kurban olsun."

Yüzbaşı:

"Ben senin böyle diyeceğini biliyorum Hacı'm. Senden oğlun Bekir'i köy muhtarlığı için istiyorum. Sizin muhtar ikide bir köyü bırakıp sağa sola gidiyor. Bu köy, büyük bir köy. Bir nahiye merkezi. Buranın ihtiyacı çok. Biliyorsunuz Varınlı Vali'miz titiz ve çalışkan adam. Bu köyde yeni bir okul yapılmasını emretti. Ayrıca Çorum yolundaki Darlık Deresi üzerine bir köprü yapılacak. Ama ortada bir muhtar yok. Bu işler imece ile yapılacak. Bir muhtar lazım. Genç ve dinamik olmalı. O yüzden askerliğini jandarma çavuşu olarak yapmış oğlun Bekir bu iş için gayet uygun. Köylüler de istiyor."

Hacı Ali'nin yüzü birden düşmüş renkten renge girmişti.

"Kumandan Bey! Canımı iste vereyim. Ama bizi köycülük işine bulaştırma. Aha dayımın oğlu Hasan bir muhtarlık yaptı. On iki sene köy davası yüzünden pisi pisine mapus yattı. Umumi af ile yeni çıktı. Ben köycülük işlerine girmek istemem."

Yüzbaşı kararlıydı:

“Hasan Ağa'nın başına gelenler binde bir olacak hadiselerden. Onun için çok üzgünüm. Olay çarpıtılmış. İnan benim zamanımda olsaydı onu suçsuz yere içerde yatırtmazdım. Asıl suçlu ortada gezerken bu Allah'tan reva mı? Ancak bazen kaderin önüne geçemezsin Hacı'm, Allah onun ecrini ona göre verir. Şimdi sen bu işi kabul edeceksin. Sana söz veriyorum umumi seçimler olunca onu bırakacağım. Kim oluyorsa olsun. Zaten Paşa, yönetimi bir sene bilemedin bir buçuk sene sonra sivile teslim edecek.”

Fakioğlu çaresiz kabul etmek zorunda kalmıştı. Biz konuşana kadar yemek de hazırlanmış, Bekir bize iyice bir kuzu çevirmişti.

Bekir muhtarlığa hızlı başladı. Fatın'ın Osman'ı bekçi yapmış, eski azalardan ikisinin yanı sıra bir de bizim Yusuf Ağa'nın oğlu Şükrü'yü yeni aza olarak yanına almıştı.

Köy meydanına bir okul yapılacaktı. Okul için Karakaya mevkiinden taş getiriliyordu. Bekir, imece usulüyle bayağı bir taş getirtmişti.

Biz taş işiyle uğraşırken vefat eden bir memurun dul karısı hakkında dedikodular çıkmaya başlamıştı. Kadın kocası öleli aylar geçtiği halde köyden gitmemişti. Köydeki bazı gençler ile gayrimeşru ilişki kurduğu konuşuluyordu. Hatta bu gençler birbirlerine düşüp kavga gürültü çıkınca köyün bir anda tadı kaçtı. Kavga artık silahlı çatışmaya dönmüş, gençlerden birisi diğerini yaralamıştı. Köy halkı tedirgin olunca Nahiye Müdürü izin alıp köyden kaçmış, iş bizim genç Muhtar Bekir'in sırtına kalmıştı. Köylü, bu kadının köyden gönderilmesi için muhtara baskı yapmaya başlamıştı. Sonunda Muhtar Bekir, kadına bir mektup gönderdi. Mektupta:

“Hakkınızda çıkan dedikodular yüzünden köy halkı sizden rahatsız olmuştur. Bundan dolayı üç gün içinde köyümüzü

terk etmeniz önemle ihtar olunur. Aksi takdirde muhtarlık marifetiyle zorla köy dışına çıkarılacaksınız.

Muhtar Bekir Fakıoğlu / imza / mühür

Bu ihtarnameyi alan kadın, doğruca vilayete gider ve direkt Vali Bey'in huzuruna çıkar. Muhtarın kendisini köyden kovduğunu, kocası öldüğü için bir müddet köyde kalması gerektiğini gözyaşları içinde anlatır. Vali bu olay karşısında şaşırır. Yanındakilere:

“Yahu bu nasıl bir köydür? Muhtarı köyden kaçır, vekâleten muhtar atanır. Gelen muhtar, ölen memurun karısını imzalı, mühürlü ihtarname ile köyden kovar. Hemen yarın bu köye bizzat gidip olayı tetkik edeceğim.”

Ertesi günü bizler okul inşaatı için uğraşırken Vali Bey çıkıp geldi. Arabadan iner inmez:

“Derhal bana muhtarı çağırın.” dedi.

Bir müddet sonra malum kadın gelip Vali Bey'in yanına dikildi. Az sonra da Muhtar Bekir koşarak geldi. Bu sırada yine meydan köy halkı ile dolmuştu.

Muhtar Bekir, Vali'ye kendisini takdim edince Vali:

“Ulan sen derebeyi misin de imzalı, mühürlü evrak düzenleyip bu dul kadını köyden kovuyorsun? Utanmaz herif, kendini padişah mı oldum sandın? Ben koca bir valiyim. Şehrin etrafına konan göçerleri yerinden oynatamıyorum, sen kimsin!” diye bağırdı.

Muhtar kendisini savunacak oldu ama Vali buna fırsat vermedi. Başladı elindeki kâğıdı okumaya:

“.. Üç gün içinde köyümüzü terk etmeniz önemle ihtar olunur. Aksi takdirde muhtarlık marifetiyle zorla köy dışına çıkarılacaksınız.”

Bu sırada kalabalığın içinden Sağırların Hüseyin Ağa bağırdı:

“Vali Bey, Vali Bey! Muhtar üç günü çok vermiş. Bu kadın

fuhuş yapıyor, derhal köy hududu dışına çıkarılmalıdır. Gençler birbirini öldürecek. Geçen gün bu kadın için birbirlerine silah çektiler.”

Vali, neye uğradığını şaşırmıştı. Bu sırada kalabalık da Hüseyin Ağa'yı destekleyen bir şekilde bağırıp çağırmaya başladı. İşin rengi değişmişti. Vali yanındaki kadına döndü:

“Halkı duyuyor musun? Bana söylediklerin ile halkın söyledikleri aynı değil. Olaylar daha da büyümeden sen efendice burayı terk et.” diye kadını azarladı.

Kadın hiçbir şey diyemeden oradan ayrıldı. Vali bu defa Muhtar'a:

“Bu iş de halloldu. Beni şimdi okul inşaatına götür.” dedi.

Kalabalık ile birlikte okul inşaatına gidildi. Vali, ustaya:

“Bak usta, bu okul, bu sene açılacak. Ona göre, demedi deme!” dedi.

Peşinden de muhtara:

“Bak Muhtar, buradan sen sorumlusun. Bu okulun taşını kimseye vermeyeceksin. Taş taşıma işi devam edecek. Bu okul açılmazsa bu defa ben de seni köyden çıkarırım.” dedi.

Vali, daha sonra çekip gitti.

Aradan birkaç gün geçmişti. Şehir yolunda yapılacak köprü inşaatı da başlamıştı. Köye gelen Nafia Müdürü okul inşaatına gelip adamlarına kamyonlara taş yüklenmesini emretti. Bu sırada bekçi olan Fatin'in Osman:

“Bak Müdür Efendi buradan taş alamazsın. Muhtar duyarsa vallahi kavga çıkar.” dedi.

Müdür efelenerek:

“Muhtar kim oluyormuş? Gelsin de karşı çıksın bakalım. Nerde o? Çağır gelsin.” diye bağırdı.

Bekçi Osman:

“Bak Müdür Bey, bizim muhtar başka muhtarlara benzemez. Şimdi berberde tıraş oluyor. Sen iyisi mi buradan uza.” dedi

ama dinleyen kim?

Müdür hâlâ:

“Git, çağır gelsin muhtarı.” diyordu.

Bekçi Osman baktı ki olmuyor, çaresiz dönüp muhtarı çağırmaya gitti. Müdür de peşinden gidince biz de arkalarına düştük. Berber dükkânı hafif bir tepeciğin üzerindeydi ve dükkâna birkaç basamak çıkılarak giriliyordu.

Bekçi Osman, berbere girip:

“Muhtar, Nafia Müdürü okulun taşını köprü inşaatına götürüyor. Taşı vermem, muhtar kızar dedim ama dinletemedim. Gelsin nasıl engel olacaksa olsun diyor.” der demez Muhtar Bekir, yüzü yarı sabunlu hışımla berberden çıktı. Bu sırada Müdür de basamaklara gelmiş:

“Bana taş vermeyecek muhtar anasından doğmadı.” diye bağırmağa başlamıştı.

Bu sözleri duyan Muhtar Bekir, okkalı bir küfür eşliğinde Müdür’e bir tekme savurunca Müdür sırt üstü merdivenlerden yuvarlanarak yola düştü. Muhtar hırsını alamamıştı. Buna tekme tokat girişti. Köylü elinden adamı zor aldı.

Müdür, “Ben sana bunun hesabını sorarım.” diye tehdit ederek arabasına bindiği gibi şehre gitti. Tabii o gidince kamyonlar da peşinden çekip gittiler.

Ertesi gün köy meydanına Vali Bey ve Nafia Müdürü tekrar geldi. Vali köpürmüştü.

“Derhal bana muhtar olacak o deliyi getirin.” diye bağırdı.

Jandarmalar sağa sola koşturmaya başladı. Köylü de meydana yığıldı. Az sonra askerlerin arasında Muhtar Bekir geldi.

Vali:

“Lan sen nasıl bir adamsın? Benim müdürümü dövmek de ne demek?” diye bağırdı.

Muhtar:

“Efendim siz bana okulun taşlarından kimseye vermeyeceksiniz demediniz mi?” dedi.

Vali:

“Evet, vermeyeceksin dedim. Yoksa verdin mi?”

Muhtar Bekir:

“Efendim, senin Müdür geldi taşı götürmeye kalktı. Halk da şahit! Bir de bana hakaret ederek 'Bana taş vermeyecek muhtar daha anasından doğmadı.' deyince ben de sinirlerime hâkim olamadım bir iki vurdum. İşin aslı bu! Ben sizin emrinizi yerine getirdim. Eğer bu yüzden suçluysam dilediğinizi yapın.”

Bu sırada Bekçi Osman da söze girdi.

“Şart olsun böyle oldu Sayın Vali'm. Senin Müdür ağız avrat sövünce...”

Vali eliyle sus işareti yapınca Bekçi Osman sustu. Vali iyice öfkelenmişti. Nafia Müdüreüne döndü:

“Ulan ben sana 'Muhtara git, taş ocağını göstereyim oradan taş alın!' demedim mi? Sen okulun taşını nasıl alırsın? Utanmaz herif, yıkıl karşımdan!” diye bağırdı. Müdür kem küm ediyordu.

Vali sonra Muhtar'a döndü:

“Senin gövdeneye yazıklar olsun. Bu alçağın kemiklerini kırmadın da bunu benim huzuruma iki şamar ile gönderdin öyle mi?” demez mi?

Meydandaki köylüler kahkahalarla gülmeye başladılar. Vali de gülerek:

“Aferin sana. Eline sağlık, yine de fazla vurmadiğın iyi olmuş. İkidir buraya gelip gidiyorum. Haydi bakalım artık bizi nasıl ağırlayacaksan ağırla.” dedi.

Bütün köylüler Vali Bey'i alkışladık. O sene okul da bitti köprü de... Allah razı olsun. Yiğit adamdı Varinli Vali. Muhtar Bekir de iyi muhtarlık yaptı ama ne seçime girdi ne de bir daha bu işlere bulaştı.

Etlik Nerde?

Laf lafı açıyor. Hatıra, hatırayı hatırlatıyor. Biliyorsunuz dedikoduyu sevmem. Bu anlattıklarım da dedikodudan sayılmaz hani. Gerçi bizim torun “Dede senin dilini anlamakta zorlanıyorum, biraz daha anlaşılır konuş.” deyip dilimize bir gem taktı. Ağzımızdan eski bir kelime çıksa “Dedeee!” diye ikaz ediyor. Bu yüzden biraz zorlansak da yine de anlatmaya devam ettik.

Neyse efendim memleketteyiz. Sene 60’ların sonuydu. Harman zamanıydı. Tüm köylü karınca gibi tarlalardaydı. Tarlaları birbirine yakın olan üç beş komşu bir araya gelip hasat işlerini birlikte yapıyorduk ki buna kubaşmak derdik. Bir kişi yalnız başına akşama kadar üç dönümü ancak biçebilirken biz bir tarlaya beş tırpancı bir anda girip, bir günde on beş, yirmi dönüm tarlayı biçebiliyorduk. Tırpanıcılardan bazıları güzel türküler söylerdi. Kesik kesik ağıttı bunlar. Eski ölen büyüklere yakılmış ciğer yakan ağıtlar...

Tırpanıcıların peşinden kadınlar biçilen sapları desteliyor, gençler bu desteleri bir araya toplayıp yığın yapıyor, yine diğer kadınlar ellerinde tırmıklarla destelerin toplandığı yerleri tırmıklıyordu. Hatta ihtiyarlar da biçilen ve toplanan yerlerde tırmıkların alamadığı başakları topluyordu. Onlar tek başağın zayi olmasına razı olmuyordu.

Mola zamanlarında çam testilerden buz gibi sular ve bu soğuk sularla yapılan ayranlar içilirdi. Çay yeni yeni yaygınlaşıyordu. Bu kısa molaların en vazgeçilmezi olan sohbetlerle yorgunluğumuzu gideriyorduk. Hele yığınların gölgesinde kestirmek çok zevkliydi.

Biçim ve toplama işi bitince sıra yığınların harman yerine taşınmasına geliyordu. Bu iş de çok eğlenceli geçiyordu. Kağnılarla veya at arabalarına kurulan sallarla sap çekme işi

günlerce sürüyordu. Sap kağnisı veya arabası yüklemek ayrı bir ustalık gerektiriyordu. Dengeli yüklenmeyen kağnılar ilk virajda devriliyordu. O esnada kağnicılar araba devrilmesin diye dengesi bozulan yere ağırlık olarak kendileri asılıyordu.

“Asıl Umar asıl! Mehmed oka çök. Mistik zelveye tut” gibi bağırış çağırışlarla harman yeri bulunur ve sap kağnisı buraya yıkılırdı. Sap çekme işi bitince getirilen saplar daire şeklinde yere serilirdi ki buna da “döşek yapma” denirdi. Harman yerinin büyüklüğüne ve eldeki koşuya göre birkaç döşek yapılırdı.

Döşek işi bitince sıra döven sürmeye gelirdi. Çakmak taşından dişlenen dövenler; at, katır, öküz ve manda gibi hayvanlara koşulurdu. Bir kişi döven sürer arkasına ya bir kişi oturur ya da dövene ağırlık yapması için büyükçe bir taş konurdu. Sonra dön Allah dön. Bir kişi de elindeki dirgenle sürekli alt üst ederek döşegi karıştırırdı.

Döven sürmek işi bitince de sürülen saplar bir yığın halinde ortaya toplanırdı ki buna “malama” denirdi. Bundan sonra sıra bu malamayı savurmaya gelirdi. Bu işi için de mutlaka rüzgâr beklenirdi. Ama bu rüzgâr ters eserse savurma işi dururdu. Zaten rüzgâr durunca savrum da durmak zorundaydı. Elimizde küçük yabalarla azar azar aldığımız malamayı hafifçe havaya savururduk, rüzgâr daneyi ve samanı bu şekilde birbirinden ayırırdı. Öne dane, sonra iri ve en arkaya da saman düşerdi. Savrum için gece gündüz nöbetleşe bu işi yapardık. Günlerce harmanda yatardık.

O sene ırgatlık ve harman işini yayla komşumuz ve aynı zamanda dayım olan Fakıoğlu Hacı Alilerin eviyle kubaşmıştık. Dayımın büyük oğlu Bekir’in düzeni ayırırdı. Ortanca oğlu Abidin ve küçük oğlu Salihlerle beraber çalışacaktık. Salih biraz aksi bir adamdı. Tam bir öfke yumağı, aksi mi aksi, huysuz mu huysuz bir adam... Karısı da onun tam aksine

sağından soluna dönene kadar mevsimler geçen, ağır mı ağır ve mızımız bir kadındı. Abidin de kardeşi Salih gibi öfkeli ama eli çabuk, iş bilir birisi. Tek kötü huyu iş yaparken aşırı sinirli olmasıydı.

Salih ile Abidin ikiz gibiydi. Birbirlerine çok benzerlerdi. Abidin'in karısı Dudu, halamın kızıydı. Dudu eline, ayağına çabuk, becerikli birisiydi. Allah için elinin değdiği her iş kendini belli ederdi. Lakin o da her şeye gülerdi. Bir de onun hayvanları sevme huyu vardı. Onun tavuklarının, koyunlarının, keçilerinin, ineklerinin birer adı vardı. Hayvanlar onu görünce yanına gidip kendilerini sevdirelerdi.

Neyse efendim ırgatlık bitti, tarlaları biçtik, harmana sapı çektik. Sıra düven sürmeye geldi. Ben harman yerine bir palaz arasında yatağımı yorganımı getirdim. Bir de sineklere karşı cibindirlik yaptım. Harmanda yatacağım. Bu sırada halamın kızı Dudu da harman yerine kap kakak getirdi. Harman yeri sadece ağustos ayında suyu kesilen diğer aylarda sürekli akan Dolambaç Çayı ile Keltepe'nin etekleri arasında uzanan yaklaşık elli dönümlük dümdüz bir çayırıldı.

Dolambaç Çayı'nın kenarındaki Yunus eriklerinin dibine yatağımı serip üzerine cibindiriği gerdim. Bu sırada Dudu da ocaklığı benim az ilerime kazdı. Abidin de tam benim cibindirğin yanına kümes bizim dilde pinnek kazdı:

“Hayırdır dayıoğlu bu kuyu neyin nesi?” diye sordum.

Davud dişlerini sıkarak:

“Halayın kızının işleri... Tavukları buraya getirecekmiş.”

Ben şaşırđım:

“Harmanda tavuğun ne işi var? Burada tilki yer tavukları.”

Davud bu defa gülererek:

“Biboğlu zaten akşama kadar buradayız. Yaylada tavuklara bakacak kimse yok. Bizim tavuklar adama alışıktır. Bir şey olmaz. Hem burada yumurtasını kaynatırız. Arada bir

horozlardan da keseriz. Ondan yana sıkıntı yok ama...”

Ben şaşırmıştım. Deminden karısına kızan adam şimdi onun yaptığını doğru buluyordu.

“Madem sen de aynı kafadasın. Aması ne bu işin?”

Davud’un yine yüzü düştü.

“Sorma biboğlu, bizim biraderin hanımı da tutturdu ben de harmana tavukları götüreceğim diye. Biliyon bizim Salih’in huyu kötü. Yarın tavuklara bir şey olsa kabak bizim başımıza patlar. Bizim tavuklar adama alışık, yanımızdan ayrılmaz. Onları alışık değil. Bakalım hayırlısı.”

Gerçekten Salih de harmanın alt başına yatağını yorganını, kabını kaşığını indirdi. O da tavukları koymak için bir kuyu kazdı. Sonra da bizim köyde heğ denilen büyük birer sepetin içinde tavukları getirip harmana bıraktılar. Halamın kızı da tavukları getirip harmana bıraktı. Onun tavukları bizim yanımızdan ayrılmazken Salih’in tavukları bir anda çil yavrusu gibi her biri bir yere dağıldı. İki saat onları bir araya toplamak için uğraştılar. Bu sırada bize yardım için dayım Hacı Ali de harman yerine geldi. Yanında kızı Zübeyde de vardı. Ben şaşırmıştım zira dayım Hacı Ali pek tarlaya gelmezdi. Gerçi Abidin’i bir iş için köye göndermiş onun yerine yardım edecekmiş. Lakin dayım da çocukları gibi bir tutam ateşti. Zübeyde, dayımın son kızıydı ve köyden Köse’nin Ahmet diye bir delikanlı ile nişanlanmıştı. Bu arada dedikodu olmasın, nezü billah hiç sevmem dedikoduyu Dayım Hacı Ali ile Salih’in karısı Ayşe’nin pek yıldızı barışık değildi. Onun ağır devir olmasından gıcık alırdı. Bakalım ne tantanalar çıkacaktı. Bunları düşününce “Bu sene harman renkli geçecek.” dedim kendi kendime.

Harmana üç döşek yapmıştık. Abidin ve ben yan yanaydık. Salih ise öbür tarafta ayrı kurmuştu döşeği. Başladık döven sürmeye. Ben atımı koşmuşum düvene. Abidin katır

koşmuştu düvene. Salih de öbür tarafta Abidin'in kör katırı koşmuştu. Onun koşum hayvanı yoktu. Dayım o gün Abidin'i köye gönderdiği için onun harmanı sürmeye başladı.

Dayım, Dudu'ya:

“Kızım yemekleri sen hazırla. Ayşe'ye bir iş verme. Irgalana ırgalana iş görüyo. Ardında zaten bir kızı var. Onu bana bulaştırma, beni çileden çıkarmayın. Şu harmanı burnumdan getirmeyin.” diye tembih etmişti. Dudu hemen yemek hazırlığına girişti. Ben de kendi harmanımınla meşguldüm. O esnada Salih'in karısı Dudu'ya seslendi:

“Dudu bacı kendinize göre hazırlık yapın, biz yedik de geldik. Kaynın beni avare etmeyin, diyor.”

Dudu'nun yine muzipliği tutmuştu.

“Kele bacı ayrı gayrı mı var? Bir sokum ekmek işte, kaç dakikanızı alır? Gelin şurda beraber yiyelim. İçimize sindirin bu bir kaşık aşı.”

Dayım Dudu'nun ısrarı üzerine hemen köpürdü.

“Ökçeliğe bak ökçeliğe. Sana ne, adam yedim diyor, sen de daha özüyorsun. Bırak benden uzak dursun da ne yerse yesin.”

Biz kendi kendimize güleduralım dayım dövene başladı. Dudu da üstümüzdeki meşelikten kuru odun toplamaya gitti. Az sonra sırtında bir şekek kuru dal ve odunla geldi. Sonra da yemek yapmaya başladı.

Biz düven sürerken bu sırada karşı yamaçta bir koyun sürüsü görüldü. Çoban sürüyü tam karşımıza getirip bize doğru yaydı. Ben bu kim acep diye bakmaya başladım. Uzaktan kim olduğu seçilmiyordu. Çoban bir müddet sonra iyice seçilebilecek kadar bize yaklaştı. Bir de ne göreyim bu çoban dayım Hacı Ali'nin damadı olacak Köse'nin Ahmet değil mi?

“Eyvah, şimdi seyret filmi!” dedim kendi kendime.

Bizim Ahmet Efendi yüksek bir kayanın üstüne oturdu ve başladı kaval çalmaya. Öyle bir çalıyordu ki dereyi tepeyi onun

sesi tutmuştu. Bu sırada nerde var nerde yok yanımızdan bir köpek ok gibi fırlayıp sürünün köpeklerine doğru seğırtmez mi? Ne oluyor dememize kalmadı, dayım Hacı Ali'nin katır ürküp düveni döşekten çıkarıp dereye doğru dörtnala koşmaya başladı. Ardında döven tangır tungur yere çarptıkça katır daha da bir dellenmişti. Dayım “Ulâ, ulâ!” diyerek ellerini dizine çarpmaya başladı. Öfkeden cin cift olmuştu. Hemen Dudu'ya: “Bibi kızı çabuk şu benim atın yularını tut. Ben Hacı dayıma yardım edeyim. Katır tutmazsak köye iner, döven de dış komaz döker.” dedim.

Dudu benim atı zapturapt edince ben dereye koşup Hacı Ali dayımın katırını yakaladım. Bu sırada Salih de koşup geldi. Bereket düven deredeki söğütlere sıkışınca markalar katırını durdurmuştu. Ardındaki dövenden de ses gelmeyince hayvan da enikmişti. Hemen katırını söğüdün birine bağladık sonra da düvenin koşumlarını serbest bıraktık.

Bu arada dayım da yanımıza geldi. Salih'le düveni iki el tutup ters çevirdik ve katırın sırtına vurduk. Düveni ters çevirdiğimizde dişlerinin çoğunun düştüğünü gördük. Hacı Ali dayım öfkeden köpürüyor “Şuna bak, şuna bak!” diye yerleri tepikliyordu. Kan ter içinde kalmıştı. Ben de bayağı terlemiştim ama nihayet harman yerine çıktık. Lakin dayım Hacı Ali'nin yüzüne bakınca şeytan koltuğuma giriyor, gülmek için kendimi zor tutuyordum.

Çakmak taşı almak bahanesiyle dayım Hacı Ali'nin yanından ayrıлып yorulana kadar güldüm. Sonra da taşlarla tekrar yanına vardım. Taşları Salih çakmak istedi ama dayım ona müsaade etmedi. “Git işiyn başına.” dedi.

Salih gidince dayım çakmak taşlarını elimden aldı ve çakmaya başladı ama öfkeden işini tam yapamıyordu. Bir ara keser ile parmağına vurunca parmağını ezdi. Dayımın canı çok tatlıydı. Bayağı bir üfledi, püfledi. Hemen elinden keseri

aldım ve taşları ben çaktım.

Hacı Ali dayım bu sırada kızı Zübeyde'ye:

“Katıra niye sahip olmadın? Şu başıma getirdiğin işe bak!” diye sokranmaya başladı.

Kızcağız ağzını açıp bir şey diyemiyordu ama bir yandan da tepemizde kaval çalan nişanlısına öfkeyle bakıyordu.

“Ağa ben ne yapayım çalıların arasından birden çıkan it yamaçtaki davar eniklerine seğirtince katır ürktü.” diyebilirdi.

Biz düvenle uğraşana kadar köpekler iki havlamış sonra da susmuştu. Bizim damat olacak da hâlâ kaval çalmakla meşguldü. Ben düveni dişleyip koşumları taktıktan sonra:

“Hacı dayı düven tamamıdır.” dedim.

Gelip baktı. Beğenmiş olacak ki hemen Zübeyde'yi düvene bindirdi kendi de yabayı eline alıp döşeği aktarmaya başladı. Bu sırada damadı ile tam karşı kaşıya geldi. O zamana kadar ya çobanı fark etmemişti ya da onun damadı olduğunu anlamamış olacak ki birden bana bağırdı:

“İrfani! Kim bu tepemde bal yapmaz arı gibi dın dın eden çoban? Bizim Köse'nin Ehmet mi yoksa?”

O sırada ben de boş bulunup:

“He dayı, senin damat olacak Ahmet” deyiverdim. Hay dilim duraydı!

Dayım birden kızardı bozardı. Elindeki yabayı yere çaldı.

“Ulan alçak beni mi oynatacaksın? Erkeksen kaçma, seni dıtdıtnı naptığım!” diye bağırip tepeye doğru koşmaya başladı. Ne bildim güleceğimi, ne bildim Hacı dayımı tutacağımı.

Lakin bizim çoban, dayımın kendine doğru hışımla geldiğini görür görmez bir ıslık öttürdü. ıslığı duyan koyunlar bir anda oldukları yerden ok gibi fırlayıp ona doğru koşmaya başladılar. Sonra da tepenin diğer yüzüne aşiverdiler. Ne ara kavalı bıraktı, ne ara sürüyü topladı da öte yüze aştı anlayamadım. Sadece bir ıslık çaldı hepsi bu. Ben de bu arada koşup dayımı

kolundan tuttum.

“Aman Hacı dayı karşındaki cahildir, gençtir. Sen büyük adamsın. Elleme, zaten gitti.” diye onu geri çevirdim.

O gün böyle akşamı ettik. Akşam olunca Abidin de köyden gelmişti. Hacı Ali dayım o gelince kızı Zübeyde’yi alıp eşeğine binerek köye gitti. Giderken Abidin’e:

“Salih’e söyleyin de gelirken iki etlik davar versin, köyde keselim.” diye tembih etti. Etlik, kurban bayramı haricinde kesilen hayvanlara denirdi.

Dayım gittikten sonra Abidin, Dudu ve Salih’in karısı da üçü birlikte yaylaya döndüler. Harmanda Salih ile ben kalmıştık. Dudu gitmeden önce tavuklarını toplayıp pinneğe tıktı ve üzerine meşe dallarını örttü. Salih ve karısı tavukları toplayana kadar epey bir hal çektiler. Ancak tavukları bir türlü pinneğe sokamadılar. Tavuklar kıyıdaki ağaçlara tünemişti. Salih’le biraz sohbet ettikten sonra vurup kafayı yattık.

Gece yarısı bir gürültü ile uyandım. Gıdak gıdak tavuk sesleri geliyordu. Yanımdaki el fenerini yakıp benim yanımdaki pinneğe tuttum. Tavuklar ışığı görünce dalların arasından başlarını uzatıp “cüvvük” diye bir ses çıkarıp kafalarını hemen içeri sokuyordu. Baktım ses bizden taraftan değil. Salih’in yattığı yere doğru feneri tuttuğumda bir tilki gördüm. Tilki Salih’in tavukları haklamıştı. Ben ışığı tutunca kaçtı. Salih de ses seda yoktu. Demek ki uykusu çok ağırmiş. Olan olmuştu. Yapacak bir şey yoktu. Madem uyanmadı, ben de gecenin bu saatinde onu uyandırıp bunlarla uğraşmayayım diye vurdum kafayı yattım.

Sabah namazı vakti uyandıgımda Salih de uyanmıştı. Ortalık o an karıştı. Salih oraya buraya koşturuyordu. Benim uyandıgımı gören Salih öfkeyle bana:

“İrfani bibioğlu, tilki bizim tavukları öldürmüş. Senin tavuklar ne âlemde?” diye sordu.

Ben de hiçbir şeyden haberim yokmuş gibi bizim tavukların pinneği kontrol ettim. Tavuklar hâlâ korkudan dalların arasından başlarını çıkarıp “cüvvuk” diye ses çıkarıp geri dalların içine sokuyordu. Üzerlerindeki meşe dalını kaldırdım. Baktım bizim tavuklar tam. Dalı geri örttüm.

“Benim tavuklarda zayıt yok. Hepsı çukurda.” diye cevap verdim. Salih bunun üzerine temelli zıvanadan çıktı.

“O Dudu şimdi gelir. Asacağım, keseceğim. Hep o icat etti harman yerine tavuk getirmeyi. Şuna bak on tavuk da ölmüş. Geberesice, onun kafasını kırmazsam.” Salih’in bu sözlerine kızmıştım.

“Dayıoğlu ayıp değil mi? Dudu’nun tavukları adama alışık. Yanımdan hiç ayrılmadı. Sizinkiler sizden bile kaçıyor. Sen niye getirdin tavuklarını? O getirdiyse seninkileri de zorla getirtmedi ya.”

Salih hiç duymadı bile sözlerimi. Hâlâ homurdanıp duruyordu. Namazı kıldım ve ocaklığı tutuşturdum. Bir demlik su koydum. Tavukların üçü yumurtlamıştı. Tazecik yumurtaları da küle gömdüm. Külde pişen yumurta çok lezzetli olur. O sırada Ayşe, Zeliha, Dudu ve Abidin de göründüler. Dudu’nun geldiğini gören Salih oturduğu yerden ok gibi fırlayıp:

“Gelme şart olsun seni öldürürüm.” diye bağırdı.

Abidin:

“Hayırdır kardeşim ne oldu?” diye sordu.

Salih öfkeden kısılmış sesiyle:

“Onun yüzünden tavuklarımı tilki öldürmüş geceleyin. Hep o çıkardı harmana tavuk getirme işini.”

Bu sözleri duyan Dudu koşarak tavukların yanına geldi ve çalığı kaldırdı. Onu gören tavuklar oldukları yerden çıkıp etrafında toplandı.

Dudu:

“Salih Ağa, benim tavuklarım tam. Senin tavukları tilki yediyse ben mi dedim tilkiye git onun tavuklarını ye diye.”

Salih de:

“Sen çıkardın bu işi. Sen getirmeseydin ben de getirmezdim tavukları.”

Dudu da sinirlenmişti, karşılık verdi:

“Getirmeseydin kardeşim. Ben mi dedim sana harmana tavuk getir diye?”

Ben de araya girdim ve Salih’i sakinleştirdim. Neyse Dudu evde yemek hazırladığı için hemen sofrayı serdik. Onları da çağırдық. Önce nazlansalar da geldiler. Beraber yemeği yedik.

Bu arada Abidin, kardeşi Salih’e:

“Babam, Salih iki etlik davar versin. Köye gelirken getirin demişti. Sen bu akşam yaylaya git, ben harmanda kalayım. Sabah da etlikleri getir.” dedi.

Zaten burnundan soluyan Salih:

“Etlik nerdeymiş? Babam da durduğu yerden tuz kavuruyor. Davarlar daha et tutmadı. Hele bir harman kalksın. Etlik metlik yok.” diye terslendi.

Bu sırada Abidin, Salih’in kızı Zeliha’yı kucağına aldı ve kulağına bir şeyler söyledi.

Kız hemen kucağından inip çalılara doğru koştu.

Abidin, Salih’in üzerine gitmekte kararlıydı.

“Kardeşim sen ne yapacaksın? İki davar getir. Ben götürüp keserim.”

Salih "La havle" çekip sırtını ağaca dayadı ve kestirip attı:

“Harman bitmeden etlik metlik yok.”

Bu sırada Zeliha bir ölü tavuğu sırtına atmış iki eliyle ayaklarından tutarak babasının karşısına dikildi.

“Baba etlik aha ya, kes de yiyelim.” demez mi?

Biz gülmekten bir hal olmuştuk. Salih ise öfkeden yerleri tepikliyordu.

Saman Değil İri

Bizim toruna öğretmeni bir ödev vermiş. “Eskiden buğdayın tarımı nasıl yapılırdı?” Babanıza veya yaşıyorsa dedenize, ninenize sorarak deftere yazın demiş. Geldi başıma dikildi.

“Dede siz buğdayı eskiden nasıl ekerdiniz?”

Birden gözümün önünde köyümüzün mor dağları, o canım tarlalar, eski rençberlik işleri ve anam, babam, dedem, ebem gelip dikildi. Burnumun direği sızladı, hani torun görmese ağlayacaktım. Neyse kendimi toparlayıp derin bir iç geçirdim. Başladım anlatmaya.

“Oğlum biz eskiden çok şeyi elimizle, bilek gücümüzle görürdük. Eski tabirle “omuz etiyle” yürürdü her iş. Tarlaları kara sabanla sürerdik. Bu iş için de öküz, at ve camız gibi hayvanları koşardık. Tarla sürüldükten sonra elimizle tohumu saçardık toprağa. Sonra da tekrar ikilerdik.”

Torun sordu:

“İkileme ne demek dede?”

“Yani ikinci kere sabanla sürerdik. Tabii sonra direktörler çıktı. İkili, üçlü pulluklarla sürdükten sonra mibzerle ekim yapılır oldu. Bu daha kolaydı. Neyse biçim zamanı gelince de bu defa tırpanla, orakla sapları biçerdik. Sonra biçilen ekinlerle yığın vururduk. Yığın halindeki sapları kağnılarla, at arabalarıyla, hatta direktörün yaygınlaştığı ilk zamanlarda bile römork ile harman yerine taşırdık. Harman yerine getirilen saplar döşek şeklinde yere serilir ve dövenle sürülürdü. Sürekli alt üst edilerek iyice sürülen ve adına malama dediğimiz sap saman karışımı bir şey çıkardı. Onu da bir tepecik halinde harmanın ortasına yığardık. Daha sonra rüzgârın esmesini beklerdik. Uygun rüzgârla bu malamayı savurarak dane ile sapı birbirinden ayırırdık. Sonraları savrum makineleri icat oldu da rüzgârı beklemez olduk. Sonra da patoslar çıktı düvenler

tarih oldu. En sonunda da biçerdöverler çıktı patoslar da tarih oldu. Savrum esnasında daneler en öne düşerken, adına iri denilen sapların boğum noktaları döven taşları ile tam olarak kesilemediği için danenin önüne düşer, saman haline gelmiş saplar da en arkaya düşerdi. İri ile saman ayrı ayrı taşınır ve muhafaza edilirdi. Saman daha çok sağmal ineklere, tosunlara verilirken iri denilen kısım ya at, eşek gibi hayvanlara verilir ya da tandırda yufka pişirmede yakacak olarak kullanılırdı. Buğdayı da değirmene götürür, öğütüp un ederdik.”

Toruna iri ve saman meselesini anlatınca aklıma bizim köyde yaşadığım bir hadise geldi. Ben de dergiye bu ay hikâye olarak ne göndereceğim diye düşünür dururdum. Torun söylediklerimi yazdıktan sonra:

“Şimdi sıra benim ödevde.” dedim.

Torun ne demek istediğimi anlamıştı. Hemen telefonun ses kaydını açıp elime tutuşturdu.

“Dede sen şimdi telefona konuş. Bitince bana haber ver. Ben Mehmet Pektaş amcaya gönderirim.” dedi ve yanımdan kaçtı. Biz de başladık mecburen anlatmaya.

Yine ellili altmışlı yıllardayız. Daha köyden şehre gitmemiştim. Sayılı ağaların kapısında çobanlık ederdim. Son çoban durduğum Veli Kâhya'nın kapısından yeni ayrılmıştım. Gözüm dayım olan Fakıoğlu'nun çobanlığında. Fakıoğlu'nun büyük gelini Hatice, amcamın kızıydı. Bu kapıda ekmek aş boldu. Fakıoğlu Ali dayım asabi, nahıs bir adamdı ama hak hukuk bilir, gönlü bol bir adamdı. Biraz da tirendaz, evecen ve tertipli birisiydi. Çok konuşandan, çok gülerden gıcık alırdı. Ama çobanına, kapısındaki azabına iyi bakardı.

Köyümüzde ileri gelen birkaç ağanın odası vardı. Burada akşamları toplanılır ve sohbet edilirdi. Ayrıca köye dışarıdan gelen yabancılar bu odalarda misafir edilirdi. Bu misafirler yerine göre bir devlet memuru, bir çerçici, çarıkçı, kalaycı,

yolcu ve zaman zaman da dilenciler olabilirdi. Benim gözde ağam olan Fakıoğlu'nun odası da en fazla misafirin ağırlandığı bir odaydı. Misafirlere üç öğün yemek verilir, gece yatak serilir, hayvanları da ahırlara alınarak yemlenir ve sulanırdı. Ekmek bol, bakım iyi, yatak yorgan tertemizdi. Hele akşamları yapılan sohbetler baldan daha tatlıydı. Yazın odanın yanındaki büyük ambarın balkonunda da yatılabilirdi.

O akşam dayımın odasına gitmiştim. İçeri girdiğimde Hasan Kâhya, dayım Fakıoğlu Ali Ağa, Sarı Mehmet, Pat Ahmet, Mikdat ve iki de misafir vardı. Gençler de hizmet için kapıya yakın yerde sıralanmış misafirlere çay veriyorlardı. Ben içeri girince ayağa kalkıp yer gösterdiler. Hasan Kâhya'nın yanına oturdum. Sarı Mehmet yine elinde bir tabanca getirmiş Hasan Kâhya'ya gösteriyordu. Hasan Kâhya silah hastası bir adamdı. Silahtan çok iyi anlardı. Sarıların Mehmet de nerde lüzumsuz bir iş var onu icra etmekten zevk duyardı. O da silah hastasıydı. Sürekli tabanca alır satardı. Tabanca alır satardı derken silah tüccarı değildi. Gider bir toplu tabanca alır, onu beğenmez gider şarjörlü bir şey alırdı. Bir bakarsın Baretta, bir bakarsın Fransız onlusu, bir bakarsın Karadağ, bir bakarsın Maçka yapısı bir yedili... İşin bilirkişisi de Hasan Kâhya...

Silahlı bu defa çerçilik eden Üsük isminde bir adam getirmişti. Adamın gerçek adı Hüseyin'di ama biz ona Üsük derdik. Bu adamı hiç gözüm tutmazdı. Öte bete yanında böyle saklı gizli tabanca, mavzer, fişek, mermi de sattığı için çok kızardım ona. Nereli olduğu bile belli değildi. Üsük eline almış bir Fransız onlusu, anlatıyor da anlatıyor, tabancayı bozuyor, takıyor... Artık kabak tadı vermişti. Sanki tabanca değil mitralyözdü mübarek.

Sarı Mehmet, Hasan Ağa'ya döndü:

“Ne dersin ağa, benim Karadağ'ı verip bunu alsam mı?”

Hasan Ağa pos bıyıklarını kıvratıp Üsük'ün elindeki

tabancayı aldı. Doldur boşalt yaptı. Eliyle tarttı, dilini ısırarak nişan aldı, tetik düşürdü. Sonra da Üsük'e:

“De bakalım Üsük Efendi bunun oluru ne?” diye sordu.

Üsük “Vallaha Hasan Ağa” diye yeminle söze başlayınca deminden beri hiç konuşmayan dayım Fakıoğlu Ali Ağa:

“Allah belanı versin, tu sana alçak! Şeytan işine yeminle başlıyon. Allah'ın adını pis işlerinizde kullanmasanız olmaz mı? Evin beti bereketi kalmayacak sizin yüzünüzden. Tecir misin, eşkiya mısın belli değil. Bir daha benim odama silah, mermi ile gelersen tövbeler olsun seni odaya koymam.” diye adamı epey bir payladı. Aslında ben de muhabbet böyle tatsız bir mevzuda çırpınıp dururken dayanamamıştım tam da müsaade isteyecektim ki sağ olsun dayım olaya el koymuştu. O sırada Fakıoğlu'nun oğlu Abidin odaya nefes nefese girdi:

“Baba inek doğuramıyor, buzağı ters gelmiş ellaam. Anam İrfani ağa bir baksın diyor.” deyince ben rahatlamıştım.

Bana bir iş çıkmıştı. Fakıoğlu bana gözüyle “bir bak” dercesine işmar ettikten sonra teyzesinin oğlu olan Hasan Ağa'ya:

“Hasan teyzoğlu şimdi bir iş çıkaracaksın sen de. Şeytan doldurur derler, oynama şu tabancayla!” dediği sırada tabanca patlamaz mı? Mermi kulağımın yanından vınılayıp arkamdaki direğe gömüldü. Ne olduğunu anlamamıştım ki Fakıoğlu birden ayağa kalktı ve çerçinin yüzüne tükürdü. Bastı azarı:

“Lan Hasan çıkın odamdan, al bu meymenetsizi git kendi evine. Pazarlık mı yapıyon, tabanca mı alıyon ne halt edersen et. Bir daha benim odamda silah meselesi konuşulmayacak. Hele hele bu herifi bir daha bu odada görmeyeceğim.”

Ben o sırada can havliyle kendimi kapıya atmışım. Aklım başıma geldiğinde bir de baktım yanımda Fakıoğlu'nun oğlu Abidin gülüp duruyor. Sonra Hasan Ağa yanıma geldi.

“İrfani bir şeyin var mı? Kusura bakma bir kazadır oldu. Üsük

tabancanın ağzına mermi vermiş meğerse.” diye gönlümü aldı.

Peşinden sırtında heybesi ile Üsük ve Sarı Mehmet dışarı çıktı. Fakıoğlu da ambarın direğine bağlı olan Üsük’ün eşeğini çözüp yuları Üsük’e verdi.

“Ulan bir daha bu kapıya gelirsen seni şart olsun vururum. Defol pis mendebur!” diye bağırdı.

Üsük de daha:

“Mütasir olma Hacı Ağa, kaza oldu kaza.” diye tekrarlayıp duruyordu.

Fakıoğlu:

“Lan defol git, şimdi elimden bir kaza çıkacak. Hasan al sunu götür!” diye bağırdı.

Baktım ortalık gergin ben hemen çocuklarla ahıra gittim. Kadınlar da ahırda uğraşıyordu. Beni görünce Satı Kadın:

“İrfani Ağa seni Allah gönderdi. Buzağı ters gelmiş, hayvan ölecek sanki.” dedi.

Ben hemen ellerimi sıcak suyla yıkayıp doğuma müdahale ettim. Epeyce bir uğraştım. Sonunda buzağıyı çevirip hayvanın doğurmasını sağladım. Ama terin suyun içinde kalmıştım. Bu sırada vakit de bayağı geçmişti. Dışarı çıktığımda müthiş bir yağmur yağmaya başladı. Bu havada eve dönmem imkânsızdı. Bu sırada Fakıoğlu da yanımıza gelmişti. Deminki öfkesine şimdi de bir telaşe eklenmişti. Öfke ve endişe dolu bir ses tonuyla:

“Ne yaptınız, inek kurtuldu mu?” diye sordu.

“Çok şükür dayım.” dedim.

“Allah razı olsun, ağzı dili olmayan hayvan. O da can taşıyor. Sen de olmasan halimiz harap. O mikrobun yüzünden az kaldı sen de canından olacaktın.”

“Aman dayı, o nasıl söz! Elbette elimizden geleni yapacağız. Sayende birçok ev katık görüyor sofrasında. Hem o bir kazaydı, geldi geçti. Ben unuttum bile.” Dayım böyle övülmekten

hoşlanmazdı.

“Allah bize veriyor, biz de olmayana veriyoruz. Bunda söylenecek bir şey yok. İnsanlık vazifemiz. Böyle şeyleri dile getirip de nefsimizi kabartmayın, sevabı da bereketi de kaçır. Sonra olmadık yerde itin biri gelir başına bela olur.” diye huysuzlandı.

Ben de üstelemedim ve gitmek için müsaade istedim. Dayım aynı zamanda ters bir adamdı, birden celallendi.

“Bu yağmurda karşının çaydan sel gelmiştir. Sen bana sövdürecek misin? Bu yağmurda bir yere gidemezsin. Odada sana da yatak açsınlar.”

Mecburen o gece ben de odada yatacaktım ama iki misafir vardı. Bu adamlarla aynı odada yatmak istemezdim. Ambarın balkonunda yatmayı düşündüm.

“Ben o adamlarla aynı odada yatmam ağa. Ambarda yatayım.”

Fakıoğlu dik dik yüzüme bakıp:

“Yağmur yağınca hava serinledi ne de olsa. Orada üşürsün. Salona yatak sersinler. Sen evin adamısın. Hem o adamın birisini Sarı Mehmet götürdü. Öbür dilenci de karısıyla gelmiş. Onlar odada yatacak.”

Bu teklif çok samimiydi ama ben içerde de o kadar horantanın arasında yatamazdım.

“Yok ben üşümem dayı, ambarda yatarım.” dedim ve ahırdan çıkıp ambara koştum.

Dayımın ortanca oğlu Abidin ile birlikte ambarın merdivenlerinden çıktık. Abidin yatağımı serdi ve gitti. Ben de soyunup yattım. Hava serin olsa da altımızda kıl palazın üzerine serilmiş yün döşek, üstümüzde beş okkalık yün yorgan hemen uykuya dalmışım. Gece yarısı ayakyoluna gitmek için uyandım. Bir de ne göreyim, yanımda bir yatak serilmiş, akşamki adam ve karısı yatıyor.

O kadar sinirlenmiştim ki şu adamın gırtlağına çökeyim dedim. Neyse la havle deyip yatağımı toplayarak odaya girdim ve yattım. Sabah ezanı ile tekrar uyandım ve ahıra bakmak için dışarı çıktım.

Ahırın önüne geldiğimde içeride bağrışmalar duydum. Hayvanları yemlemek için ahıra giden Hatice'nin sesiydi bu ama bir erkek sesi ve yabancı bir kadın sesi daha geliyordu. Hemen içeri daldım, bir de ne göreyim; Hatice elinde bir idare lambasıyla olukların başında dikiliyor, akşamki dilenci ve karısı da olukların içine yatmışlar. İyice zıvanadan çıkmıştım.

“Ne yapıyorsunuz burada lan! Akşam odada, gece ambarda, sabah ahırdasınız. Misafir misiniz yoksa eşkiya mı?” diye bağırdım ve elime oradaki bir sırığı aldım. Adamı dövecektim.

Adam kekeleyerek:

“Ağam durum bildiğiniz gibi değil. Bizi odada yatırmadılar. O yüzden ambara çıktık, orda da yatırmadılar. Biz de kalkıp ahıra geldik.” dedi.

Ben bir şey anlamamıştım. Bizim Hatice ile göz göze geldik.

“Ne diyor bunlar?” diye sordum.

“Bilmiyom İrfani Emmi.” dedi.

Ben elimdeki değneği oluğa vurarak:

“Kim yatırmadı lan sizi?” diye tekrar bağırdım.

Adam korkudan iyice kekelemeye başladı.

“Ağam sizin odada yatır var ellaam. Ak sakallı üç adam bizi odada duvardan duvara çarptı. Neye uğradığımızı şaşırdık. Odadan bu yüzden kaçtık.”

Hatice:

“Emmi, bu şerefsiz ve bu sürtük karısı anadan üryan yatıyorlar. Gör ki gece ne halt ettiler. Tövbe tövbe. Pis cenabetler, keşke kafanızı gözünüzü kırsaymışlar.” dedi.

Bu defa kadın devreye girdi.

“Vallaha bildiğiniz gibi değil. Bu kör olasıca Çercici Üsük'ten

boğma rakı almış. Gece kalktı onu zıkkımlandı. Bana da zorla içirdi. Ağzım dilim kavruldu, öleceğim sandım. Sonra da köpek, zerhoş olunca kalktı odanın ocaklığına işedi. Tam yanıma yatmıştı ki bir sarsıntıyla neye uğradığımızı şaşırıldı. Üç tane ak sakallı dede peyda oldu, bizi duvarlara çarptı. Dışarı zor attık kendimizi. Aklımıza gusül etmek geldi. Gidip köy çeşmesinin oluğunda abdestlendik. Yattık ama beş dakika geçmemişti ki yine geldiler ve bizi duvarlara çarptılar. Yatağı, yorganı aldık ambara çıktık, senin yanına sessizce yattık. Hemen uyumuşuz. Sonra bir uyandık yine o üç sakallı bize giriştiler. Ambarın döşeme tahtaları bile kendiliğinden kalkıp kalkıp kafamıza vuruyordu. Sanki deprem olmuş gibiydi. Bu defa ahıra kaçıp canımızı zor kurtardık. Olukları samanla doldurup yattık. Hemen uyumuşuz. Şimdi de siz geldiniz.” Kadın lafını bitirmişti ki bizim Hatice, kadının yakasından tutup onu oluktan aşağı düşürdü.

“Şuna bak bir de olukları samanla doldurmuşlar. Oluklara bu kadar saman dökülür mü?” diye bağırdı.

Kadın, ineklerin arasından ayağa kalkıp:

“Kele bacım vallaha saman değil ırı, ırı! Saman beni kaşındırıyor, onun için ırı döktüm oluğa!” demez mi?

Onun “ırı” dediği bizim samanın irisi dediğimiz kısmı. Bir anda öfkemin yerini bir gülme aldı ki sormayın. Ben gülmeye başlayınca bizim Hatice daha da sinirlendi, elimdeki sırığı çekip aldı ve adamla kadına “Alın size ırı!” diyerek girişti. Adam ve kadın ahırdan bir çıktılar sormayın. Benim gülmekten ayakta durmaya halim kalmadığı için iri dolu oluğa kendimi bıraktım.

Efendim ben dedikoduyu da yalanı da sevmem. Eğer kendimden bir şey kattıysam burdan şuraya gitmek nasip olmasın. Bu iri meselesinin de aslı bu minvaldedir.

Nalbant Cümük

Efendim bizim hikâyeler sürer sürmesine de artık pek aklıma gelmiyor. Diyorum ki kendi kendime; “Oğlum İrfani sen garip bir küfecisin, meddahlık neyine? Sen dedikodudan, kov gaybetten nefret eden bir adamsın. Bu memlekette hikâye anlatma işi sana kaldıysa hay başımıza gelenler.”

Tabii söz ağızdan çıkınca onun icabını yerine getirmek de lazım değil mi? Ben de tam bu minvalde torunu çağırıp Açikkara mecmuasının kâtib-i mes’ûlü Pektaşzade Mehmet Efendi’yi aratıp derdimi, meramımı anlatayım da affımı isteyeyim dedim. Lakin köpoğlusu:

“Dede işim var, sonra ararız.” diye bir pırtma verip sokağı boyladı.

Ardından seğirtip:

“Lan oğlum gözüm görmüyor, ara şu adamı bak sana bi ellilik çalışır.” desem de dinleyen kim?

Bir de geri dönüp:

“Dede elli değil, yüz elli de versen şimdi işim acele, seninle uğraşamam.” demez mi?

Bak hele şu eniğin lafına. Ulan bu kime çekmiş deyi kendi kendime düşünceye daldım. Babası desem işin ucu bana dokunuyo. Anası desem yine bana... Zira bizim gelin biladerimin kızı. Tam bu arada aklıma rahmetli babamın:

“Ulan sizin bi başınız bozuk, ana tarafından ebenizi, dedeniz Harb-i Umumi’de saraydan kaçırmış. O da ne idiği belirsiz bir cariyeymiş. Gâvur mu, Müslüman mı belli değil. Milleti desen o da bambaşka. Aslı ecnebiymiş ellaam...” dediği laf geldi. Neyse “fazla dibini kurcalayıp cilkını çıkarma” dedim ve akşamı beklemeye başladım.

O esnada hâlim Allah’a ayan ya, birden telefonum çalmasın mı? Arayan da bilin bakalım kim? Bizim Pektaşzade Mehmet

Efendi. Hoş beşten sonra dedim ki:

“Mehmet Efendi, beni artık mazur görün. Ben bu hikâye yazma işinin ardını getiremeyeceğim. Artık yaşlılıktan hem aklıma gelmiyor, hem de aklıma gelenlerin başı ayrı, ortası ayrı, sonu ayrı oluyo. Karıştırıyorum zağar. Hem bu torun olacak alçak, artık parayınan da yazmıyor. Nazlanıp döküyor. Beni artık bu işten azat edin.”

Mehmet Efendi:

“Yahu İrfani Emmi, sen ne diyon? Biz bu hikâyeleri kesemeyiz. Sen devam et. Senin küfe hikâye ile dolu. Sen oradan anlat. Biz senin torunu da razı ederiz.” dedi.

O sırada bizim velet süklüm püklüm içeri girdi. Sırtından soluyor. Belli ki birisi ile kavga etmiş. Onu görünce Mehmet Efendi'ye:

“Valla Mehmet Efendi, sen torunu razı ederim dedin. İti an, çomağı hazırla derler ya o da kapıdan girdi. Aha ona vereyim telefonu da nasıl razı edersen et.” dedim ve telefonu oğlana verdim.

Kendi aralarında bayağı bir konuştular. Sonra bizim oğlan “Tamam” dedi ve telefonu bana verdi.

“Hayırdır, bunu nasıl razı ettin?” dedim Mehmet Efendi'ye. O da bana:

“Ben ona ses kaydı yapılacak yeri dedene göster. O konuştuklarını kaydetsin. Sonra sen o ses dosyasını bize gönder. Biz onu deşifre programı ile yazıya çeviririz, dedim.” deyince ben yine ipe un sermek babından:

“İyi de oğlum aha bu sayı için bile aklıma bir şey gelmiyor.” dedim.

Mehmet Efendi:

“Emmi sen şu bana anlattığın Nalbant Cümük hikâyesini anlat.” demez mi?

Mehmet Efendi'yi kıracak değildim ya. Nalbant Cümük

deyince tüylerim amuda kalktı. Ben ona zamanında: “Ulan Nalbant bozuntusu seni âlemin diline vermezsem bu küfede kazurat taşıyım.” diye ahdetmişim. Aklıma bu mesele geldi. Tabii kanım kaynadı, bir anda elli sene öncesine gittim. Gözümün önünde televizyon camı gibi olaylar canlandı. Madem bu işe başladık, bu Nalbant Cümük’ü de anlatmasam olmaz. “Tamam” dedim ve telefonu kapattık.

Bizim torun da bana telefona ses kaydetmeyi gösterdi. Tabii bende o kafa nerde? Neyse “Ben açaım, sen işin bitince şuraya bas.” dedi ve teyip düğmesini açıp telefonu elime tutuşturdu ve odasına çekildi. Ben de başladım hikâyeyi anlatmaya.

Efendim bu Nalbant Cümük’ün babası çerçici idi. Hem de ne çerçici! Kaçak tütünden çaya, şekerden Şam kadifesine, ne ararsan var. Hatta gizli saklı tabanca, mavzer, mermi, fişek de satardı. Bu Cümük olacak nursuz gudubet de üçkâğıtçının önde gideni. Babasının denklerini soyuyor. Tütüne alıştı daha bacak kadar iken. Sonra Birinci ve Yenice cuvaraları çıkınca epey de onları emdi durdu. Hani içmek değildi onunkisi, bildiğin emiyor, peş peşe birbirine uluyordu. Bu yüzden benzi zift gibi kara, saçı ve sakalı pamuk tarlasına dönmüş iken bembeyaz bıyığının burun deliklerini örten tarafları kahverengine dönük tütün sarısı, dişler desen siyah ile kahve arası değişik bir renk. O kadar cuvara içince ciğerler de iflas etmişti haliyle. Kaleyçi körüğü gibi sırtından soluyordu. Sesi desen sanki çırık ile kuyudan su çeker gibi hırıltılı çıkıyordu. Bu hırıltılı sesin ardından da boğulurcasına bir öksürük tutardı her üç beş kelam ettiğinde. Yine bu üç beş kelamın sonunda bir balgam tükürme işi gelirdi ki burasına çok gıcık olurum. Şeytan derdi, o an için elinde ne varsa şu suratsızın kafasına geçir. Tövbe, tövbe...

Neyse bu kara tiren suratlı herifi babası Çerçi Üssük, hırsızlık huýundan kesemeyince bizim Karacaköy’deki bir nalbanta

çırak verdi. Karacaköy, o zamanlar bir nahiyeye merkeziydi. Şimdilerde burası kaza oldu. Çok köyde ilkokul yok iken Karacaköy'de ortaokul bile vardı. Gerçi biz okumadık ama o da ayrı bir hikâye. Lakin laf aramızda ben okula bir dönem kadar gittim. Baktım okuyamıyorum o sene okulu bıraktım.

Nalbant çırağı Cümük, sabah erkenden köyünden yayan yapıldak çıkar bizim Karacaköy'e gelir, akşam da dönerdi. Ben okuldan erken çıksam da onun işi bitene kadar başında beklerdim. Sonra da bizim Hasan Ağa'nın Yusuf'un ambargolunda iskambil ve taş oynardık. Bizi bu işe okula yeni atanan ve adı Yeniceli Mırtaza olan bir vekil öğretmen alıştırmıştı. Yeniceli Mırtaza öğretmen de o zamanlar bizden birkaç yaş ancak büyük, daha tıfıl bir gençti. Bizlerse on dört, on beş yaşlarındayız. Mırtaza öğretmenin uzun saçları vardı ve kâkülü ta ağzına düşerdi. Köy halkı "Kekilli Öğretmen" diye lağap takmıştı ona. Biz her öğlen arası ve akşam ders çıkışı hemen öğretmen ile buluşup Yusuf'un evini boylardık. Cümük de bir şekilde gelir bizi bulurdu.

Bir gün yine okul çıkışı Mırtaza öğretmenle beraber Yusuf'un ambargolunda iskambil oynamaya gittik. Yusuf'un ambargolları iki katlı, çatılı bir ev kadar büyüktü. İçi beş bin kile ekin alıyordu. Bu ambar, öz dediğimiz kalın çam tahtaların birbirine geçirilmesiyle ve hiç çivi kullanılmadan yapılmış büyükçe bir ambardı. Hatta ambargol diye tabir ettiğimiz kısım ise bu ambarın etrafında çevrilmiş, şimdilerin balkon dediği gibi bir yapıydı ki yazın burada kıl palazları sererler ve yedi sekiz taşınan bulgur çekerlerdi. Yazın ise evler sıcak olduğundan buraya sekiz on yatak serilir, çoluk çocuk burada yatılırdı. Ambargol, ambarın üç tarafını çevirdiği için bizi kimsenin göremeyeceği en dulda tarafta oynardık. Yusuf'un gönlü olursa arada çalkama, pekmez, yoğurt, çökelik ekmek getirirdi, yerdik.

Neyse o gün oyun bir hararetili bir hararetili ki sormayın. Bu alçak Cümük, bizi durmadan ütüyor. Ulan bir baktım ki bu Cümük sürekli hile yapıyor.

Mırtaza öğretmene:

“Öğretmenim bu alçak hile yapıyor, kolunun yenido kâğıt var.” dedim.

Öğretmen hemen onu kolundan yakaladı. Bir baktı ki papaz, kız, as ne ararsan koluna düzmüş. Mırtaza öğretmen bunu yanımızdan kovdu. Bu da yüzüzce kalktı ambargoldan aşağı inince bize yakası açılmadık bir kağıdı küfür savurdu. Peşinden koştuk ama yetişemedik, şerefsiz tazı gibi kaçıp gitti. Biz de ona epeyce sövüp saydık sonra tekrar oyuna daldık.

Meğer bu alçak gidip bizi Yusuf’un anasına şikâyet etmiş. Yusuf’un anası Satı Kadın iriyarı, kocaman bir kadındı. Elleri yaba gibiydi... Biz kâğıda dalmışız, al papazı ver kızını derken birden kadın başımızda bitti. Efendim bize bir dayak attı ki sormayın, ben babamdan bile böyle essahlı bir dayak yemedim. Kadın vurunca bizi ambarın tahtalarına yapıştırıyordu adeta. Öğretmeni de yakaladı ona da elindeki şilteyinen iyice bir dayak çaldı. Lakin öğretmen dayakla da kurtulamadı.

O zamanlar köyde Ali isminde bir başöğretmen vardı. Biz talebeler arasında ona Antepli Gâvur Ali derdik. Gâvurluğu dinsizliğinden değil merhemetsizliğindendi. Adamın geçtiği yere kuş konamıyor, düşünün öyle bir zalım adam. Dayak, kötek zibil... Satı Kadın öğretmeni kekilinden tuttu, bizi de önüne katıp Başöğretmen Ali’nin önüne götürdü. Bizi bu halde görünce Ali öğretmenin beti benzi attı ve merakla sordu:

“Hayırdır Satı bibi, bu ne hal?”

Satı Kadın burnundan soluyarak:

“Ali öğretmen! Bu Kekilli zibidi çoluğa çocuğa kumar öğretiyor. Sen bunu buradan gönder yoksa elimde kalacak.” demesin mi?

Ali öğretmenin bir anda nevri döndü. Bizim Mırtaza öğretmene bir şamar çaldı, vurur vurmaz yeri öptürdü. Sonra hırsını alamadı tepik yumruk adama bir dayak çaldı, bir dayak çaldı ki sormayın. Biz korkudan altımıza şiril şiril işemeye başladık inan olsun. Tabii bizi de ele aldı epey bir ayar düzen verdi ki elli senedir unutamadım. Sanki şimdi vurmuş gibi kulağım çiniliyor.

Dayak faslından sonra Ali öğretmen, Muhtarın oğlu Sülüman'ı çağırdı. Ona:

“Bu öğretmeni alıp sizin odaya götürücün! Sabah ezanı ile kaldırıp Seyit Ağ'nın kamyonu şehere gitmeden yetişip bunu kamyonu bindiricin ve Yenice'ye göndericin. Eğer yarın bunu bu köyde görürsem şart olsun dinime imanına senin de kemiklerini kırarım.” dedi.

Cümük, çok küssük birisiydi, bu olaydan sonra bir daha benimle ölene kadar hiç konuşmadı. Onunla geçinmek çok zordu. Diyelim ki bir cemiyette oturuyor, anında bir şeyden huylanır ve oradakilere küsüverirdi. Onunla barışmak da merasime tabiydi. Gidip yalvarıp yakaracaksın, varsa bir işi onu göreceksin, onun da gönlü olacak da barışacak. Ben hiç barışmayı denemedim bile. Ya harman kaldırır, ya tırpan biçtirir, ya da adamı çoban tutar barışacağım diye. İki gün sonra yine küser. Kim onunla uğraşacak. Neyse biz mevzumuzu dönelim.

Aradan yıllar geçti, bu Cümük oldu bizim kazaya nalbant. Az at, eşşek, katır nallamadı. İşi de iyi öğrenmişti. Ben de köyden bir iki defa köyden çıkıp geri köye döndüm. Yaşlanıp artık kaza olan köye temelli döndüğümde baktım bizim Nalbant Cümük de nalbantlığı bırakmış yaylaya çıkıp mal davar işine girmişti. Zaten onların köyü de bizim kazaya mahalle olmuştu.

Bir gün köprünün başındaki kayfede Kör Musa'nın Ahmet, Kadir ve Üsülü'nün Dobak Kazım ile birlikte iskambil

oyunuyorduk. Irıza'nın Hamza dayı da yanımıza oturmuş bizi seyrediyordu. Bu sırada kayfenin önüne resmi bir tomofil durdu. İçinden bizim köylülerin Aşıcı Turgut dedikleri adam ve iki memur indi ve doğruca bizim masaya geldi. Hemen memurlara birer çay söyledik. Selam, aleyküm selamdan sonra Turgut Bey:

“Ben ruam diye bir hastalık taraması için geldim. Bu köyde tek tırnaklı hayvanların sayımını yapacağım. Üç aşağı beş yukarı hane hane bana bu sayıları söyleyecek birisi lazım.” deyince ben yan masada cuvura tüttüren Nalbant Cümük'ü gösterdim:

“Turgut Bey, senin işini şu yan masada oturan Nalbant Cümük bilir ancak. Benim onunla pek aram yok ama sen git ona derdini söyle, o yardımcı olur. Bu köyü bırak komşu köylerde bile kimin atı, eşşeği var tek tek sana sayar.” dedim.

Turgut Bey naif bir adamdı. Kulağıma eğildi.

“İrfani emmi bu adamın asıl adı nedir? Cümük diye isim mi olur?” diye sordu.

O soruyu sordu amma benim kafa adeta yandı. Öyle ya bu herifin bir adı vardı. Sonra aklıma geliverdi adı batasicanın adı.

“Cuma da biz kısaca Cümük diyoruz.” dedim.

Turgut Bey yüzüme bön bön baktıktan sonra:

“Allah'tan kısaltmışsınız ya bir de uzatsaydınız ne olurdu?” dedi.

Gerçekten düşündüm Cuma, Cümük'ten daha kısa... Gülüştük gitti.

Neyse Turgut Bey çayını içince gidip onun masasına oturdu. Ben de kulak kabartıp dinlemeye başladım. Turgut Bey hürmetli bir şekilde:

“Selamün aleyküm Cuma Ağa” dedi.

Cümük, yıllar sonra ilk defa adının doğru telaffuz edilmesini

mi yadırgadı bilinmez, kafasını kaldırıp onu tepeden tırnağa süzdü. Cuvarasından bir fırt daha çektikten sonra o meşhur gevrek sesiyle gıcıladı.

“Aleyküm selam efendi”

Turgut Bey:

“Cuma Ağa, ben Ziraat Dairesi’nden geliyorum. Bize bu köyde kimin ne kadar tek tırnaklı hayvanı var, onun bilgileri lazım. Yani senin anlayacağın hane hane at, eşek, katır sayısını yazacağım. Biz sorduk, bu işi en iyi sen bilirmişsin.”

Cümük iyice bir öksürüğün ardından boğazını temizleyip yine o pis hareketini yaptı. Yani balgamını tükürdü. Boğazını gerlendirerek:

“Ne yapacaksınız at, eşek sayısını? Nalbantlık mı yapacaksınız? Ben yıllardır nalbantlık ederim, bu uyuzlardan alacağımı toplasam bir direktör alırdım. Bunlardan para çıkmaz. Canlarını iste, verirler amma delikli kuruşlarını vermezler.” demez mi?

Bizler birer “la havle” çektik ama bu pise bulaşmayalım diye sustuk.

Turgut Bey:

“Cuma Ağa, sadece bu tek tırnaklı hayvanlarda görülen ruam diye bir hastalık var. Ona göre aşı getirtip aşı yapacağım. Bir de bu istatistikleri Bakanlığa bildirmem lazım. Sen söyle, bu köyde ne kadar at, eşek ve katır var?”

Nalbant Cümük elindeki cuvaradan son fırtı çekip yere attı ve ayağa kalkıp izmariti ezdi. Sonra bize dönüp:

“Aha buradakilerle beraber şu köprüden geçeni yaz, geçeni yaz! Alayı eşek bunların.” dedi ve defolup gitti.

Tabii kahvedekiler ardından epey bir sövüp saydı ama memlekette on birli kıtlığı mı var? Hakır hakır gülen gülene...

“Bu niye böyle yaptı?” diye birbirimize sormaya başladık. O sırada Nalbant Cümük’ün yayla komşusu olan Irıza’nın

Hamza dayı gülerek:

“Efendim, bu Cümük geçen gün karısına küsmüş köye yayan yapıldak gelmiş. Bu Ahmet ve Kadir, ağabeyleri Cafer ile ot biçiyorlarmış. Bunlar ona gitme Cümük emmi dememişler, o da onlara kızdığı için böyle dedi.” demez mi?

Ahmet ve Kadir de onu tasdik ettiler.

Daha evvel de dediğim gibi Cümük çok huysuz bir adamdı. Her sene yaylaya çıkınca mutlaka karısı ile olmadık bir şey için kavga eder sonra da karısına küser, yayan yapıldak köyün yolunu tutardı. Köy ile yaylanın arası yürüme iki saat sürüyor. Tabii yayladaki komşular yalvar yakar onu razı edip geri çevirirdi. Bu durumunu bilirdik amma köye kadar geldiğini duymamıştık.

Hamza dayıya:

“Hamza dayı şu işin aslını eyice bi anlat. Bu niye böyle köpürmüş?” dedim.

Hamza dayı başladı anlatmaya:

“Cümük huysuz bir adam malum. Bir gün karısı ayran aşı pişirmiş. Lakin içine nohut da koymuş. Bu da yine huysuzluk edecek ya, “Vay sen ne diye çorbaya nohut koydun?” diye kadınla başlamış kavgaya. Sonra da kalkıp yola düşmüş. Yayladaki kömlerden bayağı uzaklaşmış. Tabii iş güç zamanı yaylada herkes bir yerde. Zavallı kadın düşmüş peşine arkasından bağırmış:

“Cümük babalar ye, gel seçtim nohutları aşın içinden. Bu saatte köye gidemen, yıkılır düşersin bir yerde. Gitme dön geri. Akşam akşam iş açma başıma!” diye ama dinleyen kim?

O sırada bu bizim Kör Musa'nın Cafer, Kadir ve Ahmet de ot biçiyorlarmış. Aha bu Kadir'le Ahmet, Cümük'ün önüne geçip onu çevirecek olmuşlar. Öyle değil mi Ahmet?”

Hamza dayı böyle deyince Ahmet söze girdi.

“Vallaha aynen öyle. Biz şunu çevirelim diye tırpanları atıp

Cümük'e yöneldik amma Cafer abim bize:

“La bırakın şu suratsız! Yeter yahu, her gün bir maraza çıkarıyor. Ellemen getsin.” deyince biz de ilişmedik. Bu domuz da inadından geri dönmedi. Karısı epey bir ardı sıra gitti sonra o da çaresiz yaylaya döndü. Sonrasını biz bilmiyoruz. Şimdi gerisini anlat Hamza dayı.”

Hamza dayı bu tafsilattan sonra tekrar sözü aldı ve başladı anlatmaya:

“Neyse, kimse dur gitme demeyince bizim inat Cümük, dar akşam düşmüş yola. Yastılayın kendini kayfeye zor attı. Sırtından soluyordu. Terin suyun içinde kalmış, dili damağı kurumuştı. Masadaki sürahiyi kafaya bir dikti. Bir sürahi suyu içti. Tabii onu böyle bitap, perişan görünce hemen yanına varıp sorduk:

“Hayırdır Cümük, bu saatte senin köyde ne işin var? Bu halin nedir? Bir sıkıntı mı var? Sen yayladan buraya yayan yapıldak niye geldin?” diye... Cümük başladı işi anlatmaya. Ayran aşının içindeki nohuda kızdığı için yola düşmüş, karısı aşın içindeki nohutları seçmiş ama yine de gelmiş. Ben de boş bulunup sordum:

“Lan Cümük sana dur gitme diyen olmadı mı? Bu saatte onca yol gelinir mi?”

Cümük boğazını gerlendirerek:

“Olmaz mı? Kör Musa'nın göbelleri yazıda ot biçiyordu. Dedim ki şimdi bunlar bana gitme dur derler. Lakin kanı bozuklar 'Gitme Cümük Emmi' demediği gibi Cafer olacak şerefsiz kardaşlarına 'La bırakın gitsin şu suratsız, bununla mı uğraşacak?' dedi. Ben de erkeklığe yediremediğim için geri dönmedim.”

Sonra başladı öksürüğe, baktım boğulup gidecek, kayfeciye:

“Hasan, şu katır inatlı suratsız bir sürahi su daha ver. Ardından da okkalı bir çay getir. Şimdi geberip gidecek.”

diye seslendim. İşte onun öfkesi Kadir'le, Ahmet'e... Haa bir de seninle yıllardır küs ya. Onlar, seninle oturdukları için de öfkesi ikiye katlanmıştı şimdi."

Bu söz üzerine dayanamadım. Elimi masaya vurarak;

"Eh komşular bana şehirde Küfeci İrfani derler. Çenem düşüktür. Zaman zaman eski köy odalarında mesel anlatanlar gibi eski hikâyeleri anlattırıp filime çekerler. Eğer ben de bu Cümük suratsızını dile vermezsem yıllarca yük taşıdığım o küfe ile ahir ömrümde sırtımda kazurat taşıyım." diye aheddim.

Bu lafı duyan herkes kakkahayı bastı. Hep bir ağızdan:

"Vallaha anlat bu katır inatlı herifi de âlem duysun, hak ediyor." dediler.

"Katır inatlı" denilince ben de tekrar Hamza dayıya merakla sordum:

"Hamza dayı, essahtan inatlık buna katırlardan geçmiş olmasın? Malum eşşek ve katırla çok haşır neşir oldu. Bizim eşşek bile bu kadar inat değil."

Kayfedekiler gülmekten yerlere yattı. Zati çok geçmedi bir ay sonra Cümük cuvara yüzünden öldü. Küs gitti emme yine de Allah rahmet eylesin. İnattı minattı emme gene de kazamızın neşesiydi. Eh biz de o gün ettiğimiz ahdimizi yerine getirmiş olduk.

Her defasında bilhassa dediğim gibi ben dedikoduyu da yalanı da sevmem. Eğer kendimden bir şey kattıysam burdan şuraya gitmek nasip olmasın. İşin aslı bu minvaldedir.

Neyse bu günlük de bu kadar yeter. Haydin kalın sağlıcakla.

Tayyip Efendi'nin Nüfus Kâğıdı

Efendim daha önce bahsetmeyi unuttum. Belki sizin de aklınıza gelmiştir bu Allah'ın öz kahraman Çorumlusu Küfeci İrfani ile Maraşlı pardon Kahramanmaraşlı Tayyip Atmaca nereden tanışıyor diye. Ben Tayyip Atmaca'nın babası Osman Ağa ile asker arkadaşım. Arada bir Maraş ve Osmaniyeye gider eski günleri yâd ederdik. O da Çorum'a gelirdi.

Geçen gün bizim Açikkara Medya patronu Atmacazade Tayyip Efendi ile biraz sohbet edip eski günleri andık. Söz dönüp dolaşp onun mektep yıllarına geldi. Şuradan buradan derken patron okul maceralarını anlatmaya başladı. Boşuna dememişler, "Her insan bir âlem, her insanın hayatı bir roman" diye. Tayyip Efendi, Maraş'ın Afşin ilçesi Topaktaş köyünde doğmuştu. Hatta ilkokula dokuz yaşında başlamıştı. Artık köye okul mu geç açıldı, onu geç mi yazdırdılar bilmiyorum, anlatıldıysa da unutmuşum demek ki. Neyse burada bir müddet okuyunca Osmaniyeye taşınırlar. Osmaniyede de okula gider bizim patron. Ancak okul müdürü ona der ki:

"Baban gelsin, nüfus kâğıdını da getirsin de seni okula kayıt ettirelim."

İşte ben de körün taşı gibi Osmaniyeye arkadaşım Osman Ağa'yı ziyarete gitmişti. Bizim filim tam da o gün kopmuştu ama asıl filim de bundan sonra başlamıştı.

Osman Ağa ile biraz kayfede oturup akşam eve gelmiştik ki Tayyip Efendi babasına:

"Baba, okul müdürü seni çağırıyor." dedi.

Bu söz üzerine Osman Ağa'nın bir anda yüzü düştü ve kaşları çatıldı.

"Hayırdır ne halt ettin de beni okula çağırıyor müdür?"

"Yok baba, beni okula kaydetmek için çağırıyor, nüfus kâğıdını da götürecekmışsin."

Adamcağızın bu defa yüreği cız etmiş olacak ki kızardı, bozardı.

“İyi de senin nüfus kâğıdın yok” deyiverdi.

Tayyip Efendi merakla sordu:

“Nasıl olmaz baba, herkesin nüfus kâğıdı var. Benim niye yok?”

Ben de Tayyip Efendi gibi şaşırılmışım. Adamcağız ne desin kem küm etti ama yapacak bir şey yoktu, mecburen nüfus kâğıdı alınacaktı.

Ertesi gün beraber Nüfus Müdürlüğüne gittik. Osman Ağa derdini anlattı. Memur baktı ki mevzu biraz karışık, herhalde bizi başından savmak için olacak:

“Afşin’den nüfus kaydını istemek lazım. Ya da sen Afşin’e git oradan kolayca hallet.” dedi.

Osman Ağa “Ne edek?” dercesine bana baktı. Ben de:

“Vallaha adam doğru söylüyor. Gidip bu işi Afşin’de hallet. Ben de memleketime gideyim.” dedim.

Osman Ağa:

“Olur mu İrfani kardeş? Beraber gidelim, hem bizim memleketi de görmüş olursun. Dünyada bırakmam.” demez mi? O kadar ısrar etti ki ertesi günü mecburen onunla düştük Afşin yoluna. Önce bir kamyonla Antep’e gittik. Oradan da bir Magirüs otobüse binip Maraş’a gittik. Maraş’tan da bir kamyon sırtında Afşin’e vardık. O zamanlar her yere araba nerde?

Afşin’e varınca Osman Ağa’nın kardeşinin evine misafir olduk. Eşi dostu ziyaret ettik. Sonra da ertesi sabah dayandık Nüfus Müdürlüğü’nün kapısına. Afşin nüfus memuru, kollarında siyah kolluklar ve gözünde şişe camından kalın gözlükleriyle koca kara kaplı kütük defterini masanın üzerine serdi ve başladı sayfaları çevirmeye. Baktı, baktı, baktı ama aradığını bulamadı. Sonra gözlüğün altından Osman Ağa’ya:

“Sen bekâr görünün gadasını aldığım Osman Ağa. Oğluna

nasıl nüfus kâğıdı alıcın, he mi?” diye sordu.

Şaşırmışım. Osman Ağa, Hatice Hanım’la evliydi ama eski tabirle meğerse izinnamesi yokmuş.

“O zaman izinnamemizi alalım madem.” dedi Osman Ağa.

Memur gözlüklerini yukarı kaldırıp:

“Eşiyin gendi gelici o zaman, o olmadan olmaz.” demez mi?

Osman Ağa da ben de o an adeta yıkıldık. O kadar yolu tekrar gidip gelmek ölüm demekti. Osman Ağa bir deftere baktı bir de memura.

“İyi de Memur Bey ben şimdi Osmaniye’ye geri mi gidicim? Benim hanım Osmaniye’de. Şuraya bir şeyler karalasan olmaz mı?” dedi. Memur hemen şak diye defteri kapattı ve biraz da hiddetlenerek:

“Öyle şey olur mu? Ne gendi var ne nüfus kâğıdı. Kimi kime nikâhlayıcım? Get getir arvadını.” diye kestirip attı.

Mecburen boynumuzu büküp nüfus dairesinden çıktık ve ilk bulduğumuz araba ile düştük geri Osmaniye yollarına. Tabii çoğu açık kamyon kasasında... O gece yarısı Osmaniye’ye vardık ve hiç kimseye bir şey demeden vurup kafayı yattık.

Ertesi günü sabah kahvaltıda Osman Ağa eşi Hatice’ye:

“Haydin Afşin’a gedick, sana izinleme alıcık. Oğlanı da götürücük. Bir de onun için bu kadar yolu geri tepmiyek.” dedi.

Ben yine izin istediysen adam beni bırakmadı. “Bu işi beraber halledicik.” diyor başka bir şey demiyordu. Baktım bizim Hatice yenge sanki memleketi özlemiş, canına minnet gibi başladı hazırlığa. Yarım saat geçmeden düştük yollara. O gün gece yarısına doğru Afşin’e vardık ve yine Osman Ağa’nın kardeşinin evinde misafir olduk. Sabah erkenden nüfus dairesini çevirdik. Memur bizi görünce hemen tanıdı.

“Topaktaşlılar geldiğiz mi?” diye sordu.

Osman Ağa homurdanarak cevap verdi.

“He geldik babam. Şu bizim işi halledek artık.”

Memur yine gidip üzerinde Topaktaş yazan kara kaplı büyük defteri getirdi ve masanın üzerine serdi. Kafasını kaldırıp gözlüğün üzerinden bakarak Osman AĞa’ya:

“Gelinin nüfus kâğıdını ver.” dedi.

Osman AĞa Hatice yengeye dönüp elini uzattı. Kadın Őaşkın bir Şekilde kocasına:

“Benim nüfus kâğıdım yok ki.” demez mi?

O an Osman AĞa’nın beti benzi attı.

“Yahu izinneme alıcık dedik, insan nüfus kâğıdını almaz mı yanına, evde mi unuttun yoksa?” diye diklendi.

Hatice yenge bu kez biraz sesini yükselterek:

“Herif benim nüfus kâğıdım hiç olmadı ki!” deyince Osman AĞa yalvarırcasına bir ses tonuyla:

“Senin de mi nüfus kaydın yok? Vay başıma gelenler.” diye hayıflandı. Vallahi benim de yüreğim ağzıma gelmişti.

Memur yardımcı olmak için:

“Belki kaybetmiŐtir Osman AĞa, gelin hangi köyden, soyadı ne, babası kim?” diye peş peşe sıraladı soruları.

Osman AĞa’nın da benim de korktuğumuz başımıza gelmişti.

“Valla Memur Bey, hanım buralı değel, Sarız’ın Büyüksöbeçmen köyünden. Sonradan bizim köye gelmişler, asılları TopaktaŐlı değel.”

Memur yutkundu, anladı ki bu iş daha çok dallı budaklı. Yüreği de acır hani bu garibanlara. Bu yüzen öfkesi merhamete döndü ve müŐfik bir eda ile sordu.

“Desene işimiz var. Valla sizin gül hatirinize aha Sarız Nüfus Müdürlüğüne bir tel çekiyim. Bakalım ne olacak? Söyle bakalım gelin hanım adın, kızlık soyadın, babanın ve annenin adı nedir?” Aldığı bilgileri yazdı, çizdi. “Siz bir yarım saat dışarıda bekleyin” dedi ve bekleyen başka bir adamın işine daldı.

Aradan yarım saat geçince Osman Ağa'ya seslendi.

Osman Ağa ile içeri girdik:

“Gelen telde arvadının nüfus kaydı olmadığı yazıyor. Sen önce Sarız'a gidip arvadına nüfus kâğıdı çıkarıcın, sonra ikinize iziname verilecek. Ondan sonra da senin çocuklarına...” dedi.

“Bunun başka bir oluru yok mu?” diye sordu Osman Ağa.

Memur kaşlarını yukarı kaldırıp bir “ıı” çekti.

Bize mecburen Sarız'a yol görünmüştü. Bizim Tayyip ile yengenin gözlerinin içi gülmeye başlamıştı. Demek ki epeydir Sarız'a gidememişler, oraları özlemişlerdi. Nüfus Müdürlüğünden çıkınca bir kamyonet sırtında Topaktaş'a gittik. Ertesi günü oradan yürüyerek Büyüksöbeçmen köyüne vardık. Osman Ağa kaynatasının kapısını çaldı. Mahmur gözlerle kapıyı açan kaynanası karşısında bizi görünce şaşırmişti, aynı zamanda sevinmişti de. Az sonra tüm akrabalar başımıza toplanmıştı. Lakin biz neye geldiğimizi kimseye söylemiyorduk. Neyse hemen alelacele ocaklar yandı, çaydı, yemektir derken gece yarısı ancak istirahatte çekildik.

Oradan da ertesi günü yarı yayan yarı kamyon sırtında Sarız'a vardık. Doğruca Nüfus Müdürlüğünün kapısına dayandık. Sarız küçük bir ilçeydi. Burada herkes birbirini tanır, devlet dairelerinde de işler hemen görülürmüş. Osman Ağa nüfus memuruna derdini anlattı. Adam meseleyi hatırlamıştı.

“Geçen gün Afşin'den sormuşlardı, hatırladım şimdi.” dedi ve “Hangi köydü?” diye sordu.

Osman Ağa:

“Büyüksöbeçmen köyü, kaynatamın adı Ali Çevik doğumu 1307, kaynanamın adı Elif, hanımın adı da Hatice.” dedi.

Memur, defterin sayfalarını tek tek çevirmeye başladı ve sonra durdu.

“Aha buldum.” dedi.

Osman Ağa derin bir oh çekti ve ardından “Yarabbi şükür.” dedi demesine de nüfus memurunun yüzü karardı, ıkındı, sıkındı sonra baklayı ağzından çıkardı.

“İyi de bu Ali Çevik de bekâr görünüyor. Elif’in kızlık soyadı ne, babası kim onu biliyor musunuz?” diye sordu.

Osman Ağa’yı bırakın benim yüreği yerinden fırlarcasına çarpmaya başlamıştı. Allah’ım bu ne çetrefilli işti böyle? Osman Ağa eşine dönüp sordu:

“Anan kimin kızıydı? Babasının adı neydi?”

Kadıncağız da şaşkındı.

“Dedemin adı Battal’dı. Annem ve babam emmi uşaklarıdır. Doğumunu bilmem.”

Nüfus memuru önündeki defterden başladı okumaya.

“Battal kızı Elif, 1312 doğumlu. O da bekâr!”

Bu sözü duyunca Osman Ağa:

“Aha babaan, ataan...” dedi ve sendeledi, tam düşecekti ki tuttum. Kendisini çabuk toparladı.

“Şimdi nedeciik?” diye sordu.

Memurun da artık kafası karışmıştı ama yine de soruyu cevapladı.

“Önce bu Elif ile Ali’yi evlendireceğiz ki Hatice’nin nüfus kâğıdı olsun.” Sonra Hatice yengeye dönüp sordu, “Peki, senin hiç kardeşin yok mu?”

Hatice mahcup bir şekilde cevap verdi:

“Olmaz mı beyim, en büyük bacım Fatma, onun güccüğü Emiş, onun da güccüğü gardaşım Sadık, onun da güccüğü Selver bacım var. Sonra da ben olmuşum.”

Nüfus memurunun gözleri yerinden çıkacak gibiydi.

“Bunlar yaşıyor mu?”

“Evet”

“Çoluk çocukları var mı?”

“Olma mı? Her birinin en az üçer beşer çocuğu var.”

Memur elleriyle saçlarını yormaya başladı ve koşarak müdürün odasına girdi. Biraz sonra müdür “Allah Allah, emin misin?” diyerek gelip kütük defterini incelemeye başladı. Hatice yengeye sordu:

“Yahu senin baban bekâr görünüyor bacım ve sizin ailenin hiçbir ferdinin kaydı yok. Siz bu zamana kadar nasıl ve nerede yaşıyorsunuz?”

İş iyice arapsaçına dönmüştü. Osman Ağa yine titrek bir sesle müdüre sordu:

“Nasıl olacak şimdi?”

Müdür gülererek:

“Önce gelinin babasını evlendirecik, sonra da ikinizi. En sonunda da kaç çocuğunuz varsa hepiciğine kimlik vericik.”

Herkes şaşkındı. Nüfus memurları da onların başına birikmişti.

“Şimdi gelinin anası ve babası buraya gelecek. Muhtarı ve iki azasını da çağırın. Önce bu ikisini evlendirelim. Sonra sizi...”

“İyi de Müdür Bey kaynanam sağ da kayınbabam sizlere ömür.” Müdür iyice şaşırmişti:

“Hayda!” dedi, “bak sen şu işe!”

“Vallaha Müdür Bey ocağına düştük. Gel bu işi hallet. Yoksa oğlan okula gidemeyici!”

Müdür ne yapacağını şaşırmişti. Düşündü, durdu.

“Köy muhtarını ve iki azasını getir.” dedi.

Tesadüf bu ya muhtar da o gün Sarız'daymış. Osman Ağa muhtarı da nüfus müdürünün huzuruna dikti. Muhtar olayı dinleyince Müdür'e:

“Vallaha Müdür Bey olan olmuş. Ben köy defterine eski tarihle o ikisini evlendi diye kayıt edeyim. Sana imzalı yazı getireyim. Sen de bu ikisini kaydet nasıl ediyorsan.” dedi.

Yapacak başka çare yoktu. Neyse uzatmayalım onlar evlendirme işleri ile uğraşadursun ben Kayseri üzerinden

Çorum'a geçtim.

Sonradan öğrendiğime göre önce dede ile nine evlendirilmiş. Sonra Ali ve Elif'den olma çocuklar tek tek nüfusa kaydettirilmiş. Sonra da evlilikleri resmiyete bağlanmış. Onların da çocukları kayda girmiş. Osman Ağa ve Hatice yenge de resmen evlenmişler. Tabii bu süreç tam üç ay sürmüş. İşin içine mahkeme de girmiş. Tam bir curcuna yaşanmış Sarız'da. Sarız Nüfus Müdürlüğü kuruldu kurulalı böyle yoğun bir şekilde çalışmamış. Memurlar gece yarısına kadar mesai yapmışlar. Kaymakam, savcı, hâkim, jandarma komutanı ne kadar mülki erkân varsa işe müdahil olmuşlar. İşin içinden çıkan nüfus müdürünün anasından emdiği burnundan gelse de İçişleri Bakanlığından takdirname ile taltif olunmuş ve Maraş'a nüfus müdürü olarak atanmış.

Sonunda bizim patron da bir nüfus kâğıdı elde etmiş. Patron sevine dursun da başka bir sorun daha çıkmış. Zira bizim patronun dayısı Sadık Ağa asker kacağı olarak yakalanıp apar topar 50 yaşında Sivas Temeltepe'ye askere gönderilmiş. Oradan da usta birliğine Ağrı Eleşkirt'e gitmiş. Bu yüzden aileler arasında bir gerginlik yaşansa da zamanla olay tatlıya bağlanmış.

Patron bu sayede Osmaniye Namık Kemal İlkokulunu, ardından ortaokulu ve ticaret lisesini bitirmiş. Üniversite tahsilini işletme fakültesini okuyarak tamamlamış. Ha ilk aldığı defterli nüfus cüzdanını da çerçeveye salonunun duvarına astıracağına dair duyular aldım. Hatta bu çerçevenin üzerine de resmi dairelerde olduğu gibi kırmızı bir Y harfi yapıştırmış. Yani "Yangında ilk önce kurtarılacak evrak." anlamında. Ben de elin yalancısıyım. Osman Ağa ile yaşadığım bu nüfus kâğıdı meselesinden bu yana ne Maraş'a gittim ne de Osmaniye'yi gördüm. Teyo Emmi'nin dediği gibi "Bende yalan da yok hılal da yok."

Deli Hıdır ve Yağcı Bekdeş

Efendim giden sene benim oğlanın öğretmenlik yaptığı Manavgat'ın Çamlıdere köyüne gitmiştim. Öyle bir ters zamanda gitmişim ki o günlerde ormanlar yakılmaya başlanmıştı. Neyse efendim buraya gide gele oradaki insanları tanımıştım. O gün kayfede otururken oraların namlı belalı Külhambeyi Deli Hıdır ayağa kalktı. Bir eliyle boyun atkısını sırtına attı. Yağcısı Bekdeş hemen sandalyenin yanına eşeklemesine dört ayak çömeldi.

“Buyur ağam, sırtıma basarak sandalyeye çık. Herkes nur cemalini görsün.”

Külhambeyi Deli Hıdır, Bekdeş'in üzerine basarken duvardaki kirli aynaya gözü ilişti, o an simsiyah suratıyla ve suratını ikiye bölen derin ustura yarası ile yüzleşti. Suratının rengi, ışıkları sönmüş ve zifiri karanlıkta kalmış varoşlar gibiydi. Kendi suratından kendi de tırsmıştı. Sonra kahvede suspus onu izleyen insanlara döndü. Kimse Hıdır'ın yüzüne bakamıyordu. Deli Hıdır birden kükredi:

“Kavakta nar biter mi ulen?”

Kimseden sen çıkmıyordu. Bir kedi kazara miyav diye ses çıkarınca kahveci içinden “Belanı mı arıyorsun?” diyerek elindeki tepsiyi kediye fırlattı. Kedi canı derdine düşüp açık camdan fırlayıp gitti.

Külhambeyi Deli Hıdır yine haykırdı:

“Kavakta nar biter mi ulen?”

Kimseden çıt çıkmıyordu. Uzun bir sessizlikten sonra cılız bir öksürük sesi geldi masanın dibinden. Konuşan külhambeyinin yağcısı Bekdeş'ti.

“Sen istersen biter ağam. Hem de kafam gibi...”

Deli Hıdır:

“Şimdi bu yangınlar üzerine gelen gazetecilere herkes

kendini acındırarak. Kimse yok, gelmedi, kaderimize terkedildik diyecek. Yoğsam aksini söyleyen olursa kavağa nar diye asarım adamı. Tamam mı ulen!”

Bekdeş:

“Asarsın Ağam!” diye haykırdı.

Külhanbeyi Deli Hıdır, yerde dört ayak üzeri bekleyen yağcısı Bekdeş’in sırtına basarak sandalyeden aşağıya indi. Onu ayağa kaldırdı, alnından öptü ve kahvedekilere doğru parmağını sallayarak:

“Seni bu mintikanın asayiş sorumlusu ve dahi özel kalem müdürüm yaptım. Bundan sonra bu mekânda kim öksürse haberim olacak. Kimse senden izinsiz öksürmeyecek.” dedi.

Ardından Bekteş’in kulağına eğildi, bir şeyler fısıldayıp:

“Bunu köy meydanındaki ihtiyarlara anlat, avantanı kap.” dedi ve çıkıp gitti.

Külhanbeyi Deli Hıdır kahveden çıkar çıkmaz yağcısı Bekdeş, musturlu bir küfür savurdu. Ana, avrat, cins, cibilliyet koymadı. Külhanbeyi Deli Hıdır tam köşeyi dönecekti ki kulağı çınladı. Seiko 5 saatli sağ kolunu kaldırdı, serçe parmağını kulağına vidanjör gibi soktu ve başladı kaşımaya. O kulağını kaşidikça saatin şıkırtısı da arttı. Sonra döndü ve bağırdı yağcısına:

“Biri arkamdan bir şey mi dedi ulen Bekdeş! Kulağım tevekkeli çınlamazdı. Kim sövdü ulen bana?”

Yağcı Bekdeş hemen atıldı:

“Haşa ağam, kimin haddine! Ben sen çıkınca peşinen dedim ki ağamın ardından homurdananın, sövenin anasını, avradını... Kulağın ondan şey etmiştir.”

Külhanbeyi Deli Hıdır sırtarak:

“Sen de vara yoğa sövme oğlum. Demek ki kimse ardımdan bir şey dememiş. Senin küfür dönüp bana yapışmış. Yoksa benim kulağım çınlamazdı böyle. Bir daha vara yoğa sövmek

yok. Anladın mı?”

Yağcı Bekdeş kıpkırmızı olmuştu.

“Sövmem Ağam.” dedi.

Külhanbeyi Deli Hıdır köşeyi dönünce Bekteş homurdandı:

“Ulen adamdaki kulak değil Ayfon 11 sanki. Her yerden çekiyor.”

Kahvedekiler gülmeye başlayınca tırstı ve ne olur ne olmaz diye orayı terk etti. Serde merak var ya, ben de düştüm peşine.

Bekdeş, Deli Hıdır’ın verdiği vazifeyi ifa etmek için köy meydanına doğru yürüdü. Kahveden meydana açılan sokağın köşesine gelince durdu. Anlatacağı şeylerin inandırıcı olması için numaradan caminin duvarının dibinde oturan köylülere doğru koştu. O kadarlık mesafede koşturunca kan ter içinde kalmıştı. Ben de seğerttim ardı sıra. İhtiyarlar onu nefes nefese görünce hep bir ağızdan:

“Ne oldu, hayırdır Bekdeş? Ne koşturuyon it görmüş tazı gibi?” diye sordular.

Yağcı Bekdeş soluk soluğa:

“Kısır geçinin gürbüz oğlağı mıhtarın damına çıkmış, duydunuz mu?” dedi.

İhtiyarlar boş boş birbirine bakındılar. İçlerinden birisi:

“Yoo, duymadık.”

Bekdeş bu defa:

“Deli Hasan’ın öküzünün altından iki buzağı çıkmış. Öküzü sorguya almışlar, gün yemiş. Mapusta yatacağımış. Onu duydunuz mu?” diye sordu.

İhtiyarlar yine birbirine boş boş bakınmışlar ve hep bir ağızdan:

“Yooo” dediler.

İçlerinden birisi dayanamayıp Bekdeşe sordu:

“Öküzü niye mapus damına atmışlar?”

Bekdeş soluk soluğa ve iki büklüm bir şekilde cevapladı.

“Niye olacak gendine ait olmayan kaçak bızaalara yardım ve yataklıktan!”

İhtiyarlardan birisi:

“Görüyon mu öküzün yediği naneyi? Çeksin şimdi ceremesini!” dedi, diğerleri de onu onayladı.

Bekdeş bu defa:

“Yukarı köyün çayırılıkta İramazan Ağa'nın deli mandasının yuva yaptığı söğüt dalından on beş tır kereste kesmişler. Lakin yolda kereste tırlarını sinek kapmış, iyi mi?”

İhtiyarlar hep bir ağızdan:

“Abovvv!” dediler ve peşinden eklediler:

“Ne günlere galdık ağalar?”

Bekdeş birden sırtını dönüp susaya aşağı koşmaya başladı. Peşinden birisi bağırdı:

“Nereye gediyon, başka havadis yok mu Bekdeş?”

Bekdeş durdu, bir an tereddüt geçirdi ama geri döndü.

“Giden gün Erikliadağ'ın Çamlıbel köyünde orman yandıydı ya!”

“Eeee...” dediler oturanlar.

“Hanı alikopterler ve teyyareler uçuştuydu ya!”

“Eeee...” dediler yine.

“İşte onlar yangını söndürmiye gelmemişler.”

“Neye gelmişler o zaman?” dedi içlerinden biri.

Bekdeş ellerini beline dayayıp:

“Neye olacak selfi çekmeye gelmişler, turiz imiş onlar. Biz de hükümat alikopter teyyare saldı diye seviniyoduk. Hem o alikopetler yanlamayın uçup pervanesiyle vantilatür gibi ateşi daha da körüklemiş. Kimisi de su yerine gaz yağı dökermiş. Alaf o yüzden sönmezmiş.”

İhtiyarların arasında oturan güngörmüş mütekaid İrıza Efendi bastonunu havaya kaldırıp haykırdı:

“Ulen alikopterler ve teyyareler alafların üstüne günlerce su

döktü. Kim diyo sana bu lafları?”

Bekdeş birazcık sakınır gibi oldu ama yine de cevap verdi.

“Niye kızıyor İrıza Efendi? Ben de Feyizbuk’un yalancısıyım. Vekilin biri öyle yazmış. Hem yangını teyyare değil uçak söndürürmüş biliyo muydun? Bunlar teyyare salmışlar, uçak değil. Alikopterler de iş olsun diye gelip gitmişler. Vekil diyo bunları. Ben de vekilin yalancısıyım.”

İrıza Efendi:

“Ne olacak! Yalancının şahidi şıracı olurmuş. Yalan atıyonuz azcık insafılı olun bari. Avcının işine döndü. Vurduğu tilkinin kuyruğu 5 metreymiş. İne ine bi karışa inmiş ya sonunda. Siz de teyyareden uçağa indirin palavraları bakalım. Millet de sizi bi teyyareye bindirir, artık nerede indirir orasını ben bilmem. Senin de aklın, hayalın yetmez yağcı Bekdeş! Sen siyaset yapacağına Deli Hıdır’a yağcılığa devam et. Herkeş bildiği zenaati yapsın. Elinizin yağı ile dövetin işine garişman gari. Senin Hıdır olacak delinin çeşme başında birilerinden tomarınan para aldığı Kır Niyazi bile gördü. Sen üç gurus avanta peşinde dokuz takla atarken Hıdır pavyonlarda parayı garırlarınan, rakıynan, şarabınan eziyo...”

Tam o esnada Hıdır’ın sesi gürlledi:

“Bekdeş, gel ulen buraya!”

Bekdeş kuyruğunu kıstırdı, elini ovuşturarak sesin geldiği yöne koştu. Hıdır, dışarıda bir arabanın ön koltuğuna oturmuş elini de dışarıya sarkıtmış tespihini şakırdatıyordu. Bekdeş’in geldiğini görünce arka koltuğu işaret etti.

“Bin ulen arkaya!”

Sonra da Bekdeş’e seslendi:

“Sana verdiğim vazifeyi yaptın mı Bekdeş?”

Bekdeş, yılışarak:

“Yaptım ağam, tam istediğin gibi.” dedi.

O sırada Bekdeş arabaya iyice yaklaşmıştı. Hıdır kısık bir

sesle sordu:

“Köylü inandı mı söylediklerine?”

“İnanmaz mı ağam? Hepsine inandılar.”

“Ya yangın hakkında söylediklerine?”

“En çok ona inandılar ağam.”

Hıdır'ın sert suratı gevşedi. Arka koltuktaki adam ve sürücü koltuğundaki kadının yüzü gülüyordu.

Hıdır:

“Bu arkadaşlar televizyoncu, İstanbul'dan taa buraya gelmişler. Kahvede anlattıklarını bir de bunlara anlatacaksın. Avantanı da alacaksın. Anlaşıldı mı?” dedi ve iki parmağının arasına kıstırdığı 200 lirayı uzattı.

Bekdeş parayı cebine sokarken yüzü gülüyordu.

“Emredersin ağam.” dedi.

Bekdeş arka kapıyı açmaya yeltenince içeride oturan uzun saçlı adam koltuğun üzerindeki kamerayı kucağına aldı, Bekdeşe yer açtı. Hıdır, sürücü koltuğundaki kadına:

“Çamlıbel yoluna doğru sür!” dedi.

Ben de hemen araya girdim.

“Beni de Çamlıbel'e kadar alır mısınız?” dedim.

Hıdır bana ters ters baktı. Sonra adama:

“O buralı değil. Gelsin zararı olmaz.” dedi.

Ben de Bekdeş'in yanına sıkıştım. Araba Çamlıbel yoluna çıkıp yangının görüldüğü bir yerde durdu. Bana:

“Biz burada çekim yapacağız İrfani Emmi. İster kal, istersen buradan yürüyerek git.” dedi.

Ben de hem yangını görmek hem de bunların ne iş çevirdiğini anlamak için inip bir kenara çekildim. Deli Hıdır da bir köşede sigarasını yaktı. Kameraman, kamerayı omzuna aldı, kadın muhabir mikrofonu Bekdeşe uzattı. Bekdeş, tam söze başlayacakken kameranın kadrajına ya bir helikopter ya da bir yangın söndürme uçağı giriyordu. Uzun süre

uğraşmalarına rağmen istedikleri çekimi yapamadılar. Deli Hıdır'ın yönlendirmesiyle arabaya binip farklı bir noktaya geçtiler. Burada da durum öncekinden farksızdı. Yangınla canla başla mücadele ediliyordu. Tam pes etmek üzereyken Deli Hıdır:

“Benim aklıma bir şey geldi. Haydin arabaya binip şu arka yamaca gidelim.” dedi.

Kameracı:

“İyi de o tarafta yangın yok ki.” dedi.

Hıdır:

“Ben de onun için oraya gidelim diyorum ya.” dedi.

Benim orada olduğumu unutmışlardı. Tepeden aşığ onlardan önce Hıdır'ın dediği yere vardım. Bir ağacın ardına gizlendim. Ardından onlar da geldi. Yukarıdan hiçbir uçak ve helikopter geçmediğine emin olduktan sonra Deli Hıdır, Bekdeşe:

“Len şu otları tutuştur. Sonra kamera seni çeksin. Sen de ‘Bura kimse gelmiyor, canımızı zor kurtardık, hayvanlarım telef oldu. Nerde uçak, nerde alikopter, nerde devlet?’ diye bağırıp dur! Çekim bitince ateşi söndürürüz, korkma bi şey olmaz.” dedi.

Bekdeş hemen arabadan inip otları tutuşturdu, kısa sürede dumanlar göğe yükseldi. Televizyoncular tam çekim yapmak için kamerayı açmışlardı ki iki el silah sesi duyuldu. Aşağıdakiler silah sesleriyle irkildiler. Elinde tüfeği ile bir çoban açığa çıktı ve bağırmaya başladı.

“Ormanları yakan sizdiniz demek. Deli Hıdır, Bekdeş sizi teşhis ettim. Durun, kıpırdamayın dinime imanıma vururum sizi.”

Deli Hıdır ve beraberindekiler arabaya atladıkları gibi kaçmaya başladılar. Çoban arkalarından iki el daha silah sıktıktan sonra telefona sarıldı ve durumu jandarmaya ihbar

etti. Bu sırada ben de ağacın ardında çıkıp çobana yanaştım.

O sırada tesadüf bu ya Jandarma devriyesi yanımıza gelip durdu. Astsubay kafayı camdan çıkarıp sordu:

“Silah atanlar kimdi? Yoksa sen mi attın lan Cafer?”

Çobanın adı Cafer’miş.

O da:

“Benim kumandanım. Deli Hıdır ve Bekdeş yanlarında kameracılarla aşağıdaki otları tutuşturdu. Ben de onları korkutmak için iki el attım. Şimdi köye doğru kaçtılar. Aha bu adam da şahit.” dedi.

Komutan bana ve Cafer’e:

“Binin arabaya.” dedi ve son sürat peşlerine düştük.

Hıdırların arabayı Çamlıbel girişinde yakaladık. Arabadan anons edilince öndekiler durdu ve Deli Hıdır arabadan indi:

“Komutanım Bekdeş’i ormanı yakarken yakaladım. Ben de size getiriyordum. Aha arkadaşalar da şahit. Onu ormanı yakarken çektiler.”

Bu söz üzerine çılgına dönen Bekdeş:

“Ulen Hıdır Ağa'm, sen dedin ya otları tutuştur, nerde devlet diye şiltak et, sonra ateşi söndürürüz diye. Bana iki yüz kayme verdin ya bunun için.”

Bu arada köylüler de oraya toplanmıştı. Birden “vurun vatan hainlerine!” diye bir ses duyuldu. Ortalık toza dumana karıştı. Köylüler arabadakilere tekme tokat dalmışlardı. Komutan havaya ateş açarak duruma hâkim olmaya çalıştı. Öfke seli giderek büyüyordu. Araya ihtiyarlar girip halkı sakinleştirdiler ve Deli Hıdır, Bekdeş ve televizyoncular oradan uzaklaştırılıp hastaneye götürülebildi. Dördünün de ağzı burnu kan içindeydi. Kırık çıkıkları da cabası...

İçindekiler

Geç Gelen Saadet / 5
Fırsattan İstida/ 17
Meres Hikâyesi /27
Ben Bu Eve Yakıştım / 35
Demirgırat / 43
Muhtar Bekir / 55
Etlik Nerde? / 65
Saman Değil İrı / 75
Nalbant Cümük / 83
Tayyib Efendi'nin Nüfus Kâğıdı / 95
Deli Hıdır ve Yağcı Bekdeş /103

